

KAUHAVAN KAUPUNGIN

TALOUSARVIO

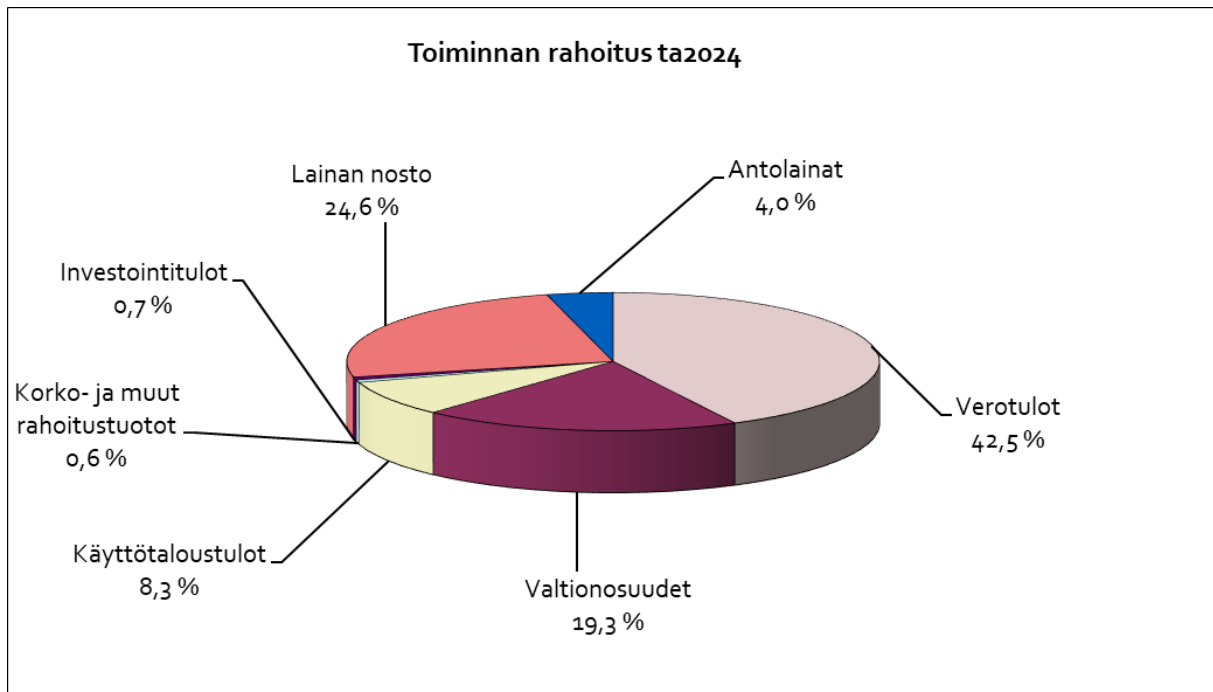
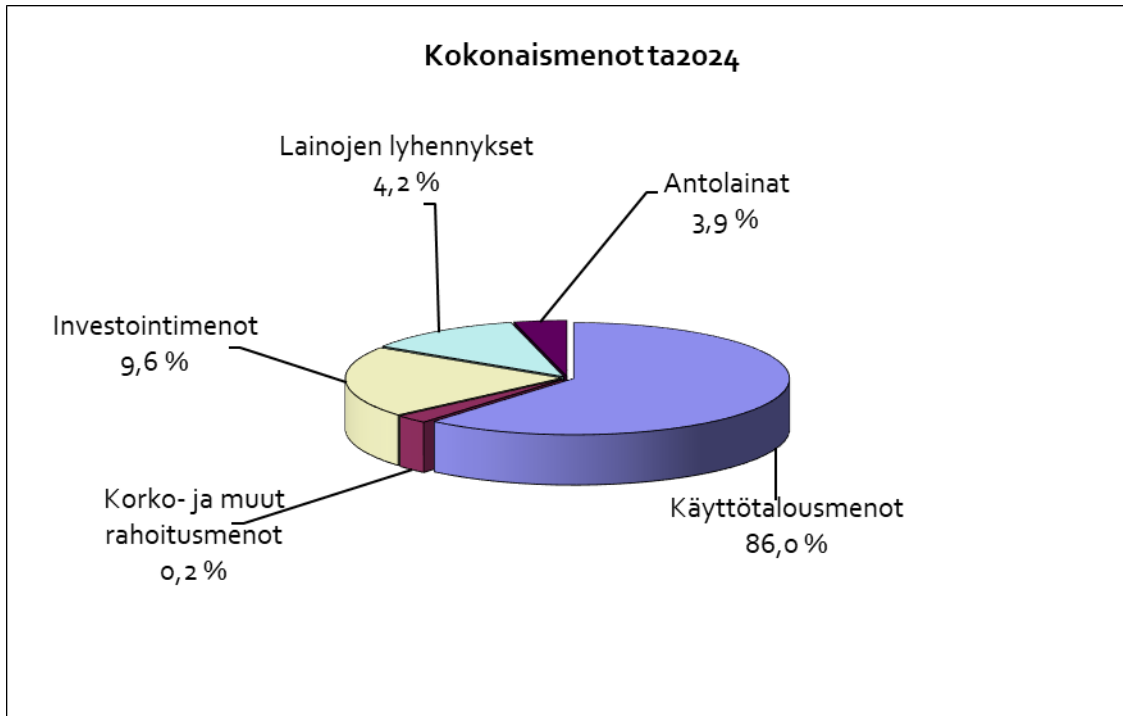
2024

& taloussuunnitelma 2024–2026

Kaupunginjohtajan ehdotus 16.11.2023
Kaupunginhallitus 20.11.2023
Valtuusto xx.12.2023

KAUHAVA

Sisällys

Sisällys.....	3
Kaupunginjohtajan katsaus vuoteen 2024	6
Talousarvion yleiset lähtökohdat	9
Yleinen taloudellinen tilanne.....	9
Kuntien verorahoituksen, vuosikatteen ja tuloksen kehitys	10
Kauhavan kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat	12
Harmaan talouden torjunta	16
Kauhavan kaupunkistrategia.....	17
Riskien arviointi ja hallinta	21
Käsitteet.....	22
Kauhavan kaupungin riskiluokitus	23
Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta	23
Tytäryhteisöjen varautuminen	23
Talousarvion laadintaperusteet.....	24
Verotulot	26
Valtionosuudet.....	27
Henkilöstö ja henkilöstökulut	29
Henkilöstösuunnitelma.....	29
Henkilöstön määrä ja rakenne	29
Työsuhdemuodot, työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitäminen	30
Koulutussuunnitelma.....	30
Seuranta	31
Henkilöstökulut.....	31
Talousarvion sitovuus	33
Kuntalain säännökset talousarviosta	33
Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet.....	33
Kauhavan kaupungin tilivelvolliset	34
Talousarviolainat, maksuvalmiuden ylläpitäminen ja lainanottovaltuus	34
Talousarvioasetelma ja sitovuustasot	36
Tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhteisöille.....	37

Kauhavan kaupungin kaupunkikonsernin jäsenyhteisöt	37
Konsernin yhteiset tavoitteet	38
Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet	39
Kauhavan Vuokra-asunnot Oy	39
Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy	40
Kiinteistösaakeyhtiö Riihi	40
Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy	40
Kauhavan Kaukolämpö Oy	41
Kauhavan Vesi Oy	42
Kauhavan Jäähalli Oy	43
Suomen Yrittäjäopisto Oy	43
Kiinteistösaakeyhtiö Kauhavan Tietotalo	44
Kiinteistösaakeyhtiö Kauhavan Säästökeskus	45
Osakkuusyhtiöihin liittyviä tavoitteita	45
Käyttötalous ja sitovat tavoitteet	46
Keskusvaalilautakunta	48
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	48
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	48
Tarkastuslautakunta	49
Lautakunnan määräraha	49
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	49
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	49
Valtuusto	50
Valtuuston määräraha	50
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	50
Kaupunginhallitus	51
Kaupunginhallituksen määräraha ja tuloarvio	51
Kaupunginhallituksen strategiset ja sitovat tavoitteet	51
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	52
Kasvatus- ja opetuslautakunta	60
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	60
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	60
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	61
Elämänlaatulautakunta	64

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	64
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	64
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	65
Tekninen lautakunta	68
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	68
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	68
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	69
Ympäristölautakunta	72
Lautakunnan määräraha ja tuloarvio	72
Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	72
Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	73
Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista.....	75
Tuloslaskelma.....	77
Taloussuunnitelma 2024–2025	82
Investoinnit	84
Yhteenveto investoinneista.....	84
Investointihankkeet	86
Rahoituslaskelma.....	88
Liitteet.....	90
Henkilöstösuunnitelma.....	90
Investointisuunnitelma	94
Palveluista perittävien maksujen yleiset perusteet	96
Talousarvion tuloarvioiden ja määrärahojen yhteenveto	102

Kaupunginjohtajan katsaus vuoteen 2024

Suomi kääntyy talouden taantumasta vaimeaan kasvuun

Suomen talous on vajonnut taantumaan. Ennusteen mukaan Suomen talous supistuu vuonna 2023 noin 0,3–0,5 %. Alkuvuonna bruttokansantuote vielä kasvoi mutta loppuvuonna 2023 tilanne heikentyi edelleen.

Taloutta vetävät alaspäin korkojen nopea nousu, investointien supistuminen, rakentamisen nopea romahdus, varastojen purkaminen, työttömyyden kasvu ja hiipuva yksityinen kulutus. Yksityinen kulutus vähennee loppuvuotta 2023 kohti, kun talouden lisääntyvä epävarmuus ja heikentyvä työmarkkinatilanne vaikuttavat kuluttajien käyttäytymiseen. Erityisesti asuinrakentaminen supistuu vuoden 2023 aikana voimakkaasti.

Suhdanteen heikkeneminen vähentää valtion verotuloja ja kasvattaa sosiaaliturvamenoja. Hyvinvointialueiden sekä tutkimus- ja kehitysmenojen rahoituksen lisääntyminen, korkomenojen nousu sekä veronalennukset vaikuttavat valtiontalouteen. Tämä tuo epävarmuutta myös kuntatalouteen. Kotitalouksien tilanne helpottaa vuoden 2023 loppua kohti, kun inflaatio hidastuu, palkankorotukset ovat astuneet voimaan ja eläkkeisiin tehdään indeksitarkistukset. Inflaatio painuu Suomessa vuonna 2024 alle kahden prosentin.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouksen tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu päättyy. Koko euroalueen ja Suomen talouden odotetaan kääntyvän vaimeaan kasvuun vuoden 2024 aikana. Ennusteesta riippuen bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 0,5–1,2 %. Kasvua hidastavat inflaatio ja rahapolitiikan kiristyminen. Ensi vuonna vienti kääntyy vahvaan kasvuun palveluviennin vauhdittamana. Kotimainen kysyntä kasvaa, mutta varastot supistuvat edelleen. Yksityinen kulutus kasvaa asteittain, kun ostovoima paranee. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Rakentamisen odotetaan alkavan elpyä vuoden 2024 aikana.

Vuonna 2025 kasvun odotetaan nopeutuvan 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää.

Kansainvälisen talouden kehitys voi olla myös ennustettua heikompa. Erityisesti Kiinan ja Saksan talouskehitys voi toteutua ennusteita heikompana. On mahdollista, että sotatilanne Ukrainassa tai Venäjän sisäinen kehitys aiheuttavat uusia negatiivisia vaikutuksia maailman ja Suomen talouteen. Tällöin talouskasvu ja työllisyys kehittyisivät arvioitua heikommin. Myös ympäristöriskeillä voi olla aiempaa suurempi vaikutus talouskehitykseen ja talouden häiriöherkkyyteen.

Hallituksen julkisen taloutta vahvistavat toimet, kiihtyvä talouskasvu ja hidastuva inflaatio alkavat vähitellen vaikuttaa julkiseen talouteen, mutta sitä ennen alijäämä ennättää kasvaa suureksi: vuonna 2024 alijäämä on 3,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja 3,4 prosenttia vuonna 2025. Vuonna 2027 julkisyhteisöjen alijäämä asettuu 2,8 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman yleinen kuntatalouden linja on maltillinen. Talous- ja työllisyyskehitys määrittävät suurelta osin kuntatalouden näkymiä. Kuntien rahoitusjärjestelmän tarkastelu on vasta käynnistysvaiheessa ja sen tuloksia odotamme.

Kaupunkistrategia ohjaa kaupungin suuntaa

Kesäkuussa 2023 valtuuston hyväksymä kaupunkistrategia 2030 on ohjannut talousarvion 2024 valmistelua, sekä kaupunkitason strategisia toimenpiteitä että tuloalueiden strategisia toimenpiteitä.

Kaupunkistrategiaa tullaan toteuttamaan tilanteessa, jossa kaupungin tehtävät, rooli ja koko ovat pysyvästi muuttuneet. Epävarmuudesta on tullut uusi normaali. Kansainväliset kriisit seuraavat toinen toistaan mikä haastaa talouden kehityksen ennakoitua. Venäjän hyökkäyssota, energian hinnan epävarmuus, korkealle kohonneet kuluttajahinnat ja korkotaso sekä nopea inflaatio vaikuttavat kuluttajien luottamukseen, hintatason kehitykseen ja kunnallisverokertymään. Valtionosuusjärjestelmä asettaa omat epävarmuutensa, kun uutta tasapainotilaa haetaan hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Kaupunkistrategiassa asetettujen talouden tavoitteiden saavuttaminen on haastavaa ja asetettuihin tavoitteisiin pääseminen vaatii poliittista tahtotilaa.

Uudistukset jatkuvat – hyvinvointialueuudistuksesta työ- ja elinkeinopalvelu-uudistukseen

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023. Uudistuksella oli vaikutuksia kaupungin talouden kokoon, kestävään investointitasoon ja kaupungin omistamien kiinteistöjen tulevaisuudennäkymiin. Uudistuksen myötä kaupunkikonsernin merkitys kaupunkitaloudessa on merkittävästi korostunut.

Eduskunta hyväksyi keväällä 2023 lakipaketin julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä. Vastuu työnhakijoille ja työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirretään valtiolta kuntien tai kuntien yhteistoiminta-alueiden vastuulle 1.1.2025. Uudistuksella halutaan parantaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa ja nopeuttaa työllistymistä. Uudistus luo painetta uudelleenorganisoida elinvoimaa kasvattavien ja yritysten toimintaympäristöä kehittävien palvelujen kokonaisuus kaupunkitasolla aina valmistelusta päätöksentekoon asti. Valmistaudumme tämän uudistuksen toimeenpanoon vuoden 2024 aikana. Vuoden 2025 alusta Kauhavan kaupunki toimii Kuntayhtymä Kymppin kotipaikkana, ollen asukasmäärällisesti ja työllisten osalta suurin kaupunki.

Investointeja kasvuun ja elinvoimaan tarvitaan

Vuoden 2024 investointimenojen kokonaismääräksi muodostuu 15.660.700 euroa. Investointeihin saadaan rahoitusosuuksia 486.100 euroa ja investointituloja kertyy 50.000 euroa. Nettoinvestointien määräksi muodostuu 15.124.600 euroa. Investointimäärästä 14.791.600 euroa on poistoja lisääviä.

Raskas investointiohjelma painaa käyttötaloutta poistojen vuoksi

Talouteen kohdistuvat muutospaineet ovat mittaluokaltaan niin suuria, että ne vaativat sekä tulopohjan vahvistamista että talouden sopeuttamista. Talouden sopeuttamiseen pyritään varautumaan rakenteellisiin muutoksiin jo ennakkollisesti. Ensisijaisina keinoina luottamustoimielinorganisaation ja viranhaltijaorganisaation uudistaminen, prosessien sujuvoittaminen ja kiinteistökustannusten hallinta. Myös investointiohjelmaa on olosuhteiden muuttuessa pystyttävä tarkastelemaan kriittisesti. Tulopohjaa vahvistetaan verotusta ja käyttäjämaksuja tarkastelemalla. Ei-lakisäätöiden tehtävien kokonaisuutta on tarkasteltava uudelleen.

Kauhava on tunnettu palveluidensa korkeatasoisesta laadusta, joten palveluiden laatuun ja palveluverkoon tehtävät muutokset tulee toteuttaa vakaalla harkinnalla. Viimesijaisina sopeuttamistoimenpiteinä otetaan käyttöön henkilöstöön vaikuttavat toimenpiteet. Henkilöstö on kaupungin palvelutuotannon arvokkain voimavara.

Investointiohjelman pääprioriteettina tulee olla turvalliset ja terveelliset tilat henkilöstömme tuottaa arvokasta palvelua toimivissa tiloissa kuntalaisillemme, niin lapsille, koululaisille, ikäihmisille kuin työikäisillekin.

Talousarviota laadittaessa on pyritty jarruttamaan investointivauhtia poliittinen realismi huomioiden, tekemään maltillista henkilöstösuunnittelua ja ennakoimaan tulevien vuosien taloudellisia haasteita.

Kuntien ja kaupunkien roolin muutos kutsuu ottamaan vastuuta ja osallistumaan enemmän lähiympäristön asioihin. Kuntaliiton "tulevaisuuden kunta" -aivoriihessä kartoitettiin mielikuvia tulevaisuuden kunnasta. Kaupunki nähdään yhteistyön, yhteisöllisyyden ja monimuotoisuuden mahdollistajana. Asukkaat pitävät kyselyjen mukaan tärkeinä kaupungissa lähipalveluita, avoimutta ja tiedonkulkua sekä turvallisuutta. Tulevaisuuden kaupunki tarjoaa yhä useammin alustan paikalliselle yhteiselle tekemiselle. Se on myös paluuta alkujuurilleen asukkaiden näköiseksi ja kokoiseksi yhteisöksi.

Osallisuus ei ole jotain, mitä tehdään muun työn ohessa. Kyse ei ole kansalaisuustemppuradasta, vaan toimintakulttuurin muutoksesta. Kaupungin tehtävänä on yhä enemmän olla suuntaamassa erilaisia tekemisiä ja tekoja kohti yhteistä hyvää: on ilmiselvää asia: kauhavalaiset yritykset, yhteisöt ja yksittäiset ihmiset haluavat, että Kauhava voi hyvin, että Kauhavalla on mainio asua ja että palvelut toimivat. Tahto paremmasta kaupungista on yhteinen - kaikille hyvä Kauhava tehdään yhdessä.

Kaupunginjohtajana ensimmäisen Kauhavan talousarvion rakentaminen on ollut mielenkiintoinen ja haasteellinen prosessi, ja haluan kiittää toimialoja, erityisesti toimialajohtajia ja tulosaluevastuullisia samansuuntaisesta, vastuullisesta ja yhteisiin tavoitteisiin tähtäävästä valmistelusta. Lautakunnissa käsittelyssä olleet toimialojen talousarviot suunnitelmakausineen pohjasivat parhaaseen mahdolliseen tietoon ja yhteiseen käsitykseen vastuullisesta yhteiskunnallisten varojen käytöstä. Kiitos myös lautakunnille rakentavasta otteesta talousarvioesitysten käsittelyssä. Kaupunginjohtajan esitys pohjaa lautakuntien esityksiin, jotka osoittivat selkeän poliittisen tahtotilan investointien aikataulutuksesta.

Kauhavalla 16.11.2023

Vesa Rantala
kaupunginjohtaja

Talousarvion yleiset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen tilanne

Taloukasvu oli Suomessa alkuvuonna 2023 yllättävän hyvä palveluiden kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna korkojen ja hintojen nousun vaikutus on talouteen edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee. Koko vuoden tasolla Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasva tänä vuonna, vaan pysyy viime vuoden tasolla.

Kysynnän odotetaan kuitenkin piristävän niin Suomessa kuin maailmantaloudessa vuonna 2024, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten, ja kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun. Investointinäkymät ovat valoisat, vaikka asuntorakentaminen väheneekin rajusti. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysellisen paljon. Tuotannon kasvu nopeutuukin ja vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia ja 1,8 prosenttia vuonna 2025.

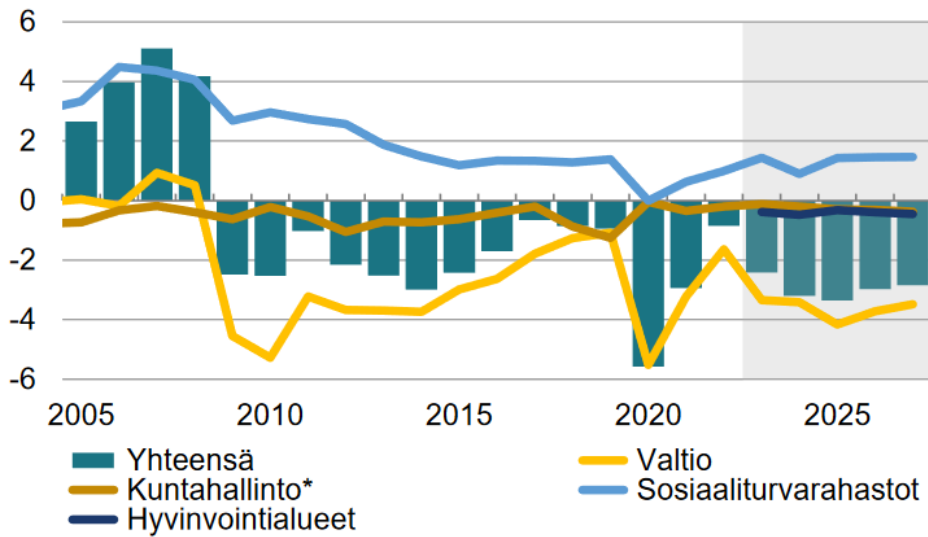
Myös muualla Euroopassa hintojen ja korkojen nousu ovat lähes pysäyttäneet taloukasvun. Erityisesti Saksan talous on ollut ongelmissa. Yhdysvalloissa taloukasvu on yllättänyt positiivisesti reaalityulojen elpymisen ja vahvan työllisyystilanteen ansiosta. Kiinassa kotimainen kulutus on ollut heikko eikä vientikään ole vetänyt. Lisäksi kiinteistösektori on jo ennen koronapandemiaa alkaneessa kriisissä edelleen. Taloukasvun ongelmat ovat kuitenkin saaneet Kiinan elvytystoimiin.

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut viime vuoden lopun huipusta. Erityisesti inflaatiota on hidastanut energian hinnan lasku, mutta hintojen nousu on hidastunut myös muuten. Alkuvuonna inflaatiota on pitänyt yllä palvelut ja ruuan hinta sekä asuntoluottojen korot. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa.

Reaalitalouden heikkous yhdistettynä hintojen ja kustannusten nopeaan nousuun iskee julkiseen talouteen tänä vuonna toden teolla. Vaikka talouden ei tänä vuonna ennusteta supistuvan ja kasvu on kohtalaista ennusteperiodilla, heikentynyt työllisyystilanne ja hidas yksityisen kulutuksen kasvu hidastavat verotulojen kasvua. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 2,4 % suhteessa BKT:een.

Hallituksen julkisen taloutta vahvistavat toimet, kiihtyvä taloukasvu ja hidastuva inflaatio alkavat vähitellen vaikuttaa julkiseen talouteen, mutta sitä ennen alijäämä ennättää revetä suureksi: vuonna 2024 alijäämä on 3,2 % suhteessa BKT:een ja 3,4 % vuonna 2025. Vuonna 2027 julkisyhteisöjen alijäämä asettuu 2,8 % suhteessa BKT:sta. Vuonna 2024 velkasuhde on 76,8 prosenttia ja kasvaa siitä 81,6 prosenttiin vuonna 2027.

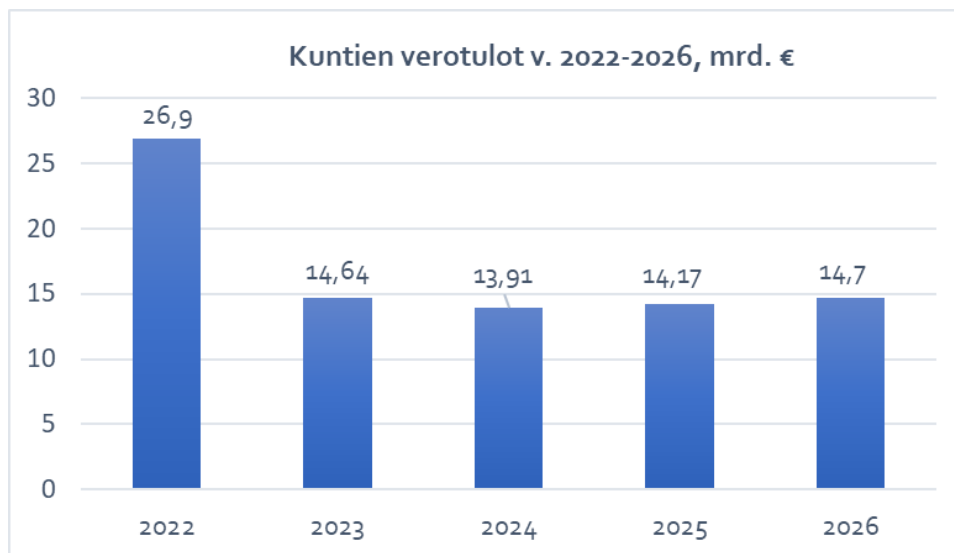
Julkisyhteisöjen rahoitusasema suhteessa BKT:hen, %

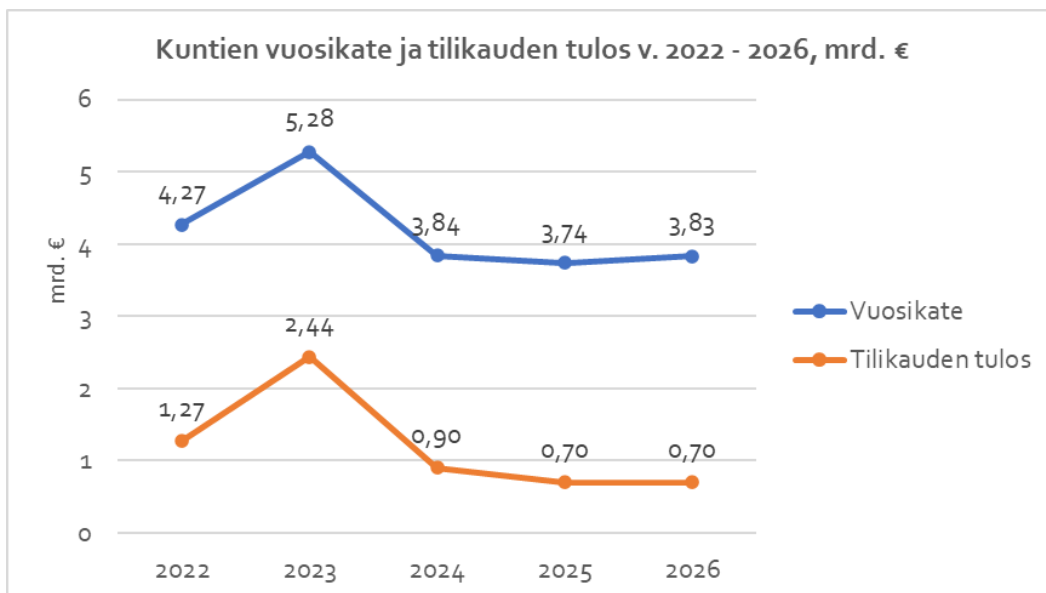
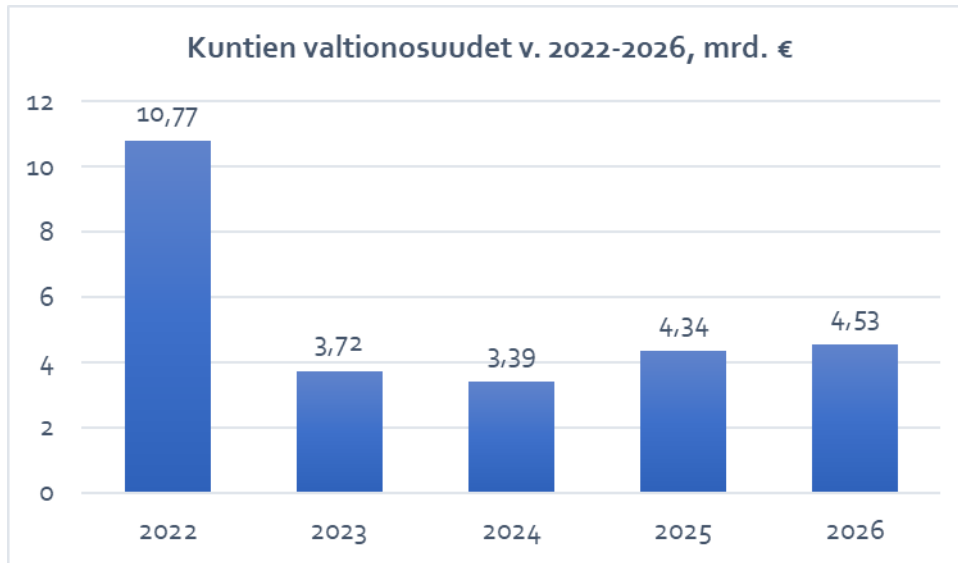

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuntien verorahoituksen, vuosikatteen ja tuloksen kehitys

Kauhavan kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat

Kauhavan kaupungin avaavassa taseessa 1.1.2023 on kertynyttä ylijäämää 11,5 miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on pääomaltaan enintään 200.000 euron henkilökuntarahasto. Lisäksi taseessa on noin 1,0 miljoonan euroa poistoero, jota tuloutetaan ao. hyödykkeen suunnitelman mukaisen poistosuunnitelman kanssa samassa tahdissa.

Vuoden 2023 talousarvio oli laadittu noin 62.000 euroa ylijäämäiseksi.

Vuoden 2023 verotulot tulevat lokakuun 2023 ennusteen mukaan toteutumaan noin miljoonaa euroa alku- peräistä talousarviota korkeampina.

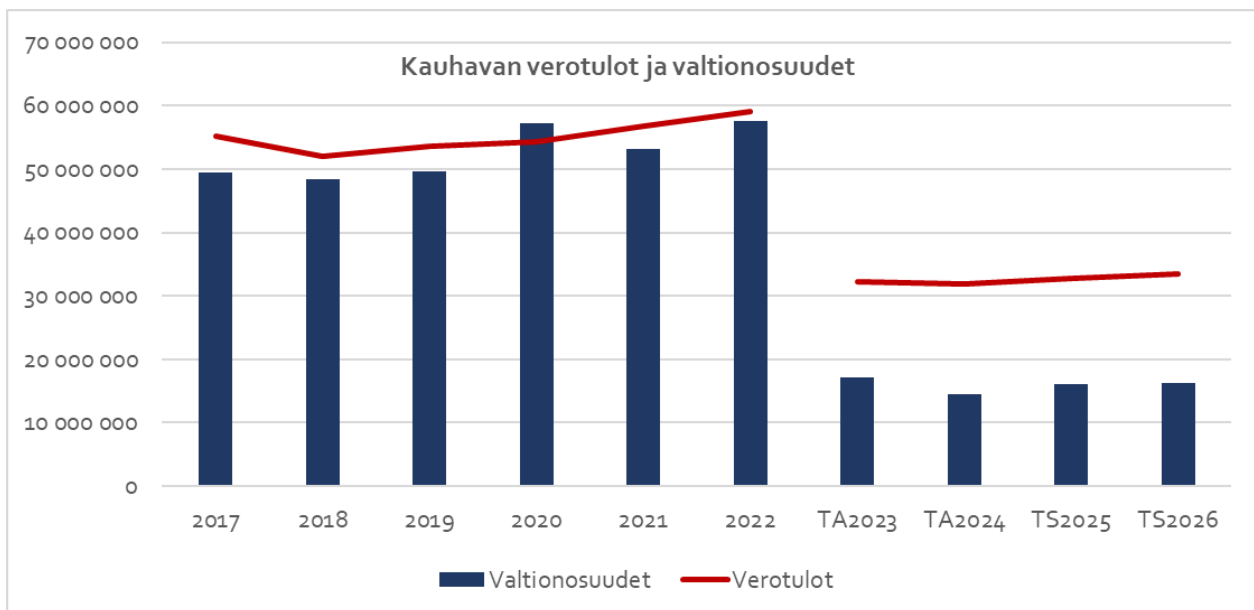
Peruspalvelujen valtionosuutta, verotulomenetysten kompensatiota ja muita opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia saataneen hieman budjetoitua enemmän.

Korkotuotot toteutuvat hieman budjetoitua korkeampina ja korkokulut lähes budjetoidun mukaisena, samoin suunnitelman mukaiset poistot.

Lokakuun 2023 lopun tilanteeseen perustuva arvion mukaan vuoden 2023 tulos tulee olemaan budjetoitua parempi. Ennusteen mukaan taseen kumulatiivinen ylijäämä kasvaa vuoden 2022 tilinpäätöksen tasosta.

Budjetoitua parempi tulos johtuu merkittävältä osin Kuntayhtymä Kaksineuvoisen purkamisesta ja loppu- selvityksestä tulleesta kertaluonteisesta erästä, joka käsitellään vuoden 2023 kirjanpidossa satunnaisena tulona. Tämä mahdollistaa kertaluonteisten poistojen tekemisen vuoden 2023 tilinpäätöksessä käyt- töikänsä loppupuolella olevista rakennuksista ja muista hyödykkeistä.

Hyvinvointialueuudistuksen talousvaikutukset näkyvät kunnissa täysimääräisinä vuonna 2024. Kauhavan kaupungin osalta se tarkoittaa merkittävää talouden liikkumavaran supistumista. Peruspalvelujen valtion- osuus pienenee vuoden 2023 tasosta yli 2 miljoonalla eurolla. Myös verotulot pienenevät, kun vuoden 2023 tilityksiin sisältyneet, vuoden 2022 korkeampaan tuloveroprosenttiin ja yhteisöveron korkeampaan jako- osuuteen perustuvat verohännät häviävät.

Vuoden 2023 palkankorotusten vaikutus kuntatalouteen oli merkittävä, ja ns. perälautatarkastelun sisältyminen myös vuodelle 2024 hankaloittaa palkkamenojen kasvun arviointia. Kasvu on kuitenkin aikaisempiin vuosiin selvästi korkeampi.

Myös korkotason nousu ja kaupungin kantokykyä selvästi raskaamman investointitahdin myötä kasvava lainamäärä rasittavat kaupungin taloutta.

Vuoden 2024 talousarvio osoittaa 791.790 euron alijäämää. Myös vuodet 2025 ja 2026 ovat taloussuunnitelman mukaan alijäämäisiä. Kaupungin tase kuitenkin pysyy taloussuunnitelmakauden ylijäämäisenä.

Alijäämäkehitys tulee katkaista mahdollisimman nopeasti. Kaupungin toimintaa tarkastellaankin kriittisesti vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on löytää keinot, joilla talous saadaan ylijäämäiseksi viimeistään vuonna 2025.

Kaupungin taloudellista tilannetta tulee arvioida myös rahoituksen kannalta. Kuntatalouden tasapainoa tarkastellaankin tilikauden yli-/alijäämän lisäksi myös tulo-rahoitusjäämän kautta. Tulo-rahoitusjäämä kertoo vuosikatteen ja poistonalaisten investointien omahankintamenon erotuksen. Lähes vastaava tarkastelu voidaan tehdä rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirran avulla. Kauhavan ao. tunnusluku on ollut viime vuosina negatiivinen. Negatiivinen tulo-rahoitusjäämä tarkoittaa sitä, tulo-rahoitus ei riitä investointeihin, ja ne rahoitetaan lainalla tai kassavaraja vähentämällä.

Taloudellista tilannetta tarkastellessa tulee seurata myös lainamäärän kehitystä. Mikäli lainakanta kasvaa kaupungin taloudelliseen kantokykyyn nähden liian raskaaksi, joudutaan lainojen takaisinmaksun mahdollistamiseksi lisäämään tuloja eli korottamaan veroja ja leikkaamaan käyttötalousmenoja. Vuonna 2023 uutta lainaa otettiin selvästi talousarvioalvutusta vähemmän. Lainakanta kuitenkin kasvaa merkittävästi vuosina 2024–2025. Vuonna 2026 lainakanta lähtee laskemaan, ja myös siitä eteenpäin lainoja on pystytävä lyhentämään selvästi enemmän kuin uusia lainoja otetaan. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa

kaupungin investointitason tulee olla selvästi alhaisempi. Investointien määrän tulee jäädä vuosikatetason alapuolelle, jotta lainamäärä saadaan käännettyä jatkuvaan laskuun.

Talouden tilannetta rahoituksen kannalta kuvataan seuraavassa taulukossa.

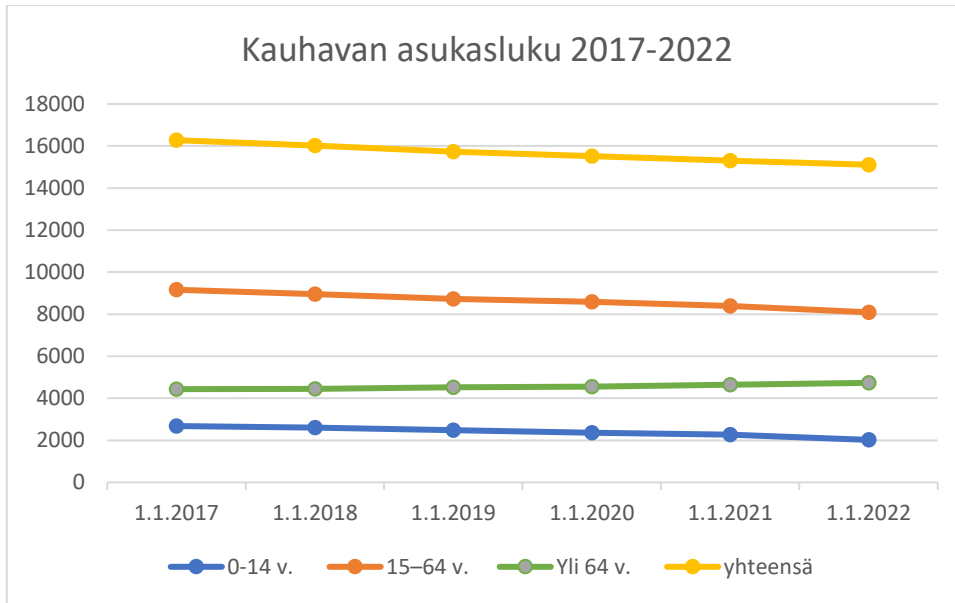
1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintatulot	7 468	5 287	6 229	6 354	6 481
Valmistus omaan käyttöön	66	104	106	104	76
Toimintamenot	-115 583	-46 750	-46 526	-48 250	-48 993
Toimintakate	-108 048	-41 359	-40 191	-41 793	-42 436
Verotulot	59 013	32 307	31 902	32 792	33 408
Valtionosuudet	56 738	16 443	14 491	16 175	16 331
Vuosikate	8 353	6 097	4 780	5 754	5 933
Poistot ja arvonalentumiset	-6 511	-6 242	-5 763	-6 324	-6 441
Investointimenot	-12 668	-15 657	-15 661	-7 660	-3 440
Rahoitusosuudet investointimenoihin	109	104	486		
Investointihyödykkeiden luovutustulot	131	50	50	50	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 163	-9 430	-10 334	-1 981	2 247
Lainakanta	67 547	67 039	76 464	78 283	76 124
Tuloveroprosentti	21,75 %	9,11 %	9,10 %	9,10 %	9,10 %

Väestö

Kaupungin asukasluku on ollut laskusuunnassa viimeisten vuosien aikana. Tilastokeskuksen vuoteen 2040 asti tekemän väestöennusteen mukaan Kauhavan asukasluku on vuonna 2025 yhteensä 14.412 ja vuonna 2040 yhteensä 12.144. Kuitenkin kaupungin asukasluku on vuoden 2023 aikana kehittynyt siten, että syyskuun loppuun mennessä (9/2023) kaupunkiin muuttaneita oli 461 henkeä, kun vuonna 2022 vastaavaan aikaan (9/2022) muuttaneita oli 250 henkeä. Kaupungista poismuuttaneita oli (9/2023) yhteensä 432, kun vuotta aikaisemmin (9/2022) poismuuttaneita oli 377 henkeä.

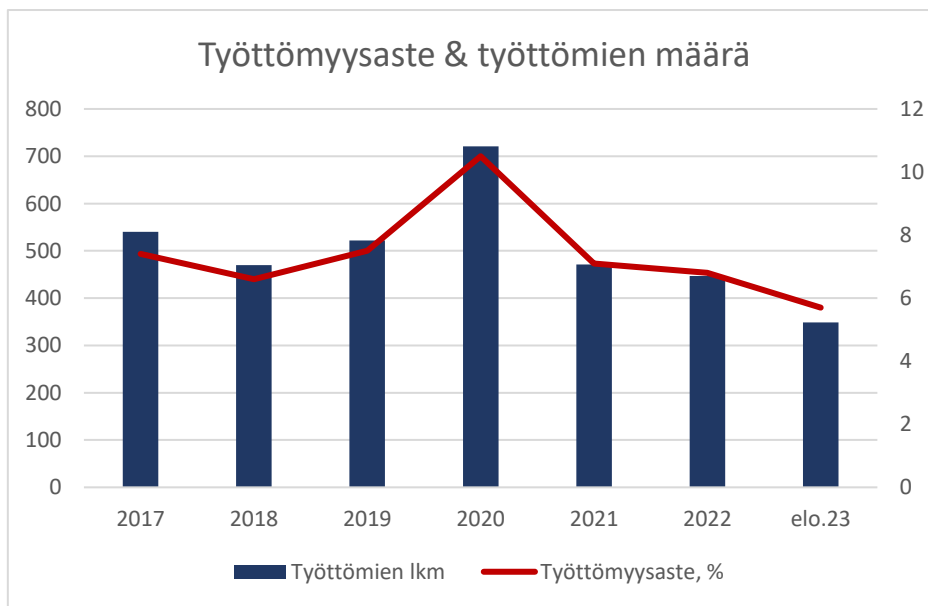
Syyskuun 2023 loppuun mennessä Kauhavalle oli syntynyt 79 lasta, kun edellisenä vuonna vastaavaan aikaan (9/2022) syntyneitä oli 67. Kuolleita (9/2023) oli 179, kun kuolleita tammi-syyskuussa 2022 oli 168 henkeä.

Kauhavalla on marraskuussa 2023 kaikkiaan noin 500 sotaa paennutta ukrainalaista. Heistä 187 on hakenut ja saanut kotikuntamerkin Kauhavalle. Kotikuntamerkintää on mahdollista hakea vuoden oleskelun jälkeen. Kotikuntamerkin myötä henkilö siirtyy kaupungin kustannettavien palvelujen piiriin, ja kaupungille maksetaan ns. vastaanottoraha. Lisäksi kaupunki saa perusopetukseen valmistavasta opetuksesta valtionosuutta oppilaiden opetukseen osallistumiskausien lukumäärän perusteella.

Työttömyys

Työttömien työnhakijoiden määrä on Kauhavalla laskenut noin 350 työttömään, työttömyysasteen ollessa 5,7 %:ia. TE-palvelut siirtyvät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alusta. Kauhava perustaa yhdeksän muun kunnan kanssa kuntayhtymän työllisyysasioiden hoitoa varten. Kuntayhtymän kotipaikka on Kauhava.

Harmaan talouden torjunta

Hankintojen yhteydessä torjutaan harmaata taloutta. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm.

- selvitys palvelun tai tavaran toimittajan rekisteröitymisestä kauppa-, ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin,
- selvitys verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta,
- selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisten työehtojen sisällöstä.

Palveluiden tilaajien valvutuneisuus ja vastuullisuus ovat avainasemassa harmaan talouden torjunnassa. Tilaajavastuulain edellyttämien raporttien tarkastaminen ennen palvelun ostamista, ja pidemmissä sopimuksissa kolmen kuukauden välein on erittäin tärkeää. Sillä myös edistetään rehtiä yrittäjyyttä erityisesti toimialoilla, joilla harmaan talouden ongelmat ovat vakavimmat. Kauhavan kaupunki haluaa, että yritykset ovat tasa-arvoisessa asemassa ja tekee töitä harmaan talouden torjumiseksi.

Ostolaskudata avataan vuodesta 2023 alkaen.

Kauhavan kaupunkistrategia

Kauhavan kaupunkistrategia päivitettiin kesäkuussa 2023, jossa on edunvalvonnan kärjiksi nostettu kauhavalaisen ruuan- ja energiatuotannon kehittäminen, osaava työvoima, liikenne- ja tietoliikenneyhteydet sekä Kauhavan lentokentän harjoitus- ja tukikohtakäytön vakiinnuttaminen.

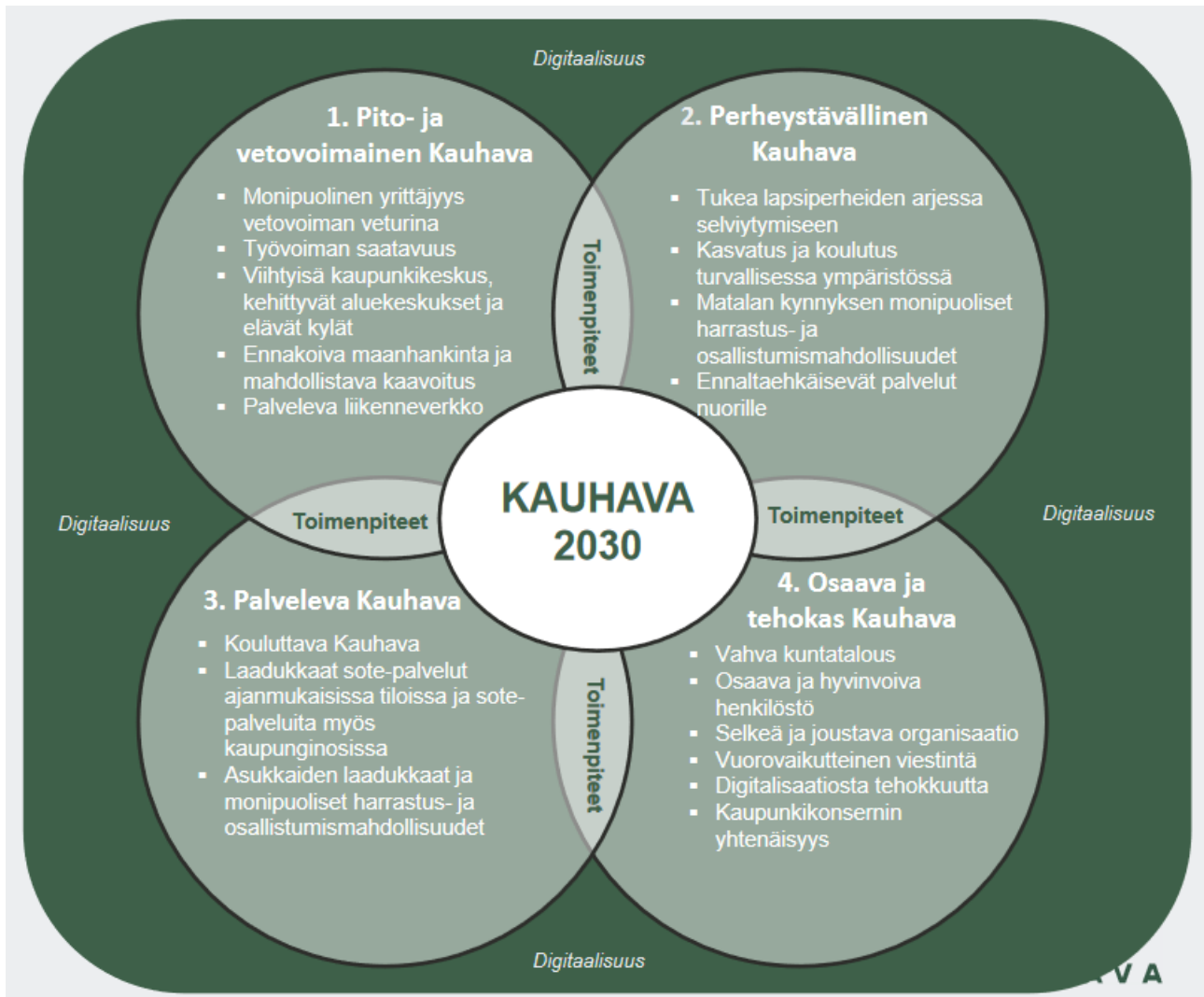
Visio 2030

Kauhava on tunnettu, yhteistyöhaluinen, yhtenäinen, teollisuus- ja palvelutoimintojen kehittyvä seutukaupunki pohjoisella Etelä-Pohjanmaalla.

Kauhavan arvot

Kauhava on avoin, vastuullinen, yhteisöllinen ja rohkea.

Strategiset päämäärät – näitä tavoittelemme

1. Pito- ja vetovoimainen Kauhava

Monipuolinen yrittäjyys vetovoiman veturina

- Elinkeinoelämän tarpeiden mukainen infra (liikenne- ja tietoliikenneyhteydet, riittävä tonttitarjonta), kasvutarpeiden huomiointi infran suunnittelussa.
- Yritysvaikutusten huomiointi päätöksenteossa ja Yrittäjä on ykkönen -asenne.
- Korkean työpaikkaomavaraisuuden ylläpito.
- Yritystoiminnan monipuolistaminen: digi- ja palveluyrittäjyyden edistäminen, matkailuyrittäjyyden edistäminen ja matkailun oheis- ja liitännäispalvelujen lisääminen.
- Yksityisen terveydenhuollon klusterin edistäminen.
- Ajassa kehittyvän maatalouden edistäminen: biotalous, bioenergia, liitännäispalvelut, yhteistyö.
- Paikallisen tuotannon ja palveluiden suosiminen, lähiruokayhteistyö.
- StartUp-toiminnan edistäminen.
- Kansainvälistymisen edistäminen elinkeinoelämässä.

Työvoiman saatavuus

- Työperäisen maahanmuuton edistäminen: maahanmuuttokoordinaattorin tehtävän perustaminen, kotouttamisohjelma kaupungin ja kaikkien yhteiskaupungin sektoreiden yhteistyönä.
- Erilaiset kampanjat maan sisäisen muuttoliikkeen edistämiseksi ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi.
- Maahanmuuttajien kotoutus- ja työhönopastus, työpaikan osoittaminen, kotikuntastatus sekä kouluttaminen Kauhavan elinkeinoelämän tarpeisiin.
- TE 2025 lähipalvelujen saatavuus kaupungissa – uudistuksen palvelujen hyödyntäminen.

Viihtyisä kaupunkikeskus, kehittyvät aluekeskukset ja elävät kylät

- Nykyaikainen ja tarpeenmukainen asuntopolitiikka: riittävä vuokra-asuntotuotanto erilaisiin tarpeisiin.
- Väliaika-asuntotuotanto, vuokraperiaatteella.
- Senioriasumisen kehittäminen ja paluumuuton edistäminen.
- Houkuttelevat lähipalvelut.
- Asuinympäristön viihtyisyyden parantaminen eri tavoin - siisti ympäristö yhteiseksi asiaksi! Erityishuomio keskustajamiin.
- Laajakaistarakentamisen edistäminen koko kaupungin alueella. Monipaikkaisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Ennakoiva maanhankinta ja mahdollistava kaavoitus

- Maanhankinta ja kaavoitus elinkeinoelämän tarpeisiin. Elinkeinotoiminnan kaavamuuokset ripeästi ja joustavasti.
- Varautuminen suurtuotannon tarpeisiin alkutuotannossa ja teollisuudessa.
- Monipuolinen tonttitarjonta omakotitalo-, kerrostalo ja rivitalotuotantoon.
- Tonttien luovutus omistus- ja vuokrausmahdollisuudella.
- Uusiutuvan energian tuotannon edistäminen ja tuotantoalueet (selvityshanke).

Palveleva liikenneverkko

- Valtatie 19 välityskyvyn parantaminen ja erityisesti välillä Lapua – Kauhava: suunnittelun aloittamiseen vaikuttaminen, määrärahojen osoittaminen valtiolta ELY-keskukselle. Vuorovaikutus, yhteistyö- ja edunvalvontatehtävä.

- Vt. 19 liikennejärjestelyt Alahärmässä.
- Kt 63 kunnostaminen, Kt 63 ja Vt 19 risteysalueen parantaminen.
- Alempiasteisen liikenneverkon kunnon edistäminen. Määrärahojen hankinnassa avustaminen.
- Kaavateiden ja yleisten alueiden kunnon parantaminen.
- Raideliikenteen junavuorojen pysähdysten lisääminen Kauhavalla (erit. Helsinki – Kauhava), yhteistyön kehittäminen VR:n kanssa.
- Palveluliikenteen kehittäminen: Miten Kauhavalla voi liikkua ilman omaa autoa-selvityshanke?

2. Perheystävällinen Kauhava

Tukea lapsiperheiden arjessa selviämiseen

- Kotona hoidon tukeminen (kuntalisä).
- Huolehtiminen lasten laadukkaasta varhaiskasvatuksesta sekä perhepäivähoidon saatavuudesta.
- Maahanmuuttajien lasten kotouttamisen ja oppimismahdollisuuksien tukeminen.
- Yhteistyö 3. sektorin kanssa: aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, kesäkerho- ja leikkikenttätöiminta, saavutettavat perhekahvilat/ kohtaamispaikat.
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto.

Kasvatus- ja koulutus turvallisessa ympäristössä

- Laadukasta kasvatusta ja koulutusta turvallisessa ympäristössä: maltilliset ryhmäkoot, riittävä henkilöstömitoitus, vanhempainyhdistystoiminnan edistäminen.
- Terveiden ja toimivien oppimisympäristöjen ylläpito.
- Kouluruokailussa lähiruuan suosiminen.
- Kansainvälistymis- ja yrittäjyyskasvatuspolku varhaiskasvatuksesta lukio-opetukseen ja korkeasteelle.
- Yrittäjyyskasvatussuunnitelman laadinta.

Matalan kynnyksen monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet

- Huolehditaan lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksista. Mahdollistetaan edulliset harrastusmahdollisuudet.
- Harrastusmahdollisuuksien järjestäminen yhteistyössä yksityisen sektorin palvelutarjoajien ja 3. sektorin kesken.
- Viestinnän tehostaminen harrastusmahdollisuuksista kaupungin toimesta. Uusien viestintäkanavien ja tilavarausohjelman käyttöönotto.

Ennalta ehkäisevät palvelut nuorisolle

- Lasten ja nuorten terveydenhuollon saatavuus ja laatu (edunvalvonta- ja yhteistyötehtävä yhdessä hyvinvointialueen kanssa).
- Nuorison ennaltaehkäisevien hyvinvointipalveluiden saatavuudesta huolehtiminen (nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, ohjaamopalvelut).
- Nuorisotilat jokaisessa taajamassa.
- Perheiden yhdessäoloa ja asukkaiden kohtaamista tukevien palveluiden ja harrastusmahdollisuuksien edistäminen.
- 3. sektori mukaan hyvinvointipalveluiden kehittämiseen.

3. Palveleva Kauhava

Kouluttava Kauhava

- Tasapuolisesta perusopetusverkostosta huolehtiminen.
- Tehokas ja ajassa kehittyvä lukiokoulutus, jota tarjoaa kaksi lukiota.
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellisen saatavuuden edistäminen. Riittävä toisen ja korkea-asteen koulutustarjonta eri järjestäjiltä.
- Paikallinen ja saavutettava koulutusverkosto jatkuvan oppimisen tukena.
- Ennakoiva huolehtiminen yritysten koulutustarpeesta (oppisopimuskoulutuksen ja muiden rahoituskanavien hyödyntäminen).

Laadukkaat sote-palvelut ajanmukaisissa tiloissa ja sote-palveluita myös kaupunginosissa

- Uudessa SOTE -kentässä ennaltaehkäisevät palvelut ja kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat kaupungille. Edunvalvonta sote-palveluiden kehittämiseksi hyvinvointikeskuksessa. Aktiivisuus yhteistyöverkostoissa.
- Aktiivinen vaikuttaminen hyvinvointialueen strategiaan Kauhavan alueen sote-palveluiden säilyttämiseksi myös aluekeskuksissa.
- Vanhustenhuollon lähipalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen tarvetta vastaavaksi väestön ikääntyessä.
- Vaikutetaan palo- ja pelastustoimen palvelutason säilymiseen nykyisissä neljässä aluekeskuksessa.

Asukkaiden laadukkaat ja monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet

- Kaupunki huolehtii monipuolisista harrastus- ja osallistumismahdollisuuksista asukkaille. Eri-laisten toimielimien aktiivisuuden edistäminen (mm. nuorisovaltuusto).
- Toimialojen välinen hyvinvointia edistävä yhteistyö. Hyvinvointisuunnitelma.
- Yhteistyö yhdistysten kanssa.
- Yhteisöllisyyden tukeminen

Osaava ja tehokas Kauhava

Vahva kuntatalous

- Palvelutason ja palveluiden sovittaminen talouden kantokykyyn. Tulorahoituksesta huolehtiminen: tulopohjan laajentaminen (kiinteistövero, yhteisövero, tulovero/asukas).
- Ylijäämäiset budjetit ja tilinpäätökset. Vuosikatteen tulee riittää kattamaan myös poistot.
- Lainakannan alentaminen (tavoite maakaupungin keskiarvo vuoteen 2030 mennessä).
- Investoinnit 2025 alkaen enintään vuosipoistojen tasolle. Investointien suunnittelu, tiukka budjettiseuranta ja budjetissa pysyminen.
- Painopiste liikenneinfraan kohdistuvissa investoinneissa ja korjausrakentamisessa.
- Erialaisten hankerahoitusmahdollisuuksien tehokas hyödyntäminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa.
- Osaava hankintojen kilpailuttaminen, paikallisuuden merkityksen korostaminen.
- Käyttämättömistä kiinteistöistä luopuminen.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

- Hyvä ja pitkiä palvelussuhteita arvostava työnantajaimago.
- Joustava täyttölupamenettely.
- Kattava perehdytys, työhönopastus ja perehdytysmateriaali.
- Jatkuvan koulutuksen periaate.

- Henkilöstön osallistaminen erilaisia suunnitelmia ja ohjelmia valmisteltaessa.
- Työhyvinvoinnista ja työterveyspalveluista huolehtiminen ennakoivasti.
- Osaava johtajuus. Henkilöstöä arvostava ja kannustava työyhteisö.

Selkeä ja joustava organisaatio

- Selkeät tehtävänkuvat ja työsäännöt.
- Mahdollisuus urakehitykseen. Sisäisen rekrytoinnin mahdollistaminen. Mahdollisuus tehtävien vaihtoon organisaation kehittyessä.
- Joustavien työtapojen kehittäminen.

Vuorovaikutteinen viestintä

- Avoimuus viestinnässä.
- Monikielisen ja selkokielen tiedotuksen kehittäminen.
- Vuorovaikutuksen lisääminen kuntalaisten kanssa.
- Viestinnän ja rohkean markkinoinnin avulla kaupungin tunnettavuuden ja houkuttelevuuden lisääminen.
- Viestinnän toimintaperiaatteet, viestinnän toimintaohje koskemaan koko kaupunkikonsernia – kannustetaan monipuoliseen viestintään eri kanavissa.
- Some-viestinnän kehittäminen ja yhtenäistäminen. Viestintäryhmä.
- Kaupungin verkkosivustojen uudistaminen (Kauhava.fi, Visitkauhava.fi ja Investkauhava.fi)

Digitalisaatiosta tehokkuutta

- Digitaalisten palveluiden kehittäminen kaupunkikonsernissa.
- Digipalveluita yhdessä naapurikuntien ja yksityisten tahojen kanssa. Laaja-alaista yhteistyötä verkostoissa

Kaupunkikonsernin yhtenäisyys

- Tehokas luottamushenkilö- ja virasto-organisaatio.
- Konserniyhtiöt toimivat kaupungin strategian mukaisesti.
- Luottamushenkilöiden sitoutuminen tehtyihin päätöksiin.
- Viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden keskinäinen arvostus.

Riskien arviointi ja hallinta

Kuntalain 14 §:n mukaisesti valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoituksena on ohjata kaupunginhallitusta sen huolehtiessa kuntalain 39 §:n velvoittamana kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston päätöstä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista noudatetaan kaupungin lisäksi myös kaupungin tytäryhteisöissä ja näiden tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Tytäryhteisön hallitus vastaa kuitenkin aina yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja sen tuloksellisuuden valvonnasta. Valtuusto hyväksyi riskienhallintapolitiikan 15.12.2014.

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Ohjetta noudatetaan myös kaupungin tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Kaupunginhallitus hyväksyi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 12.10.2015.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa, mitä kaupungin hallintosäännössä sekä muissa ohjeissa ja määräyksissä on sanottu. Kaupungin hallintosäännön luvussa 10 on määritelty toimielinten ja viranhaltijoiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät sekä sisäisen tarkastuksen tehtävät.

Käsitteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan, toiminta on tuloksellista ja riskit ovat hallinnassa. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut on määritelty luottamushenkilöiden, johtavien viranhaltijoiden, esimiesten ja henkilöstön osalta.

Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää sekä kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta tavoitteisiin. Vaikutus on poikkeama odotetusta, niin myönteisessä kuin kielteisessä mielessä.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan merkitys on korostunut jatkuvasti erityisesti kaupungin tehtävien organisointitapojen monipuolistuessa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla

- tunnistetaan ja kuvataan kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaan liittyviä riskejä
- arvioidaan tunnistetun riskin merkittävyyttä ja sen toteutumisen todennäköisyyttä
- määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi eri menetelmillä
- määritellään toimintatavat riskeistä raportoimiseen ja riskien seurantaan.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintaprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Kauhavan kaupungin riskiluokitus

Riskienhallinnassa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan riskit on otettava huomioon kokonaisvaltaisesti.

Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat

- taloudelliset riskit: tulorahoituksen riittävyys, menojen hallinta, rahoitus
- strategiset riskit: toimintaympäristö, toiminnan kehittäminen, johtaminen
- operatiiviset riskit: toiminta, ICT, juridinen vastuu
- vahinkoriskit: onnettomuudet, toimitilat, koneet ja kalusto, henkilöstö.

Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä ja ulkoisia riskejä. Riskienhallinnan tulee perustua riskiarviointiin. Riskikartassa on esitetty kaupungin toiminnan kannalta merkityksellisiä asiakokonaisuuksia, joita tulee arvioida riskiarvioiteja tehtäessä.

Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta

Kauhavan kaupunki on käynnistänyt valmiussuunnitelman päivitystyön syksyllä 2022. Valmiussuunnitelmassa tunnistetaan kaupunkilaisiin ja kaupungin toimintaan vaikuttavat merkittävimmät uhat ja määritellään vastuutahot erilaisten häiriötilanteiden varalle, huolehditaan kriisiviestinnän perusteista ja suunnitellaan ennalta, millä tavoin toiminnot ja palvelut saadaan jatkumaan keskeytymättä. Merkittävimmistä häiriötilanteista laaditaan raportit. Varautumista harjoitellaan ja tehdään yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa.

Tytäryhteisöjen varautuminen

Konsernin talous on keskeinen osa kaupungin kokonaistaloudellista toimintaa. Konserniin kuuluvilta yhtiöiltä edellytetään konsernin sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvien ohjeistusten huomioimista sekä toimintaympäristössä tapahtuvien ja mahdollisten muutosten analysointia, uhkaavien riskien tunnistamista ja riskien vaikutusten arviointia.

Myös konserniyhtiöillä tulee olla asianmukaiset suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Konserniyhtiöiden tulee raportoida kaupunkia merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kanssa käydään säännöllistä vuoropuhelua.

Talousarvion laadintaperusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Nettomäärärahoja voidaan kunnan ja kuntayhtymän talousarvion laadinnasta annetun yleisohjeen mukaisesti käyttää silloin, kun tehtävän rahoitus tapahtuu sen palvelusuoritteiden luovuttamisesta saatavilla tuloilla. Määrärahoilla rahoitettavien tehtävien budjetoinnissa noudatetaan bruttoperiaatetta, eli määräraha ja tuloarvio ovat sitovia erillisinä.

Kauhavan kaupungin talousarvio on laadittu kuntalain määräysten mukaisesti. Se sisältää yleisperusteluiden lisäksi käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan ja taloussuunnitelman, investointiosan ja rahoitusosan.

Käyttötalouden osalta talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimielintasolla ja kaupunginhallitukseen ja lautakuntiin nähden tehtävä- tai osatehtävätasolla. Toimielimelle myönnetään määräraha ja asetetaan tuloarvio. Koska toimielinten toiminta on verorahoitteista, noudatetaan budjetoinnissa bruttoperiaatetta eli talousarvio on sitova sekä tuloarvioiden että määrärahojen osalta.

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia hankeryhmittäin toimielintasolla kuitenkin siten, että mikäli yksittäisen investointihankkeen arvo on yli 1.000.000 euroa, käsitellään se erillisenä hankkeena, jolle myönnetään oma määräraha.

Kaupunginhallitus on vahvistanut Kauhavan kaupungin taloussuunnitelmakaudeksi 3 vuotta, eli taloussuunnitelma laaditaan vuoteen 2026 saakka.

Kaupungin hallinnoimat hankkeet on budjetoitu sille toimielimelle, joka vastaa hankkeen hallinnoinnista. Hankkeiden kuntarahaosuuksiin on vuodelle 2024 varattu yhteensä 308.300 euroa käyttötalousosaan ja 300.000 euroa investointiosaan.

Palkat on budjetoitu pääsääntöisesti hyväksytyyn vakanssirakenteen mukaisena. Palkkamäärät on eritelty luvussa Henkilöstö ja henkilöstökulut.

Kuntien välinen yhteistyö

Kauhavan kaupunki ostaa kansalaisopistopalvelut Järvilakeuden kansalaisopistolta. Sen toiminnasta vastaa kannatusyhdistys, jonka jäseniä ovat Kauhavan kaupungin lisäksi Evijärven ja Lappajärven kunnat.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut hankitaan Seinäjoen kaupungilta. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat lisäksi Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Isokyrö, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri.

Kaupunki on Etelä-Pohjanmaan liiton, Seinäjoen koulutuskuntayhtymän ja Järvisuudun koulutuskuntayhtymän jäsen. Vuonna 2024 toimintansa aloittaa Etelä-Pohjanmaan itäistä työllisyysalueen työllisyyspalvelut järjestävä Kuntayhtymä Kymppi, jonka perussopimus on hyväksytty valtuustossa 23.10.2023. Kuntayhtymän kotipaikka on Kauhava ja sen jäsenkuntia ovat Kauhavan lisäksi Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Kuortane, Lappajärvi, Lapua, Soini, Vimpeli ja Ähtäri.

Kauhavan kaupunki tuottaa Evijärven ja Lappajärven kunnille maaseututoimen viranomaispalvelut ja etsivän nuorisotyön. Evijärven kunnalle kaupunki tuottaa varhaiskasvatuspalvelut sekä työpajan ja nuorten työpajan toiminnan. Lappajärven kunnalle kaupunki myy musiikkiopiston palvelut.

Ympäristölautakunta ostaa Kaustisen kunnalta ympäristötarkastajan palvelua.

Kaupungin käyttötalouden menoihin sisältyvät seuraavat merkittävät maksusuudet kuntayhtymille ja muille yhteistyökumppaneille:

Etelä-Pohjanmaan liitto	217.280 euroa
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	0 euroa
Järviseudun ammatti-instituutin kuntayhtymä	0 euroa
Seinäjoen kaupunki, ympäristöterveydenhuolto	470.000 euroa
Järvilakeuden kansalaisopisto	185.000 euroa

Ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät saavat toimintaansa valtiolta täyden yksikköhinnan mukaisen rahoituksen lisättyinä investointilisällä. Tämän ns. ylläpitäjämallin mukaan kotikunnille ei määrätä erillistä maksusuutta, vaan kunnat osallistuvat ammatillisen koulutuksen rahoitukseen niiltä opetus- ja kulttuuri-toimen valtionosuudesta perittävällä asukaskohtaisella rahoitusosuudella. Jäsenkuntien mahdollinen suoritusvelvollisuus kuntayhtymän menoihin on sovittu perussopimuksissa tai erillisillä päätöksillä.

Avustusmäärärahat

Avustusmäärärahat perustuvat osittain sopimukseen ja aikaisemmin tehtyihin päätöksiin. Muilta osin avustuskäytännöt on yhtenäistetty kaupungin taloudellisiin ja toiminnallisiin olosuhteisiin sopiviksi. Asukaslaulatunnat päättävät kaupunginosien alueella toimivien kyläyhdistysten ym. paikallisten toimijoiden avustamisesta.

Kaupunginhallituksella ei ole avustusmäärärahaa.

Toimielimien käytössä olevat avustusmäärärahat on ilmoitettu käyttötaloussosassa kunkin toimielimen kohdalla.

Taloussuunnitelma

Kauhavan kaupungin taloussuunnitelma laaditaan talousarviovuodeksi ja niitä seuraavalle kahdelle vuodelle.

Taloussuunnitelman ja sen laadintaperiaatteet esitetään tuloslaskelma -luvussa.

Verotulot

Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston tulee viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päättää kaupungin tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Kaupungin verotulot koostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta. Kunnallisvero on kaupungin suurin tuloerä.

Kaupungin tuloveroprosentiksi vuodelle 2024 on määrätty 9,10. Vuonna 2023 tuloveroprosentti oli 9,11 ja vuosina 2014–2022 21,75. Kuntien vuoden 2022 tuloveroprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä vuodeksi 2024 hyvinvointialueuudistuksen ja sen rahoitukseen liittyen.

Veroprosentin alemman tason takia verotulojen määrä on verrattavissa ainoastaan vuoteen 2023. Vuonna 2022 kaupunki sai kunnallista tuloveroa 49,8 miljoonaa euroa. Vuodelle 2023 tuloveron tuotoksi on budjetoitu 24,6 miljoonaa euroa ja sitä ennustetaan kertyvän 25,6 miljoonaa euroa. Vuodelle 2024 kunnallisveron tuotoksi on budjetoitu 24,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 kunnille tilitettiin jonkin vuoden 2022 veroprosentin mukaisia veroja, ns. verohäntiä, minkä vuoksi verotuloja saatiin enemmän kuin veroprosentti edellytti.

Hyvinvointialueuudistus vaikutti myös yhteisöveron jakautumiseen kuntien ja valtion kesken. Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta leikataan vuoden 2023 alusta kolmanneksella, ja tämä osuus siirtyi valtion kautta hyvinvointialueiden rahoitukseen. Kun tuloveron lisäksi myös vuoden 2023 yhteisöveron tuottoon sisältyy vuoden 2022 verohäntiä, ei vuodelle 2024 budjetoitu määrä ole verrannollinen aikaisempiin vuosiin.

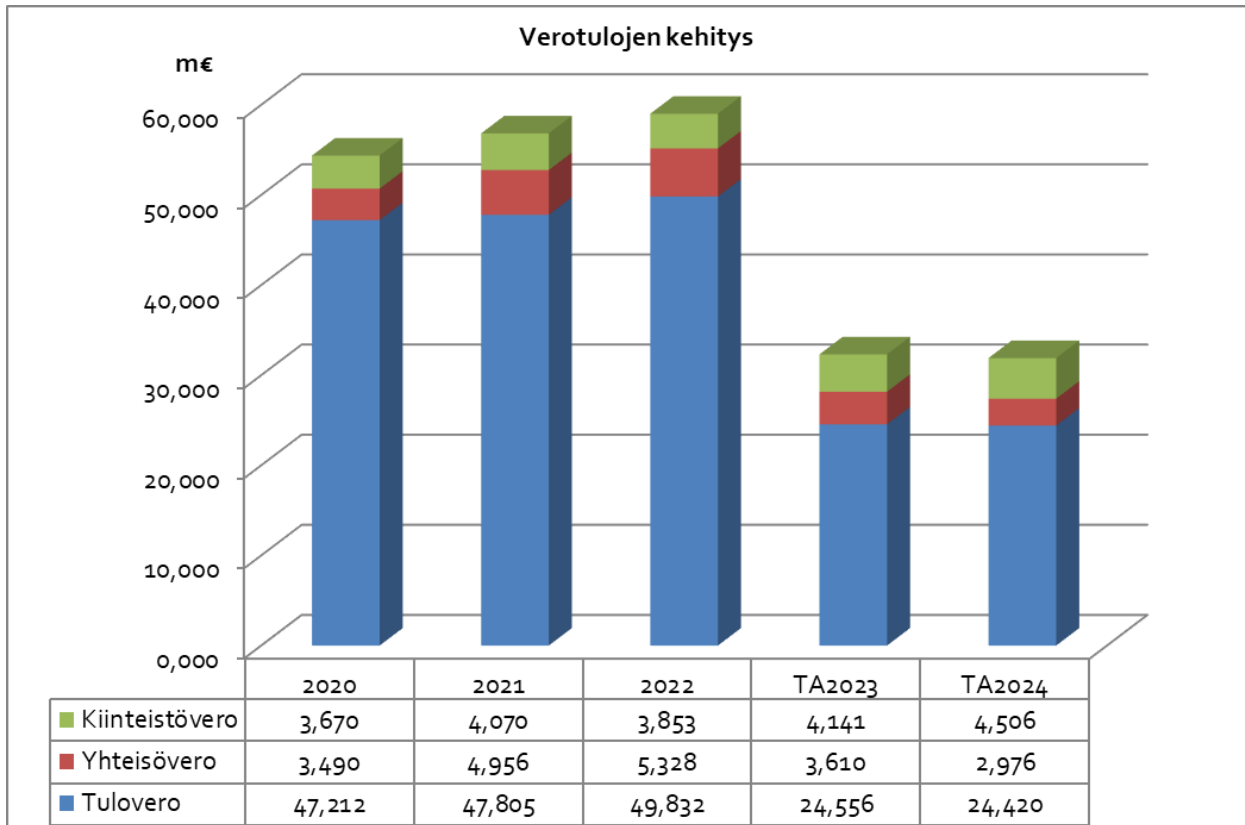
Vuonna 2022 kaupunki sai yhteisöveroa 5,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 yhteisöveroa arvioidaan saatavan 3,2 miljoonaa euroa, mikä on 0,2 miljoonaa budjetoitua (3,6 m€) vähemmän. Vuodelle 2024 yhteisöveron tuotoksi on budjetoitu 3,0 miljoonaa euroa.

Kiinteistöveron tuotto on budjetoitu kiinteistöjen verotusarvoihin perustuen. Vuoden 2024 alusta maapohjan verotus erotetaan yleisestä kiinteistöveroprosentista, ja sille määrätään oma, erillinen veroprosentti. Sen alaraja on 1,30 %.

Kauhavan kaupungille on määrätty seuraavat kiinteistöveroprosentit:

Yleinen kiinteistövero	0,95 %
Maapohja	1,30 %
Vakituinen asuinrakennus	0,55 %
Muu asuinrakennus	1,10 %
Voimalaitokset	3,00 %
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00 %.

Kiinteistöveron vuoden 2024 tuotoksi on budjetoitu 4,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 talousarviossa kiinteistöveron tuotoksi on arvioitu 4,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 Kauhava sai kiinteistöveroa 3,9 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet

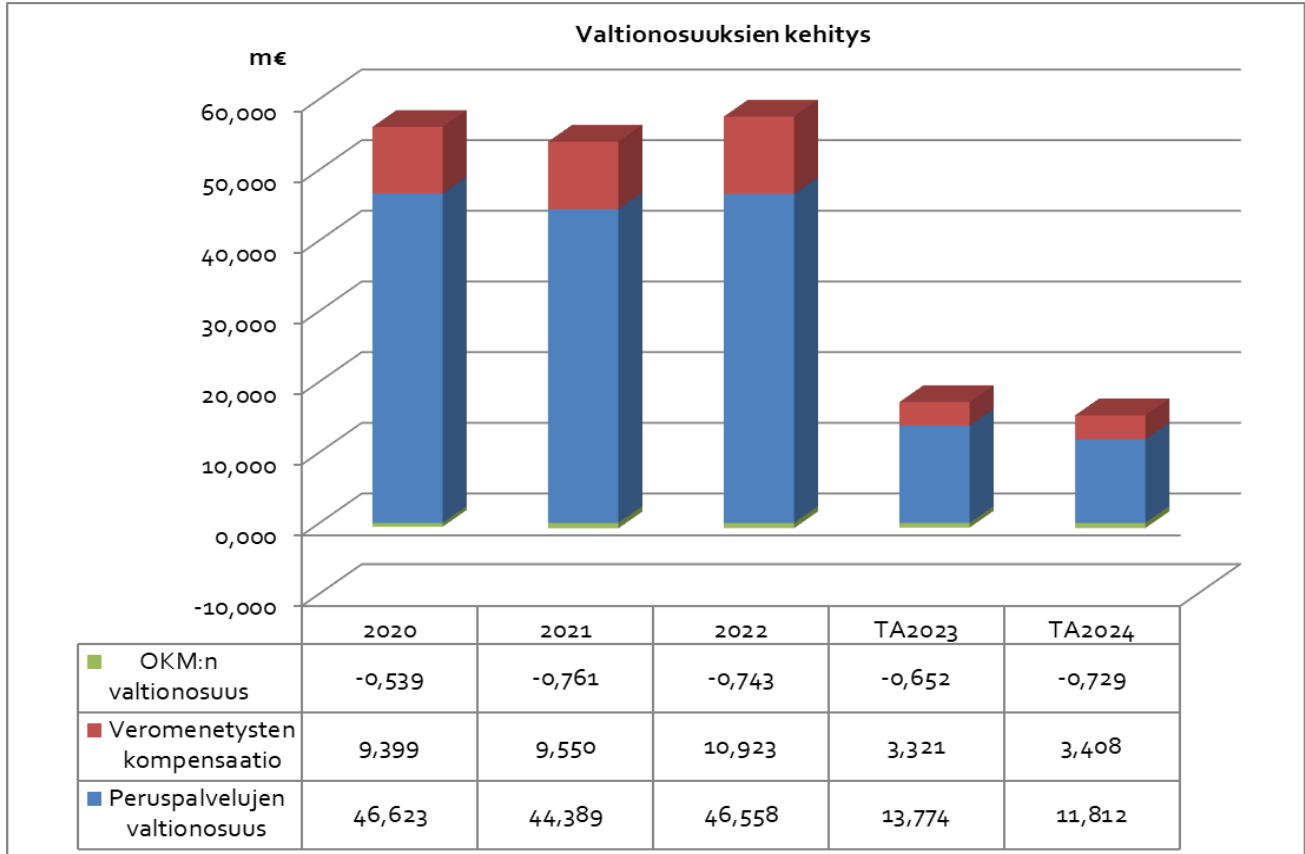
Valtionosuuksiin on budjetoitu valtiovarainministeriön peruspalveluihin maksamat peruspalvelujen valtionosuus ja veromenetysten kompensatioerä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät valtionosuudet. Perusopetuksen kotikuntakorvaukset (menot ja tulot) on budjetoitu käyttötalouteen kasvatus- ja opetuslautakunnalle.

Hyvinvointialueuudistus vaikutti merkittävästi myös peruspalvelujen valtionosuuteen sekä siihen liittyvään veromenetysten kompensatioerän määrään. Valtionosuuden määräytymisperusteet muuttuvat merkittävästi lapsi- ja perusopetusikäluokkapainotteiseksi. Vuoden 2023 peruspalvelujen valtionosuuden tasossa huomioitiin hyvinvointialueille siirtyneet vuoden 2021 toteutuneet ja vuodelle 2022 budjetoidut kuntakohtaiset sote- ja pelastustoimen kustannukset. Vuoden 2024 valtionosuuden määrässä otetaan huomioon hyvinvointialueelle vuosien tilinpäätösten 2021 ja 2022 mukaan siirtyneet kustannukset. Kauhavan, kuten monen muunkin kunnan kohdalla, tämä tarkoitti merkittävää valtionosuusrahoituksen supistumista vuoteen 2023 verrattuna.

Vuodelle 2024 peruspalvelujen valtionosuuden määräksi on arvioitu 11,8 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 peruspalvelujen valtionosuuden tuotoksi on budjetoitu 13,8 miljoonaa euroa, mutta päätösten mukaan valtionosuutta saatiin lähes 14,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 Kauhavan kaupunki sai peruspalvelujen valtionosuutta 46,5 miljoonaa euroa. Veromenetysten kompensatiota arvioidaan saatavan 3,4 miljoonaa euroa vuonna 2024. Vastaavasti vuodelle 2023 niiden määräksi on budjetoitu 3,3 miljoonaa euroa ja vuoden 2022 toteutuma oli 10,9 miljoonaa euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaiseen valtionosuuteen on budjetoitu -0,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 talousarviossa vastaava varaus on -0,6 miljoonaa euroa, ja vuoden 2022

toteutunut valtionosuuden määrä on ollut -0,7 miljoonaa euroa. Valtionosuus on negatiivinen, koska valtionosuudesta vähennetään toisen asteen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen kuntarahoitusosuus. Negatiivinen valtionosuus vähennetään peruspalvelujen valtionosuudesta.

Henkilöstö ja henkilöstökulut

Henkilöstösuunnitelma

Kauhavan valtuusto vahvistaa kaupungille henkilöstösuunnitelman vuosittain osana talousarviokäsittelyä. Vakanssikohtainen henkilöstösuunnitelma esitetään talousarviokirjan liitteenä. Henkilöstön rekrytointi perustuu henkilöstösuunnitelmaan.

Vuoden 2024 talousarviossa henkilöstösuunnitelmaan on tehty seuraavat muutokset:

Vakinaiset toimet:

- lisätty yksi varhaiskasvatuksen opettajan toimi
- vähennetty yksi päiväkodinjohtajan toimi
- vakinaistettu yksi yksilövalmentajan toimi
- vakinaistettu yksi lastenhoitajan toimi

Määräaikaiset toimet

- lisätty maahanmuuton palveluohjaajan toimi vuosille 2024–2025
- vähennetty yksi ryhmäavustajan toimi
- lisätty ilman vakanssia kolme (htv) koulunkäynninohjaajan toimea
- lisätty ilman vakanssia neljä (htv) puistotyöntekijän toimea vuosille 2024–2026

Lisäksi on selvitetty yhden kunnossapitotyöntekijän vakanssin muuttamista liikuntapaikkavastaavan tehtäväksi. Selvityksen tuloksena muutosta ei päädytty toteuttamaan.

Henkilöstösuunnitelmassa henkilöstömäärä esitetään henkilötyövuosina. Henkilötyövuoteen lasketaan kaikki palkalliset työssäolo- ja poissaolopäivät. Htv-luku sisältää vuosilomat ja palkalliset perhevapaat ja palkalliset sairauspoissaolajaksot.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Vakinaisen henkilökunnan määrä ja sen kehitys ilmenee liitteenä olevasta henkilöstösuunnitelma –taulukosta. Toteutuneet määrät ja rakenne raportoidaan henkilöstöraportissa.

Henkilöstösuunnitelman mukaan Kauhavan kaupungin henkilöstön kokonaismäärä vuonna 2024 on 526,46 henkilötyövuotta.

Henkilöstömäärä on ollut aleneva useiden vuosien ajan. Vuonna 2024 henkilöstömäärä kuitenkin nousee kahdella henkilötyövuotta vuoteen 2023 verrattuna ja vähenee vuoteen 2022 verrattuna kaksi henkilötyövuotta. Henkilöstömäärä on pienennyt vuonna 2023 lähinnä hyvinvointialueelle siirtyvän ruokapalvelu ja oppilashuoltohenkilöstön poistumisen vuoksi.

Henkilöstörakenteeseen ja henkilöstön määrään kohdistuvia muutoksia tulee myös yllättäen kesken vuoden ja niihin on reagoitava tilannekohtaista harkintaa käyttäen huolimatta henkilöstösuunnitelmassa olevasta linjauksesta. Tavoitteena on aina kustannustehokas, tarkoituksenmukainen ja toimintojen kannalta järkevä henkilöstöressurssien käyttäminen.

Kaikille toimialoille on annettu ohjeistus sijaisten ja määräaikaisten palvelussuhteiden määrän vähentämistä koskevan linjauksen noudattamisesta. Määräaikaisten palvelussuhteiden jatkaminen tullaan arvioimaan kriittisesti.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös vakinaisesti täytettäväksi haettujen täyttölupien myöntämisen kriittiseen arviointiin. Täyttölupamenettelyn kaikissa vaiheissa henkilöstöresurssitarvetta on tarkasteltava tapauskohtaisesti rekrytointiohjeen mukaisesti. Lisäksi toiminnalliset muutokset, kuten esimerkiksi palvelutuotannossa tapahtuvat muutokset on huomioitava ennakoivasti siten, että mahdollinen henkilöstöresurssien lisäämisen tarve huomioidaan ja tiedostetaan jo muutoksen suunnitteluvaiheessa. Mikäli kysymyksessä on muutos, joka vaikuttaa henkilöstöresurssitarpeeseen vähentävästi, on se huomioitava täyttölupien myöntämisessä ennakoivasti.

Työsuhdemuodot, työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitäminen

Henkilöstöraportissa todetaan periaatteet työsuhdemuotojen käytöstä. Lisäksi on olemassa hyväksytyt menettelytavat työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitämisestä. Tässä tarkoituksessa kaupunki mm. järjestää työkokeiluja ja pyrkii sijoittamaan vajaakuntoiset heille sopiviin tehtäviin kaupungin organisaatioon.

Työnantaja pyrkii yhdessä työterveyshuollon kanssa vaikuttamaan henkilöstön työkykyyn siten, että henkilöstö pystyisi työskentelemään normaaliin eläkeikään saakka. Tätä voidaan edistää työympäristöä parantamalla ja työhyvinvointia yleisesti edistämällä. Työkykyongelmiin puututaan mahdollisimman varhain ja niihin pyritään löytämään ratkaisuja mm. uudelleen koulutuksen, työkokeilujen ja muihin töihin sijoittamisen avulla. Kaupungilla on voimassa ajantasainen työkyvyn varhaisen tuen toimintamalli.

Työkyvyttömyysuhan alaisille haetaan Kevalta työkokeiluja, mistä kustannetaan tarvittaessa myös uudelleen koulutustautumisia.

Ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta järjestetään sisäisenä koulutuksena ja osa ostetaan yhteiskoulutuksena tai yksittäisinä päivinä. Mahdollisuudet koulutukseen videoneuvotteluna tai muutoin netin välityksellä paranevat koko ajan. Tämä mahdollistaa yhä useamman osallistumisen ja alentaa koulutuskustannuksia, koska matkustaminen vähenee ja myös työaika kuluu huomattavasti vähemmän.

Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelmassa käsitellään henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisellä tarkoitetaan toimia, jotka ovat tarpeen työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työn ja työtehtävien asettamia vaatimuksia sekä ennakoitavissa olevia muuttuvia osaamistarpeita.

Kaupungin henkilöstön koulutustasotietoja ei ole saatavilla keskitetysti. Vuosittaiset koulutuspäivät saadaan henkilöstöhallinnon järjestelmistä ja esitetään henkilöstöraportissa.

Kun otetaan huomioon nykyisen henkilöstön ikärakenne, voidaan todeta mm. seuraavaa:

- suurin osa henkilöstöstä on tehtäviinsä muodollisesti pätevää eli heillä on työssä vaadittava koulutus

- osaan tehtävistä (esim. opettajat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta) on laissa säädetty kelpoisuusvaatimus.
- useimmilla henkilöillä ammatillisesta koulutuksesta on hyvin pitkä aika ja ammattitaitoa on ylläpidetty työssä vaihtelevasti. Joissakin ammateissa (mm. toimistotöissä ja kiinteistöhuollossa) työmenetelmät ovat muuttuneet merkittävästi, mikä on edellyttänyt/edellyttää koulutusta
- osa henkilöstöstä on pitänyt ammattitaitoaan yllä lisäkoulutuksen avulla
- hallinnossa on haasteita sikäli, että riittävän monella ao. yksiköissä ei ole jonkin erikoisasian osaamista, jolloin toiminta saattaa esim. poissaolojen yhteydessä olla haavoittuvaa.

Työyksiköiden koulutustarpeista saadaan tietoa sekä henkilöstöltä itseltään että esihenkilöiltä. Kehityskeskusteluissa esihenkilö käy yksittäisten työntekijöiden kanssa läpi koulutustarpeita.

Seuranta

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain tehtävässä henkilöstöraportissa. Väliseurannat esitetään osavuosisikatsauksissa.

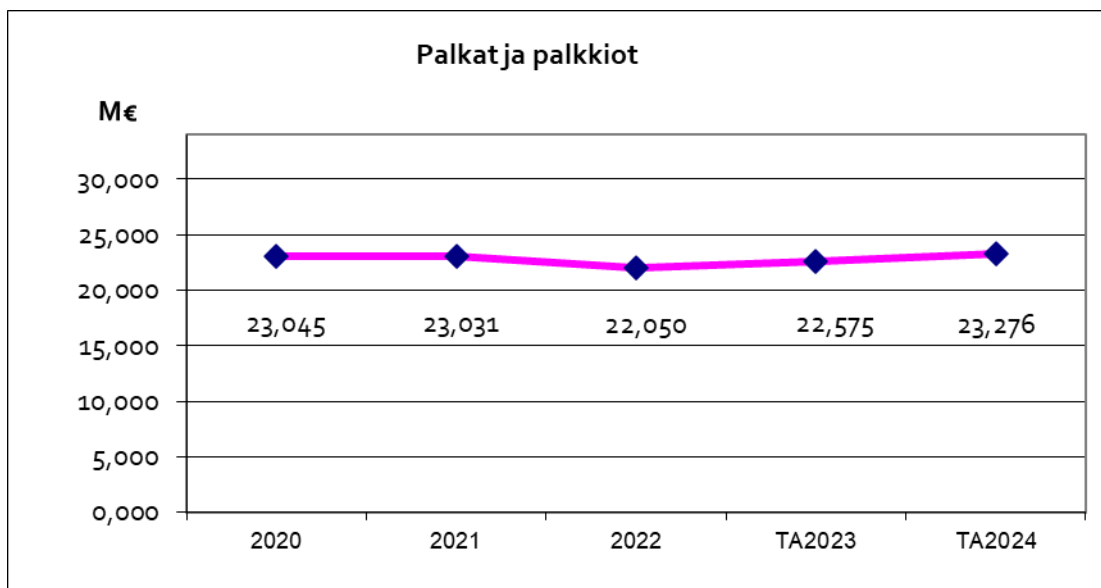
Kehityskeskustelujen toteutumista tarkastellaan vuosittaisella raportoinnilla.

Varhaisen tuen keskustelujen toteutumista seurataan henkilöstöhallinnon järjestelmästä.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut on budjetoitu olemassa olevan henkilöstösuunnitelman mukaisina. Myös välttämättömien sijaisten palkkakuluihin on varauduttu. Sijaisia palkataan kuitenkin vain välttämättömissä tilanteissa.

Talousarviopalkat on budjetoitu siten, että kesäkuun 2023 palkkojen tasoa on korotettu sopimuslata riippuen 2,7 tai 2,8 prosentilla.

Palkat ja palkkiot vuosina 2022-2024

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos % 2023/2024
Maksetut palkat				
Luottamustoimipalkkiot	193 889	234 490	246 250	5,0
Viran- ja toimenhaltijoiden kokouspalkkiot	38 520	46 760	50 860	8,8
Luottamushenkilöiden vuosipalkkiot ja ansionmenetykskorvaukset	39 426	51 300	43 500	-15,2
Vakinaisten viranhaltijoiden kk-palkat	9 686 660	10 888 860	10 680 130	-1,9
Työsuhteisten kk-palkat	8 997 918	9 906 350	10 406 230	5,0
Tilapäisten työntekijöiden palkat	678 246	402 190	760 030	89,0
Erilliskorvaukset	411 172	279 420	252 020	-9,8
Asiantuntijapalkkiot	14 950	800	1 950	143,8
Tunti- ja urakkapalkat	263 043	390 520	272 000	-30,3
Työllisyystukipalkat	88 611	33 500	164 500	391,0
Laskutettavat palkat	327	0		
Kaluston kp-palkat	9 232	3 000	3 000	
Sairauslomasijaiset	501 582	242 670	214 500	-11,6
Äitiys-, isyysloma, vanhempvap	350 504	159 090	65 550	-58,8
Vuosilomasijaiset	221 712	137 000	154 220	12,6
Muut sijaiset	970 914	144 080	127 500	-11,5
Aktivoitavat palkat	585	0	0	
Aktivoitavat luottamustoimip.	6 160	15 000	15 000	0,0
Jaksotetut palkat	94 492			
Palkat ja palkkiot (kulu)	22 567 943	22 935 030	23 457 240	2,3
(tulo)				
Sairausvakuutuskorvaukset	184 960	169 900	168 500	-0,8
Tartuntatautikorvaukset	182 503			
Tapaturmakorvaukset	15 289			
Muut Kelan korvaukset	97 084			
Muut korjauseurät	-13			
Koulutuskorvaukset	7 705	3 000	3 000	
Kelan perhevapaakorvaus	30 000	5 000	10 000	
Palkat ja palkkiot yhteensä	22 050 416	22 757 130	23 275 740	2,3

Talousarvion sitovuus

Kuntalain säännökset talousarviosta

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kaupungin taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Kauhavan kaupungin taseessa ei ole kertynyttä alijäämää.

Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet

Lain mukaan kaupungin toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Toimielin on sidottu talousarviossa hyväksytyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Kaupunginvaltuusto vahvistaa taloussuunnitelman ensimmäisen vuoden (2024) talousarviona sitovana noudatettavaksi ja taloussuunnitelman 2025–2026 ohjeellisena noudatettavaksi.

Valtuusto päättää ulkoiset määrärahat ja tuloarviot sekä tavoitteet toimielimittäin. Investointimäärärahat myönnetään toimielimille hankkeittain. Talousarvio on siis kaupunginvaltuustoon nähden sitova bruttomääräisenä käyttötalouden ulkoisten erien osalta toimielintasolla ja investointien osalta toimielintasolla hankkeittain tai hankeryhmittäin. Monivuotiset investointihankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia myös kokonaiskustannusten eli hankinta-arvon suhteen.

Rahoituslaskelman eristä pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova siten, että se osoittaa talousarviopäätöksellä otettavan uuden lainan enimmäismäärän. Toimielinkohtaisten määrärahojen riittävydestä, tuloarvioiden ja tavoitteiden toteutumisesta vastaavat jäljempänä mainitut tilivelvolliset viranhaltijat ja ao. toimielimet. Toimielimet määräävät käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä vastuualueittain ja kustannuspaikoittain toimielimeen nähden tilivelvolliset viranhaltijat. Pitkäaikaisten lainojen lisäyksen osalta tilivelvollinen on hallintojohtaja. Teknisen toimialan investoinneista tilivelvollinen on tekninen johtaja, sivistystoimialan investoinneista sivistysjohtaja ja kaupunginhallituksen investoinneista kaupunginjohtaja.

Tuloslaskelmaosan sitovat erät ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut.

Kaupunginhallitus antaa talousarviosta täytäntöönpano-ohjeet. Toimielimet hyväksyvät talousarvion vastualue- tai tehtävätasoiset käyttösuunnitelmat tammikuussa 2024. Vastuualueen esimies oman vastualueensa osalta tilivelvollinen toimielimeen nähden. Käyttösuunnitelman yhteydessä toimielimen määräävät tilivelvollisen viranhaltijan jokaiselle kustannuspaikalle.

Toimielimet seuraavat talousarvion toteumaa kuukausittain. Valtuustolle laaditaan osavuosikatsaus kesäkuun lopun tilanteesta.

Strategisia tavoitteita voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Tilinpäätöksessä tulee antaa selostus tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava kaikessa toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastuualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia saattaa toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Kauhavan kaupungin tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä.

Ylimmällä tilivelvollisella johdolla on erityinen vastuu ja velvoite toimia hyvän hallinto- ja johtamistavan sekä eettisten periaatteiden mukaisesti sekä puuttua toiminnassa ilmeneviin epäkohtiin. Johdolla on aktiivinen selonottovelvollisuus vastuullaan olevasta toiminnasta. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esimiestä oman organisaation toiminnasta, taloudesta sekä alaisensa toiminnan valvontavastuusta.

Kaupungin tilivelvollisiksi vuodelle 2024 määritellään seuraavat tahot:

- kaupunginhallituksen jäsenet ja sen jaoston jäsenet
- lautakuntien jäsenet
- kaupunginjohtaja
- hallintojohtaja
- henkilöstöjohtaja
- kehitysjohtaja
- tekninen johtaja
- sivistysjohtaja

Talousarviolainat, maksuvalmiuden ylläpitäminen ja lainanottovaltuus

Pitkäaikaista lainaa otetaan kaupunginvaltuuston talousarviossa tai erillisellä päätöksellä ao. vuodelle hyväksymä enimmäismäärä. Otettavan lainan määrä määritellään rahoituslaskelmassa. Rahoituslaskelman erä pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova.

Rahoituslaskelman mukaan kaupunki tarvitsee vuoden 2024 investointien rahoittamiseen sekä lainojen uudelleenjärjestelyyn yhteensä 18,5 miljoonaa euroa uutta lainaa. Olemassa olevia lainoja lyhennetään lähes 9,1 miljoonalla eurolla. Lyhennyksiin sisältyy yksi 4 miljoonan kertalyhenteinen laina, joka konvertoitaa uudella lainalla. Kaupungin lainakanta lisääntyy vuoden 2024 aikana 9,4 miljoonalla eurolla.

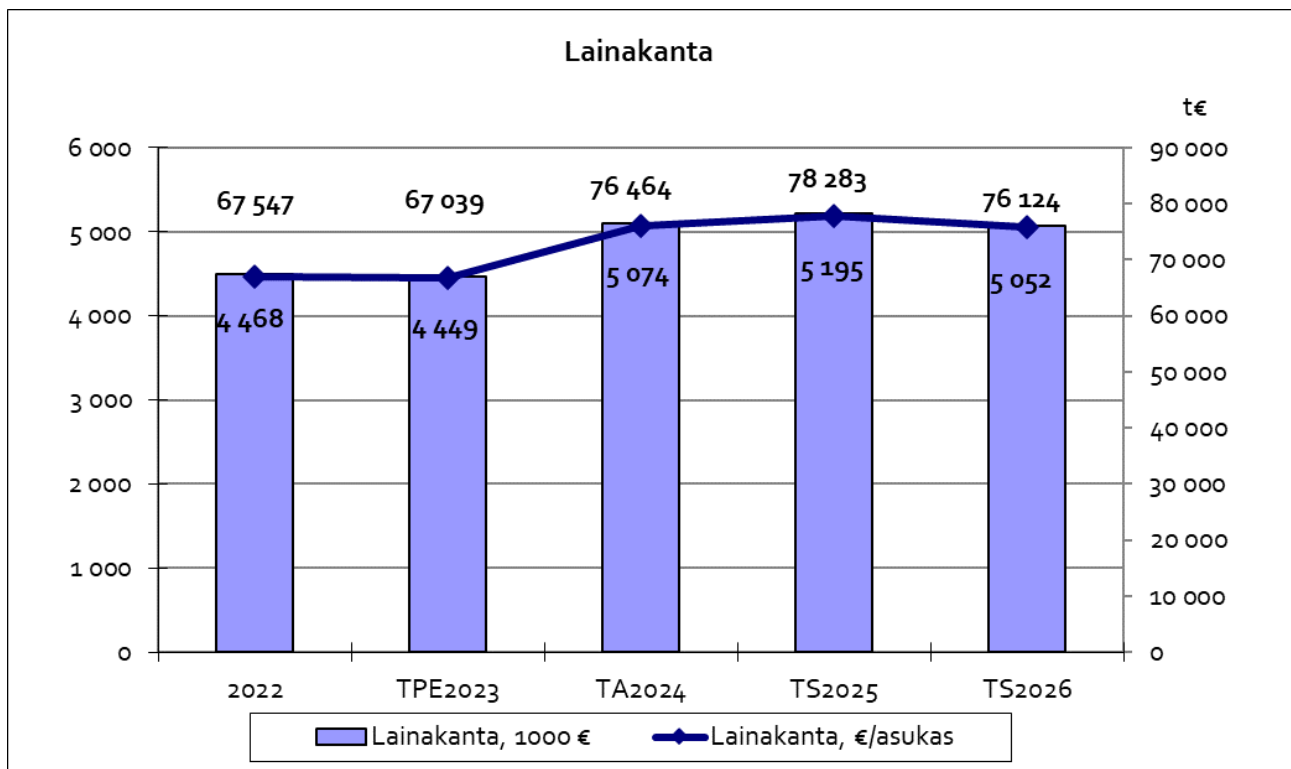
Lainakanta pidetään lainakustannusriskien minimoimiseksi mahdollisimman monipuolisena ja korkoriskeitä voidaan suojautua eri instrumentteja käyttäen. Lainoja nostetaan tarpeen mukaisesti ja rahoittaja

valitaan rahoitustarjousten perusteella. Lainojen lyhennysohjelmat pyritään yhteensovittamaan suunnitelman mukaisten poistojen kanssa.

Kaupungin maksuvalmiutta seurataan ajantasaisesti. Talousarviolainojen lisäksi kaupunki voi käyttää lyhytaikaisia rahoitusinstrumentteja maksuvalmiuden turvaamiseksi. Kaupungilla on sopimukset kuntatodistusohjelmista Danske Bank A/S:n, Nordea Pankki Suomi Oyj:n, Kuntarahoitus Oyj:n, OP Markets'n ja Handelsbankenin kanssa.

Pitkäaikaisten talousarviolainojen ja lyhytaikaisten luottojen nostovaltuuksista määrätään hallintosäännössä.

Kaupungin lainamäärä on vuoden 2023 lopussa 67,0 miljoonaa euroa eli noin 4.450 euroa/asukas. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä lainakanta oli 67,5 miljoonaa euroa eli 4.468 €/asukas.

Talousarvioasetelma ja sitovuustasot

KÄYTTÖTALOUS

Sitovuustaso

Valtuusto

Toimielin

Sitovuustaso

Hallitus tai lautakunta

Tehtävä

Keskusvaalilautakunta

Tarkastuslautakunta

Kaupunginvaltuusto

Kaupunginhallitus

Hallinto-, talous- ja toimistopalvelut

Yhteistoiminta

Yhteistoiminta ja muu yleishallinto

Kehitystoimen hallinto

Elinkeinotoimi ja kehittäminen

Työllisyys

Maaseutupalvelut

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Sivistystoimen hallinto

Liikennepalvelut

Varhaiskasvatus ml esiopetus

Perusopetus

Lukio-opetus

2. asteen ammatillinen koulutus

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatupalveluiden hallinto

Kansalaisopisto

Nuorisopalvelut

Liikuntapalvelut

Kulttuuripalvelut

Museopalvelut

Kirjastopalvelut

Taiteen perusopetus / Musiikkiopisto

Tekninen lautakunta

Tekninen hallinto

Tilapalvelut

Yhdyskuntatekniikka

Ympäristölautakunta

Ympäristötoimen hallinto

Maankäyttö ja ympäristö

Rakennustarkastus ja asuntotoimi

Tavoitteet kaupunkikonsernin tytäryhteisöille

Kauhavan kaupungin kaupunkikonsernin jäsenyhteisöt

Kuntalain 6 §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan tulee laatia konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätöksessä tytäryhteisöjen tilinpäätös yhdistetään kunnan tilinpäätökseen. Lisäksi konsernitilinpäätöksessä huomioidaan kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt eli yhteisöt, joista kunta omistaa vähintään 20 ja enintään 50 prosenttia.

t:

Tytäryhteisöt:

1. Kauhavan Vuokra-asunnot Oy (100,0 %) sekä sen tytäryhtiöt
 - 1.1 Asunto Oy Jokihovi (56,4 %)
 - 1.2 Asunto Oy Tilhentupa 1 (100,0 %)
 - 1.3 Asunto Oy Tilhentupa 2 (100,0 %)
 - 1.4 Asunto Oy Kauhavan Jokiniityntie 23 (100,0 %)
2. Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy (100,0 %)
3. Kiinteistöosakeyhtiö Riihi (100,0 %)
4. Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy (100,0 %)
5. Kauhavan Kaukolämpö Oy (100,0 %)
6. Kauhavan Vesi Oy Oy (100,0 %)
7. Kauhavan Jäähalli Oy Oy (96,4 %)
8. Suomen Yrittäjäopisto Oy (75,9 %)
9. Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Tietotalo (100,0 %)
10. Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Säästökeskus (78,4 %)

Osakkuusyhteisöt

1. Lappavesi Oy (28,0 %)
2. Härmän Ravikatsomo Oy (26,5 %)
3. Kauhavan yhteismetsä (25,1 %)

Kuntayhtymät:

1. Etelä-Pohjanmaan Liitto (8,1 %)
2. Seinäjoen koulutuskuntayhtymä (5,62 %)
3. Järvisseudun koulutuskuntayhtymä (19,13 %)
4. Kuntayhtymä Kymppi (perustamisessa päätetty jäsenkuntien valtuustoissa lokakuussa 2023)

Konsernin yhteiset tavoitteet

Kuntalaki korostaa valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Kuntataloutta tarkastellaan yhä enenevässä määrin konsernitasolla, mm. tunnusluku- ja kriisikuntamittaritarkastelussa keskitytään koko kuntakonserniin. Kaupungin on omistajaohjauksella huolehdittava siitä, että tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kauhavan kaupungin konserniohjeessa annetaan toimintaohjeet ja periaatteet Kauhava-konserniin kuuluville tytäryhteisöille ja soveltuvin osin kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille. Lisäksi hallintosäännössä on määräyksiä konserniohjauksesta. Tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa on läsnä konsernijohtoon kuuluvia.

Kuntien taloudellista tilaa tarkastellaan yhä enenevässä määrin konsernitasolla. Esimerkiksi kriisikuntatarkastelu tehdään konsernin tunnuslukujen perusteella.

Tilinpäätöksen 2022 mukaan Kauhavalla on kuntakonsernin taseessa ylijäämiä 25,6 miljoonaa. Konsernin lainamäärä oli 10.671 euroa asukasta kohden ja suhteellinen velkaantuneisuus 94,8 %.

Kaupunkikonsernin talouden tasapainoon vaikuttaa merkittävästi myös tytäryhtiöiden toiminta. Tämän vuoksi tytäryhtiöiden toiminnan tulee olla taloudellista ja tuloksen oltava vähintään lievästi voitollinen.

Kauhavan kaupunki asettaa koko kuntakonsernia koskien seuraavat tunnuslukutavoitteet:

Konsernille asetetut tavoitteet	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Konsernin vuosikate poistoista, %:a	133,5	yli 80	yli 80	yli 80	yli 100
Konsernin omavaraisuusaste, %:a	26,0	yli 25	yli 25	yli 26	yli 27
Konsernin lainat ja vuokravastuut, €/asukas	11258	alle 12000	alle 12000	alle 12000	alle 11700
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate	0,9	yli 0,8	yli 0,8	yli 0,8	yli 0,8

On huomattava, että kaupunkikonsernin tunnuslukuihin vaikuttavat kaupungin oman ja sen tytäryhtiöiden toiminnan lisäksi myös mm. kuntayhtymien toiminta jäsenkuntien omistusosuuden mukaisesti.

Tunnuslukutavoitteet asetetaan tarkoituksena varmistaa konsernin talouden tasapaino. Lainamäärä tulee kasvamaan taloussuunnittelukauden kaksi ensimmäistä vuotta koulu-, kaupungintalo ja toimitilainvestointien myötä. Lainamäärä käännetään laskuun viimeistään vuonna 2026.

Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet

Konsernille yhteisesti asetettujen tavoitteiden lisäksi asetetaan tytäryhtiöille yhtiökohtaiset tavoitteet.

Tytäryhteisöt raportoivat valtuustolle toiminnastaan ja taloudestaan vuosittain kaupungin osavuosisikatsauksessa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Yhtiöiden toimitusjohtajat lähettävät kaupunginjohtajalle ja hallintojohtajalle toiminnan ja talouden toteutumisasiaportin puolivuositin 30.6. ja 31.12. tilanteiden mukaisina. Kaupunginjohtaja ja hallintojohtaja on pidettävä tietoisena kaikista olennaisista toimintaan ja talouteen vaikuttavista asioista.

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy vastaa konsernin vuokra-asuntokannasta.

Yhtiön haasteena on vastata asuntokannan modernisointitarpeeseen.

Yhtiölle asetetut tavoitteet koskevat myös Kauhavan Vuokra-asunnot Oy:n tytäryhtiötä As Oy Kauhavan Jokihovi, As Oy Tilhentupa 1 ja 2 sekä As Oy Kauhavan Jokiniityntie 23.

Kauhavan Vuokra-asunnot Oy ostaa taloushallintopalvelut kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Tilikauden tulos:
 - Lievästi voitollinen.
 - Yhtiöillä ei ole lakisääteistä velvollisuutta maksaa osinkoa kaupungille. Mahdolliset tuotot käytetään asuntokannan modernisointiin.
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
 - Omavaraisuusaste yli 12 % vuonna 2025.
- Yhtiöiden maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun tavoitearvo vähintään 0,5.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos vähintään nolla.
- Vieraan pääoman määrä:
 - Enintään 500 euroa / vuokrattu m².

Toiminnalliset tavoitteet:

- Asukkaille tarjotaan viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö:
 - Asuntokannan modernisointi.
- Tilojen käyttöaste:
 - Käyttöaste pidetään yli 90 %:ssa.
- Päätöksen saaminen asuntohakemukseen:
 - Enintään 7 päivää hakemuksen jättämisestä.
- Yhtiö pyrkii kiihdyttämään asuntotuotantoa hankkimalla asuntoja alkavista kohteista.
- Yhtiö tarjoaa asumispalveluita maahanmuuttajille.

Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy

Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy:stä on muodostettu kaupungin koko alueen kattava yritystiloja hallinnoiva ja rakennuttava yhtiö. Yhtiö toteuttaa kaupungin omistajaohjauksen mukaiset kohteet.

Kiinteistö Oy Riihi sulautuu yhtiöön vuoden 2024 alussa.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Lievästi voitollinen.
 - Yhtiöillä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille.
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
 - Omavaraisuusaste yli 3 % vuoteen 2025 mennessä (yhtiölle hyväksytään tavanomaista alhaisempi omavaraisuusaste, koska se toteuttaa kaupungin edellyttämiä yritystilasopimuksia ilman kaupungin rahoitusosuutta).
 - Pääomalainojen ehtojen muuttaminen.
 - Nettovelkaantuneisuusaste pienenee nykyisten vastuiden osalta.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,5.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos vähintään nolla.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tilat ovat vuokrattuina / käytössä mahdollisimman täysimääräisesti:
 - käyttöaste vähintään 90 % mahdollisesta maksimivuokratuotosta.
- Omistuksen siirto yrittäjälle / sijoittajalle on mahdollista.
- Kehittää vapaana olevia toimitiloja uusille yrittäjille.

Kiinteistöosakeyhtiö Riihi

Kiinteistöosakeyhtiö Riihi sulautuu Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy:öön alkuvuonna 2024. Sulautumisprosessi on käynnistetty syksyllä 2023.

Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy

Kauhavan Hyvinvointikeskus Oy hallinnoi sosiaali- ja terveystilapalvelujen käyttöön rakennettua hyvinvointikeskusrakennusta. Yhtiön omistamat tilat on vuokrattu kokonaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
 - Yhtiöillä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille.
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
 - Omavaraisuusaste paranee vuosittain.
 - Nettovelkaantuneisuusaste pienenee.

- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,5.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos vähintään nolla.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tilat ovat vuokrattuina täysimääräisesti.
- Omistuksen siirto yrittäjälle / sijoittajalle on mahdollista.
- Aktiivinen yhteydenpito ja yhteistyö Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Kauhavan Kaukolämpö Oy

Yhtiölle on laadittu strategia vuoteen 2026.

Yhtiön vision mukaan: Kauhavan Kaukolämpö Oy on paikallinen, Suomen kannattavimpia ja energinen yhtiö. Yhtiö on arvostettu, arvokas ja luotettava kumppani energian tuottajana ja jakelijana. Yhtiö toimii edelläkävijänä tuotannon puhtaudessa, yhteistyössä, toimintamalleissa ja on yhteistyökumppanina haluttu.

Yhtiön strategiset päämäärät:

1. Yhtiön kilpailukyvyyn ja aseman parantaminen.
2. Toimintavarmuus, verkostojen kunto ja hyötysuhde ovat korkeita.
3. Yhtiöllä on palveluja.
4. Yhtiö on energiatehokkuuden edelläkävijä.
5. Talouden tunnusluvut ovat merkittävästi ja mitattavasti parantuneet vuoteen 2026 mennessä.
6. Yhtiö on houkutteleva työnantaja.
7. Yhtiöllä on tuloksiin tähtäävä toimintakulttuuri.
8. Kauhavan Kaukolämpö Oy:n yrityskuva on hyvä.
9. Kauhavan Kaukolämpö Oy on innovatiivinen edelläkävijä, aktiivinen ja luotettava yhteistyökumppani.

Vuonna 2024 käynnistetään Korttesjärven lämpölaitoksen uudistustyö ja verkoston laajennusinvestointi Ollinkankaan teollisuusalueelle.

Yhtiön tavoitteena on olla sertifioitu uusiutuvan energian tuottaja vuonna 2024.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
 - Tuottotavoite: 5 % sijoitetulle pääomalle
 - Yhtiö maksaa osinkoa 3 % sijoitetulle pääomalle.
- Yhtiön vakavaraisuus:
 - Omavaraisuusaste: Korttesjärven investoinnin jälkeen kasvaa vuosittain.
 - Nettovelkaantuneisuusaste pienenee Korttesjärven investoinnin jälkeen.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on 1,5 vuoteen 2026 mennessä.

- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos positiivinen.
- Investoinnit:
 - Tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella.
 - Merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla.
 - Kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tuotanto on ympäristöystävällistä ja CO₂-vapaata:
 - Uusiutuvan energiaräaka-aineen osuus vähintään 70 %.
- Yhtiö tuottaa energian kilpailukykyiseen hintaan:
 - Kaukolämmön hintatilasto (energiateollisuus): alle erillistuotannon keskihinnan.
- Tuotannon korkea hyötysuhde säilytetään:
 - Lämmön talteenoton (savukaasujen ja hukkalämpöjen) osuus myynnistä 21 % vuoteen 2026 mennessä.
- Lämmönjakelun turvaaminen kaikissa olosuhteissa:
 - Toimitusvarmuus asiakasjakelujärjestelmässä 99,9 %
- Lämmöntuotanto on tehokasta:
 - Myytävän energian määrä/työntekijä: 14.000 MWh vuoteen 2026

Kauhavan Vesi Oy

Kauhavan Vesi Oy tuottaa talous- ja jätevesihuoltoa Kauhavan kaupungin asukkaille ja alueen teollisuudelle. Yhtiön tavoitteena on tarjota alueelle korkealaatuinen ja varma palvelutaso nyt ja tulevaisuudessa. Toimintaa ohjaavat asiakaslähtöisyys, suunnitelmallisuus ja kestävän kehityksen periaatteet.

Toimintaympäristön ja toimialan muutokset ajavat yhtiötä kehittämään ja tehostamaan toimintaansa jatkuvasti. Viime vuosina on yhtiö erityisesti panostanut toimintavarmuuteen ja tätä työtä jatketaan edelleen.

Tulevan vuoden merkittävimmät investoinnit liittyvät jätevesien puhdistukseen. Yhtiö keskittää Korttesjärven ja Härmien jätevesien puhdistuksen nykyiselle Voltin jätevedenpuhdistamolle. Tätä tarkoitusta varten yhtiö rakentaa Korttesjärvi-Voltti siirtoviemärilinjan.

Yhtiö vuokraa kaupungilta kaupungin vesihuolto-omaisuuden. Omistuksen siirtoa yhtiölle valmistellaan vuonna 2024.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
 - Tuottotavoite: 5 % sijoitetulle pääomalle
 - Yhtiö maksaa osinkoa 6 % sijoitetulle pääomalle.
- Yhtiön vakavaraisuus:
 - Omavaraisuusaste yli 20 %.
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
 - Rahoitustulos positiivinen.

- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio–tunnusluvun arvo on vähintään 1,0.
- Investoinnit:
 - Tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella.
 - Merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla.
 - Kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen lukuun ottamatta kaupungin vesihuolto-omaisuuden mahdollista siirtämistä yhtiölle.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Toimintavarmuus:
 - yksittäisen vedenjakelukatkoksen enimmäispituus 12 tuntia.
- Veden laatu:
 - Talousvesi täyttää talousvesiasetuksen (461/2000) mukaiset terveysperusteiset sekä laatusuosituksen mukaiset laatuvaatimukset.
- Jätevedenpuhdistamojen toiminta:
 - Puhdistettu jätevesi täyttää viranomaisten ja lupaehtojen vaatimukset.
- Vuotovesien määrää pyritään vähentämään:
 - Jätevesiverkostoja saneerataan Kauhavan, Korttesjärven ja Voltin puhdistamojen käsittelypiirissä olevien verkostojen osalta vuotovesimäärän pienentämiseksi.
 - Mittari vuotovesikerroin, tavoitearvo 2.

Kauhavan Jäähalli Oy

Kauhavan Jäähalli Oy ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Yhtiölle sallitaan rahoituksellisesti 30.000 euroa vaje, joka katetaan kaupungin lyhytaikaisella kassalainalla. Rahoitusvaje johtuu joukkueiden vähenemisestä, mikä pienentää merkittävästi yhtiön tulorahoitustasoa ja energia hinnan merkittävästä noususta.

Taloudelliset tavoitteet

- Taloudellinen tulos:
 - vähintään nollatulos.
- Käyttötuntihinta:
 - hyväksytään energian korkeaan hintaan perustuen hoitokustannukset alittava tuntihinta vuodelle 2024.
- Yhtiön vakavaraisuus vahvistuu:
 - Omavaraisuusaste vähintään 22 % vuonna 2025.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo vähintään 0,5.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Käyttötunnit: vähintään 1100 tuntia.

Suomen Yrittäjäopisto Oy

Suomen Yrittäjäopisto on valtakunnallisesti toimiva ammatillinen aikuiskouluttaja, yrittäjyyden kulttuurin edistäjä ja aktiivinen toimija. Yrittäjäopisto tuottaa työelämätarpeisiin vastaavaa koulutusta, jolla

vahvistetaan kestävä osaamista. Opisto uudistaa ennakkoluulottomasti suomalaista aikuiskoulutusta. SYOn katse on vahvasti tulevaisuudessa ja se tarjoaa yhteiskunnallista arvoa ja elinvoimaa lisääviä palveluita. Työvoimakoulutuksilla SYO edistää työllisyyttä. Yhtiön valtakunnallinen toiminta tukee alueellista ja omistajakuntien kehittämistyötä. Yrittäjäopisto tavoittelee toiminnan kestävä kasvua ja pitää talouden tasapainossa.

Toiminnan vaikuttavuuden varmistaminen on Yrittäjäopiston strategian keskiössä. SYO rakentaa asiakkaidensa kanssa kestävä yrittäjätoimintaa ja hyvää työelämää sekä tarjoaa koulutusalan parasta asiakaspalvelua. SYO luo yksilöllisen asiakaskokemuksen aidolla ohjauksella ja palveluasenteella. Tehokas ja taloudellisesti kestävä arjen toiminta luo perustan organisaation kehittämiseen. Yrittäjämäinen toimintatapa näkyy asiakastyössä ja työyhteisössä. SYO toimii esimerkkinä hyvän työyhteisön rakentamisessa.

Suomen Yrittäjäopiston toiminnan kehittämisen läpileikkaavia teemoja ovat laadukas ja vastuullinen toiminta, ajassa kehittyvä digitaalisuus ja kasvava tunnettuus ja brändi. Vastuullisuus on näkyvä osa kaikkea Yrittäjäopiston toimintaa. Tavoitteena on hyödyntää teknologiaa tehokkaasti arjessa ja saavuttaa digitalisaatiosta kilpailuetua. SYOn brändi rakentuu luotettavuudesta, asiantuntijuudesta, asiakaslähtöisyydestä sekä hyvästä työnantaja-mielikuvasta. Yhtiön tavoitteena on kasvattaa tunnettua ja imagoa suunnitelmallisesti osana kaikkea toimintaa.

Kauhavan kaupunki omistaa Suomen Yrittäjäopisto Oy:stä 75 prosenttia.

Taloudelliset tavoitteet

- Taloudellinen tulos:
 - Voitollinen.
- Yhtiön vakavaraisuus:
 - Omavaraisuusaste yli 50 %.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 1,5.

Toiminnalliset tavoitteet

- Suomen Yrittäjäopiston päätoimipaikka ja hallinto sijaitsevat Kauhavalla
- Suomen Yrittäjäopisto on tunnettu valtakunnallinen yrittäjyyden ja työelämän kehittämisen uudistaja ja kumppani.
 - Suurin ammatillisten yrittäjyyden tutkintojen toteuttaja Suomessa
- Aktiivinen yhteistyö Kauhavan kaupungin kanssa.
 - Koulutusyhteistyö
 - Hanketoiminta
 - Työperäisen maahanmuuton tukeminen koulutuksen ja työllisyyden edistämisen kautta
- Valmistautuminen yhteistyöhön te-alueiden kanssa

Kiinteistösaakeyhtiö Kauhavan Tietotalo

Kiinteistö Oy Tietotaloa koskeva yritystilasopimus päättyy 30.6.2024.

Rakennus saneerataan kaupunkikonsernin käyttöön ja yhtiö joko sulautetaan toiseen tytäryhtiöön tai puretaan.

Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Säästökeskus

Kaupunki omistaa yhtiön osakekannasta ja tiloista 78,42 prosenttia. Kaupungin omistamat hotelli- ja ravintolatilat ovat olleet pitkään ilman vuokralaista. Näin ollen kaupungin maksamat vastikkeet jäävät kokonaisuudessaan rasittamaan kaupungin taloutta. Toisen omistajat tilat ovat käytössä.

Hotellitiloissa tapahtuneen vesivahinkokorjauksen yhteydessä vahingon alaiset tilat on jätetty ennallistamatta. Rakennus on muutenkin laajan peruseron tarpeessa. Kiinteistö on elinkaarensa päässä ja se puretaan, kun omistajat eivät enää tiloja tarvitse.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
 - Nollatulos.
 - Yhtiöllä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille.
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
 - Quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,5.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Rakennuksen energiakulutus ja muut kulut optimoidaan
 - Kaupungin tilojen lämpötila säädetään peruslämmölle ja ilmastointi asetetaan minimille.

Osakkuusyhtiöihin liittyviä tavoitteita

Kaupunginhallitus määrittää tarvittaessa osakkuusyhteisöille tavoitteita erillispäätöksin.

Kaupunginhallitus seuraa osakkuusyhteisöjen toimintaa. Yhtiökokousedustajien edellytetään välittävän yhtiökokouskutsut kaupungin johdolle ja pyytämään konserniohjeen yhtiökokouksen päätöksiin liittyen.

Käyttötalous ja sitovat tavoitteet

Valtuusto myöntää käyttötalousosassa määrärahat ja asettaa tuloarviot eri toimielimille. Käyttötalousosa on valtuustoon nähden sitova toimielin kohtaisten, ulkoisten määrärahojen (toimintamenojen) ja tuloarvioiden (toimintatulojen) suhteen. Toimielin kohtaiset tuloarviot ja määrärahat on alla olevan lisäksi esitelty kunkin toimielimen kohdalla.

Käyttötalousosassa asetetaan myös toimielin kohtaiset, valtuustoon nähden sitovat strategiset tavoitteet. Kauhavan kaupungin strategia hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa 2023. Talousarviossa esitetyt tavoitteet pohjautuvat kaupungin strategiaan. Tavoitteiden kautta muodostuvat toimielinten vuoden 2024 toiminnan painopisteet. Kuntalain mukaan toimielin on sidottu talousarviossa hyväksytyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Käyttötalousosassa annetaan myös katsaus hallintokuntien toimintaan sekä toimintaympäristön muutokseen. Luvun lopussa esitetään yhdistelmätaulukot toimielin kohtaisista tuloarvioista ja määrärahoista.

Keskusvaalilautakunnalle myönnetään 141.850 euroa määräraha ja asetetaan 84.000 euron tuloarvio. Tar kastuslautakunnalla osoitetaan 42.170 euron ja valtuustolle 122.670 euron määräraha.

Kaupunginhallituksen vuoden 2024 määräraha on 6.600.980 euroa. Sillä rahoitetaan hallinto-, talous- ja toimistopalvelut, tieto- ja henkilöstöhallinto, yhteistoiminta, muu yleishallinto, kehitystoimen hallinto, elinkeinotoimi ja kehittäminen, kuntamarkkinointi, maahanmuuton palvelut, työllisyyden hoito sekä maa-seututoimi. Kaupunginhallituksen tuloarvioksi asetetaan 1.133.100 euroa.

Kasvatus- ja opetuslautakunta on ulkoisilta käyttötalousmenoiltaan, ja myös henkilöstömäärältään, suurin lautakunta. Lautakunnan määräraha on 24.690.710 euroa, ja se käytetään varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetukseen, lukio-opetukseen, sivistystoimen hallintoon, hanketoimintaan ja henkilöliikenne palveluihin. Vastaaville toimintoille asetetaan 2.043.660 euron tuloarvio.

Elämänlaatulautakunta määräraha 3.085.660 euroa käytetään musiikkiopiston opetukseen, kansalaisopiston toiminnan rahoittamiseen, kirjasto-, nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja museopalveluihin sekä näiden hallintoon ja elämänlaatu palveluiden alaisiin hankkeisiin. Elämänlaatulautakunnan tuloarvio on 464.250 euroa.

Teknisen lautakunnan vastualueita ovat tekninen hallinto mukaan lukien rakennuttaminen sekä tilapalvelut ja yhdyskuntatekniikka. Tilapalvelut järjestää kaupungin ruoka- ja puhtauspalvelut. Toimintaan osoitetaan 10.957.510 euron määräraha ja asetetaan 2.256.460 euron tuloarvio.

Ympäristö lautakunnan 884.140 euron määrärahalla rahoitetaan maankäytön ja ympäristön, rakennustarkastuksen ja asuntotoimen sekä ympäristötoimen hallinnon menot ja hanketoiminta. Lautakunnalle asetetaan 247.500 euron määräraha.

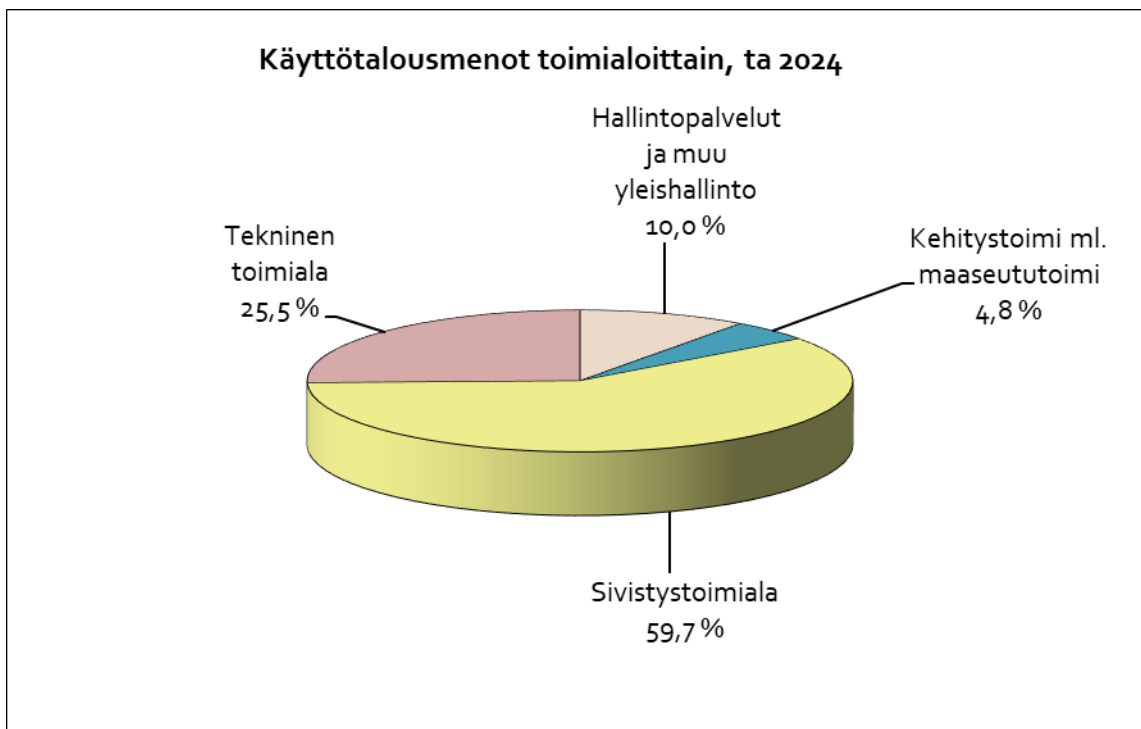
Määrärahojen ja tuloarvioiden kehitys verrattuna vuoden 2023 talousarvioon ja vuoden 2022 tilinpäätökseen esitetään toimielin kohtaisessa osuudessa.

Kauhavan kaupungin vuoden 2024 budjetoidut käyttötalousmenot ovat yhteensä 46.525.690 euroa, kun ne vuonna 2023 olivat 46.749.600 euroa. Vuoden 2023 talousarvion käyttötalousmenoihin verrattuna vuoden 2024 menot ovat 223.910 euroa (-0,5 %) pienemmät.

Käyttötaloustuloja on vuodelle 2024 on budjetoitu 6.228.970 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa käyttötaloustulojen määrä oli 5.286.800 euroa. Vuoteen 2023 verrattuna vuoden 2024 käyttötaloustulot ovat 942.170 euroa eli 17,8 prosenttia korkeammat.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset toimielimille asetettujen strategisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita.

Toimintatuottojen ja -kuluja tiliryhmittäinen tarkastelu tehdään tulolaskelmaosan yhteydessä.

Keskusvaalilautakunta

Lautakunnan tehtäväalueena on vaalien järjestäminen.

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on henkilöstöjohtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Keskusvaalilautakunta	TA2024
Tuloarvio	84 000
Määräraha	141 850

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatuotot, ulkoiset	33 558	28 000	84 000
Toimintakulut, ulkoiset	60 837	81 000	141 850
Toimintakate, ulkoinen	-27 279	-53 000	-57 850
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	33 558	28 000	84 000
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	61 582	81 000	141 850
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-28 023	-53 000	-57 850

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Vuonna 2024 toimitetaan presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtäväalueena on tilintarkastus ja toiminnan arviointi.

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on hallintojohtaja.

Lautakunnan määräraha

Tarkastuslautakunta	TA2024
Määräraha	42 170

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	
Toimintamenot, ulkoiset	24 105	37 920	42 170
Toimintakate, ulkoinen	-24 105	-37 920	-42 170
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	26 021	37 920	44 890
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-26 021	-37 920	-44 890

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

- Jatkuvasti laadukas ja hyödyllinen arviointitoiminta (=arviointiprosessi)
 - Vuoden 2023 arviointikertomuksen laadinta ja tilintarkastuksen toteuttaminen sekä tilinpäätöksen hyväksymisen valmistelu kaupunginvaltuustolle kesäkuun 2024 kokoukseen
 - Arviointikertomus valmistuu 25.5. mennessä
 - "Puhdas" tilintarkastuskertomus
- Tilintarkastustoiminnan ohjaaminen
 - Lakisääteisen tilintarkastuksen toteutuksen varmistaminen
 - Vähintään 40 % tarkastuksesta on vastuunalaisiksi nimetyt tilintarkastajan suorittamaa
- Tilintarkastuspalvelua koskevan sopimuksen ehtojen toteutuminen
 - Sopimusehtojen toteutumisen tarkastelu vuosittain

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin vuosittaiset painopistealueet kaupunkikonsernin kokonaisarvioinnissa tarkentuvat arviointisuunnitelmassa ja työohjelmassa. Tarkastuslautakunta voi myös erikseen päättää muiden (ad hoc) arviointien ja tarkastusten toteuttamisesta.

Valtuusto

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on hallintojohtaja.

Valtuuston määräraha

Valtuusto	TA2024
Määräraha	112 670

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	82 705	115 750	112 670
Toimintakate, ulkoinen	-82 705	-115 750	-112 670
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	99 017	132 440	133 490
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-99 017	-132 440	-133 490

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Valtuuston määrärahassa on varauduttu valtuuston kokouksiin ja tutustumis-/opintomatkaan.

Talousarviossa on varaus sähköiseen kokousmateriaaliin tarvittavien laitteiden leasingiin ja tietoliikenneyhteyksiin.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtävääalueina ovat

- hallinto-, talous- ja toimistopalvelut
- yhteistoiminta
- muu yleishallinto
- kehitystoimen hallinto
- elinkeinot ja kehittäminen
- työllisyys
- maaseututoimi

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on kaupunginjohtaja.

Kaupunginhallituksen määräraha ja tuloarvio

Kaupunginhallitus	TA2024
Tuloarvio	1 133 100
Määräraha	6 610 980

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatulot, ulkoiset	1 268 700	972 710	1 133 100
Toimintamenot, ulkoiset	5 045 854	6 439 020	6 610 980
Toimintakate, ulkoinen	-3 777 153	-5 466 310	-5 477 880
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	2 149 123	1 635 350	2 193 300
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	5 489 606	6 788 660	7 088 360
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-3 340 483	-5 153 310	-4 895 060

Kaupunginhallituksen strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Tavoite: TE 2024 lähipalvelujen saatavuus kaupungissa

Mittarit ja tavoitetaso:

- uudistuksen laadukas toteutus: toimipiste ja hallinto Kauhavalle

2. Kotoutumisen ja työperäisen maahanmuuton edistäminen

Mittarit ja tavoitetaso:

- työperäisten maahanmuuttajien onnistuneet kotouttamistoimet: strategian mukainen maahanmuuton koordinaation lisäresurssi kahden vuoden määräajaksi ja kotouttamisohjelman laadinta

3. Yritysvaikutusten huomiointi päätöksenteossa

Mittarit ja tavoitetaso:

- Yritysvaikutusten entistä parempi huomiointi päätöksenteossa: työkalun rakentaminen ja arvioinnin käyttöönotto

4. Kaupungin talous on tasapainossa suunnitelmakaudella

Mittarit ja tavoitetaso:

- Tuloslaskelma: tilikauden tulos ylijäämäinen suunnitelmakaudella
- Tase: tase säilyy ylijäämäisenä

5. Investointien määrä pidetään hallitulla.

Investoinnit toteutetaan valtuuston hyväksymän hankinta-arvon mukaisesti.

Mittarit ja tavoitetaso:

- Vuosittainen investointitaso: Koulukeskus- ja kaupungintaloinvestointien valmistumisen jälkeen investointien vuositaso lasketaan pysyvästi kolmeen miljoonaan euroon vuodessa
- Lainakanta: Lainakanta laskee vuodesta 2026 alkaen.
- Investointihankkeiden toteutuneista kustannuksista laaditaan selvitys, joka annetaan tiedoksi lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitukseen nähden sitova toiminnallinen tavoite:

1. Hallintopalvelujen ja kehityskeskusten toiminta ja palvelut ovat laadukkaita ja kustannustehokkaita. Päätöksenteko ja asioiden käsittely on oikeudenmukaista, viivytyksetöntä ja tasa- puolista

- Toimistopalveluiden tehokas, poikkihallinnollinen järjestäminen: toimistopalvelujen prosessien uudistaminen, hallintokuntarajat ylittävän tiimimäisen toimintatavan kehittäminen ja laajempi käyttöönotto kaupungintalon tilojen valmistuttua vuonna 2025.
- Digitalisaation edistäminen: 2024 laaditaan digitiekartta
- Asioiden käsittelyaika: alle 3 kuukautta vireilletulosta.
- Toimeenpano: tiedoksianto enintään 10 päivää päätöksenteosta, toimeenpano enintään 10 työpäivää päätöksen lainvoimaistumisesta
- Maaseututoimen palvelujen tehokas järjestäminen: Tilalukumäärä toimihenkilöä kohden on maakunnallista keskiarvoa korkeampi. Päätöksenteko ja asioiden käsittely Ruokaviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Kaupunginhallituksen talousarviossa on varattu määrärahat kaupunginhallituksen, kehittämistoimikunnan, konserni- ja henkilöstöjaoston, vanhus- ja vammaisneuvoston, työsuojelu- ja yhteistyötoimikunnan, muiden toimikuntien ja asukaslautakuntien kokouskuluihin. Kaupunginhallituksen talousarvioon sisältyy yleis-, talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon, muun yleishallinnon, ympäristöterveydenhuollon, kehitystoimen hallinnon, elinkeinotoimen ja kehittämisen, työpajatoiminnan, työmarkkinatuen kuntaosuuden sekä maaseututoimen menoihin sekä vastaavien toimintojen tuloihin. Muuhun yleishallintoon sisältyy mm. maksuosuudet verotuskustannuksiin, Etelä-Pohjanmaan Liitolle, Suomen Kuntaliitolle ja KT:lle, Seinäjoen kaupungille ympäristöterveydenhuollosta, yhteisöjen jäsenmaksut, teosto- ja gramex-maksut sekä pieneläinten talteenoton kulut.

Talousarviossa on varattu 50.000 euron määräraha kylätoiminnan avustuksiin. Määrärahan jakamisesta päättävät asukaslautakunnat.

Kaupunginhallituksen määrärahaan sisältyy 470.000 euron rahoitusosuus Seinäjoen kaupungille ympäristöterveydenhuollon kustannuksiin.

Kaupungin maksuosuus joukkoliikenteen tukemiseen on siirretty kasvatus- ja opetuslautakunnalle, joka hallintosäännön mukaan koordinoi kaupungin henkilöstökuljetuksia.

Hallinto-, talous- ja toimistopalvelut

Hallinto-, talous- ja toimistopalvelut tarjoavat toimistopalvelua kaikille kaupungin toimialoille. Hallintopalvelujen toimiala vastaa mm. kaupunginhallituksen ja valtuuston sekä muiden toimielinten kokousprosesseista, kaupunginhallituksen, konserni- ja henkilöstöjaoston, valtuuston, asukaslautakuntien sekä vanhus- ja vammaisneuvoston käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta, henkilöstöhallinnosta, asiansiivouksesta, tietohallinnosta, taloushallinnosta ja palkanlaskennasta.

Talous-, palkka- ja henkilöstöhallinnon kustannukset siirretään vyöryttämällä (kustannuslaskennallisena eränä) hallintokunnille. Toimistohenkilöstön ja tietohallinnon kulut kohdistetaan hallintokunnille sisäisenä eränä.

Kauhavan kaupungin hallinnon kokoamista valmistellaan kaupunginhallituksen päätöksen 11.10.2021 mukaisesti. Kaupunginhallituksen asettama toimikunta valmistelee kaupungintaloratkaisua. Lopullinen päätös tehdään vuoden 2024 aikana.

Poikkihallinnollista toimistopalvelua ja tiimimäistä toimintatapaa kehitetään edelleen. Tehokkaat prosessit, henkilöstön joustava käyttö ja digitalisaation hyödyntäminen ovat edellytyksiä toiminnan järjestämiselle nykyisellä, erittäin tiukalla toimistohenkilöstöresursilla.

Kaupungin hallintosääntö päivitetään vuoden 2024 aikana. Kaupunginhallitus on nimennyt uudistustyötä ohjaamaan toimikunnan.

Vuoden 2024 aikana kaupungille laaditaan digitiekartta. Siinä määritellään kaupungille digitalisaation edistämiseksi tehtävät toimenpiteet ja aikataulutetaan ne. Digitalisaatiota edistetään ohjelmistohankinnoilla ja olevien ohjelmistojen lisäominaisuuksia käyttöön ottamalla. Kaupungin kotisivut sekä henkilöstön intran uudistetaan kesään 2025 mennessä. Kaupungille hankitaan sähköinen arkistojärjestelmä. Ostolaskujen tiliöintiä automatisoidaan.

Velvoitetöylyistettävien sijoittamisesta kaupunkiorganisaatioon vastaa henkilöstöjohtaja. Työllistettävien palkkaukseen on varattu määräraha, ja sen riittävyys riippuu vuoden aikana työllistettävien määrästä.

Tietoturvaan ja henkilökunnan tietoisuuteen tietoturvasta, kiinnitetään huomiota mobiililaitteiden käytön lisääntyessä ja tietoturvahkien lisääntyessä. Kaupungin kumppanina tietoturva- ja ict-asioissa toimii Järvinet Oy.

Kehitystoimen hallinto

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- elinkeinoasioiden ja maaseutuelinkeinojen neuvottelukunnan kulut,
- kehityskeskusten yleiset hallintokulut sekä
- kehitysjohdajan viran hoitamisesta aiheutuvat hallinnolliset menot.

Kauhavalla elinkeinoasioita hoitaa Kehityskeskus. Kehityskeskus vastaa tulevaisuuteen suuntautuvalla toimintatavalla yrityspalveluista ja sidosryhmäyhteistyöstä, yritysten toimitila- ja tonttiasioiden edistämisestä, hanketoiminnasta ja kaupunkikehityksestä, kaupunkimarkkinoinnista (visitkauhava, investkauhava,

imagomarkkinointi), tiedotuksesta, matkailun kehittämisestä ja tapahtumayhteistyöstä, maahanmuuton koordinaatiosta, strategian seurannasta ja maahanmuuttajien kotouttamisesta. Maaseututoimi vastaa kiinteänä osana Kehityskeskusta Lappajärven ja Evijärven maaseutuhallinnon järjestämisestä.

Kehityskeskus vastaa sidosryhmäyhteistyöstä, osallistuu yhteistyössä teknisen toimen kanssa kaupunki-suunnitteluun, maanhankintaan, maakauppoihin ja kaavoitukseen, vastaa elinkeinotoiminnan yleisestä kehittämisestä sekä uusien hankkeiden valmistelusta. Vuonna 2024 Kehityskeskus toteuttaa aktiivisesti uuden strategian mukaisia toimenpiteitä ja Kehityskeskuksen vastuulla olevia hankkeita.

Vuonna 2023 Kehityskeskukseen tuli muutoksia hyvinvointialueuudistuksen myötä, kun Kaksineuvoisen työpajatoiminta siirtyi Kehityskeskukseen alaisuuteen. Vuonna 2024 puolestaan TE 2024 uudistus aiheuttaa Kehityskeskukseen valmistelutyötä. Lisäksi maahanmuuttoon muutoksia aiheuttaa kuntapaikan saaneet ukrainalaiset.

Elinkeino- ja kehittämistoimi

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- yrityksille suunnatut yritys- ja koulutuspalvelut sekä
- hanketoiminnan, markkinointiviestinnän, matkailun ja maahanmuuton sekä maahanmuuttajien kotouttamistoimien kustannukset.

Yritysten palveluissa kehitysjohtajan ohella kauhavalaisia yrityksiä palvelee kattava yhteistyöverkosto. Elinkeinoitoimen palvelut on järjestetty Kauhavalla siten, että yrityksiä voidaan tukea niiden koko elinkaar-ajan toimitila- ja tonttiasioissa, yritystoiminnan aloittamisessa, kehittämis- ja investointihankkeiden suunnittelussa ja uusien työpaikkojen luomisessa yhdeltä luukulta yhteistyössä Suomen Yrittäjäopiston ja muiden alueellisten kehittäjä- ja viranomaisorganisaatioiden kanssa.

Vuoden 2024 osalta aloittavan yrittäjän neuvontaa tarjoavan Uusyrittäjäkeskus Neuvoa-Antavan vastaanotot Kauhavalla jatkuvat. Yrityksille tarjottavia palveluja lisää Kehityskeskuksen kanssa kiinteässä yhteistyössä toimiva SeAMKin korkeakoulukoordinaattori, joka tarjoaa alueen yrityksille esimerkiksi SeAMKin tutkimus-, tuotekehitys- ja opinnäytetyö-palveluita.

Yritysten sijoittumismahdollisuuksia edistetään teollisuus- ja liiketonttien markkinoinnilla ja vapaiden toimitilojen markkinointia Investkauhava.fi-kokonaisuudella. Koulutus- ja infotapahtumien järjestämistä yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa aloittaville ja toimintaansa kehittäville yrityksille eri teemoista jatketaan. Kuukausittain Kehityskeskus lähettää yrityksille uutiskirjeen ajankohtaisista teemoista ja esittelee kuukauden yrityksen.

Vuoden 2024 osalta jatketaan säännöllistä yhteydenpitoa alueen yritysten, yrittäjäjärjestöjen ja elinkeinoelämän muiden toimijoiden kanssa. Kauhava palkittiin vuonna 2022 Etelä-Pohjanmaan Yrittäjäystävällisimpänä kuntana. Samaa palvelutasoa noudatetaan myös vuonna 2024.

Hanketoiminnalla rahoitetaan eri toimijoiden hankkeita sekä maakunnallisina ja seutukunnallisina yhteishankkeina että ainoastaan Kauhavan alueella toteutettavina hankkeina. Hankkeita voivat toteuttaa valtakunnalliset, maakunnalliset, seutukunnalliset ja paikalliset toimijat, kuten oppilaitokset, kyläseurat jne. Merkittävä osa hankkeista rahoitetaan Aisaparin kautta, jolloin kuntarahaosuus katetaan Aisaparille vuosittain maksettavalla jäsenmaksulla.

Kauhavalla on toteutettu viime vuosina erityisesti suuria yleishyödyllisiä investointihankkeita. Yleishyödylliset investoinnit ovat esimerkiksi rakentamista tai korjaamista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttömaisuuden hankkimista. Vuonna 2024 käynnistyvät uuden ohjelmakauden mukaiset hankkeet. Kehityskeskus tulee hakemaan hankkeita aktiivisesti yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa ja tukee 3. sektorin hankehakuja.

Omina hankkeina Kehityskeskuksessa on vuonna 2024 käynnissä ainakin Menestystä Kansainväliseen rekrytointiin-hanke ja Kymppi-työllisyysalueen valmisteluhanke. Näiden lisäksi tullaan hakemaan uusia hankkeita. Kaupunki on aktiivisesti mukana mm. maakunnallisessa maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluita kehittävässä Welcomezep-hankkeessa.

Vuoden 2024 osalta Kauhavan kaupunki on rahoittajana mukana useassa erilaisessa kehittämishankkeessa ja -kokonaisuudessa, joiden tavoitteena on esimerkiksi edistää yritysten omistajanvaihdoksia, yrittäjyyttä, elintarviketutkimusta, kuluttajakäyttäytymistä, lasten ja nuorten terveyttä, maakuntakorkeakoulutoimintaa, kansainvälisiä rekrytointeja, kansainvälistymistä, uusiutuvan energian käyttöönottoa, digitaalista valmistusta ja kestäväää kehitystä. Hankkeiden toteuttajia alueella ovat oppilaitokset sekä erilaiset yhdistykset, kuten E-P:n korkeakouluyhdistys, SeAMK ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymä.

Tiukan kuntatalouden aikana hanketoiminnan ja yritystukien kautta on mahdollista saada merkittävä lisäresurssi kaupungin alueella olevan yritystoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen sekä mm. kaupungin asumisviihtyvyyden ja palvelujen parantamiseen. Varsinaisia kaupungin lakisäätöiseen toimintaan kuuluvia hankkeita hankerahoituksen kautta ei ole mahdollista toteuttaa. Hanke ja tuki tulee olla aina haettuna ennen hankkeen aloittamista.

Kaupunkimarkkinointi ja matkailu

Positiivisen kuntakuvan luominen ja sen vahvistaminen lisäävät kaupungin veto- ja pitovoimaa sekä kasvattavat kaupungin elinvoimaa. Kaupunkimarkkinointiin sisältyvät seuraavat kokonaisuudet:

- asukasmarkkinoinnin uusi kampanja,
- yritysten sijoittumiseen ja toimitilamarkkinointiin keskittyvä Invest Kauhava ja
- Visit Kauhava matkailumarkkinointi.

Vuonna 2024 aloitetaan uusi asukasmarkkinointikampanja, joka on suunnattu erityisesti potentiaalisille paluumuuttajille. Kampanjan tarkoituksena on tuoda esiin mm. Kauhavan kotihoidontuen kuntalisä, laadukkaat perhepalvelut, runsas työpaikkatarjonta, monipuolinen tonttivalikoima ja vuokra-asuntotarjonta, uudet koulut ja päiväkodit, toimivat hyvinvointipalvelut ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Kampanjaa toteutetaan monikanavaisena painopistettä vaihtaen. Kampanjan tarkoitus on houkutella Kauhavalle uusia asukkaita ja työntekijöitä.

Invest Kauhava markkinointi keskittyy yritysten tarpeisiin markkinoiden toimitiloja ja yritystontteja. Invest Kauhava markkinoinnin puitteissa osallistutaan Alihankintamessuille yhteisosastolla paikallisten yritysten kanssa.

Visit Kauhava matkailumarkkinoinnilla jatketaan matkailijoiden houkuttelemista Kauhavalle sekä kotimaasta että Ruotsista Uumajan alueelta. Vuonna 2024 jatketaan Käsityökaupunki Kauhava -kokonaisuuden toteuttamista, jossa tuodaan esiin koko kaupungin käsityötarjontaa monissa eri muodoissaan; niin käsityökulttuurihistoriaa kuin tämän päivän yrittäjienkin monipuolista tarjontaa. Ruotsin markkinointia jatketaan matkustajalautta Aurora Botnialla. Panoksia laitetaan myös ryhmämatkanjärjestäjien

tavoittamiseen. Vuoden aikana osallistutaan ryhmämatkanjärjestäjien tapahtumiin ja mm. Käsityömessuille yhdessä paikallisten yritysten kanssa.

Markkinointiyhteistyötä kehitetään edelleen yhteistyössä yritysten, matkailutoimijoiden, tapahtumajärjestäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Vuonna 2024 Kauhavalla arvioidaan järjestettävän kesäkuukausien aikana pelkästään jo reilut nelisenkymmentä tapahtumaa, joita kaupunki markkinoi. Tulevan kesän suur tapahtuma on mm. Jukolan viesti, Lakia-Jukola, jonka arvioidaan tuovan noin 50.000 suomalaista, joukossa muutama tuhat ulkomaista, suunnistuksen ystävää Kauhavalle.

Viestinnän kehittämistä jatketaan viestintäryhmän kanssa. Viestintäryhmä raamittaa kaupungin viestintää luoden toimintamalleja, parantaa sisäistä- ja ulkoista viestintää, kehittää henkilöstön viestintäosaamista sekä yhteistyötä toimialojen välillä.

Vuonna 2024 aloitetaan kaupungin verkkosivu-uudistus, jonka myötä Kauhava.fi, Visitkauhava.fi ja Investkauhava.fi uudistetaan kokonaisuudessaan. Uudet sivustot ovat käytössä 1.6.2025.

Maahanmuutto

Ennen Ukrainan sotaa Kauhavalla oli noin 500 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Ukrainan sodan myötä Kauhavalla on saapunut yli 300 Ukrainan sotaa paennutta, joista suurin osa on ollut majoitettuna Kauhavan Vuokra-Asunnot Oy:n asuntoihin vastaanotokeskuksen kanssa tehdyn kuntapaikkasopimuksen myötä. Kuntapaikkasopimus päättyy 31.12.2023 ja suurin osa ukrainalaisista tulee hakemaan Kauhavalta kunta paikkaa. Lokakuussa kuntapaikkaa hakeneita oli noin 200 henkilöä ja määrän ennakoidaan kasvavan loppuvuotta kohden. Edellisten lisäksi Kauhavalle on perustettu Kotokunnan asuntopohjainen vastaanotto-keskus 1.8.2023 alkaen, jonka vahvuus nousee vuoden vaihteen jälkeen arviolta 200 asiakaspaikkaan eli siirtymisiä kuntaan voi tapahtua tulevina vuosina sitäkin kautta.

Edellä selostetun perusteella, Kehityskeskus esittää lisäresursointia maahanmuuttoon tuleville vuosille. Resursointi on tärkeää kaupungin elinvoiman kannalta, sillä työperäisellä maahanmuutolla on tällä hetkellä ja tulevaisuudessa suuri merkitys osaavan työvoiman saatavuuden kannalta.

Valtio maksaa laskennallista korvausta kunnille ja hyvinvointialueille maahanmuuttajien kotouttamisesta. Laskennallinen korvaus on tarkoitettu kunnalle lähtökohtaisesti kunnan kotouttamisohjelmassa mainittuihin kotoutumista edistävien ja tukevien palveluiden ja toimenpiteiden järjestämiseen ja kehittämiseen. Laskennallista korvausta maksetaan: 7 vuotta täyttäneen henkilön osalta 1.955 euroa vuodessa ja alle 7-vuotiaan henkilön osalta 6.503 euroa vuodessa. Alkukartoituskorvaus kunnalle on puolestaan 700 euroa henkilöä kohden.

Em. korvauksen myötä kunta saa merkittävän kompensaation maahanmuuton koordinaation kustannuksiin. Tällä hetkellä maahanmuuton virkavastuu on kehitysjohtajalla ja maahanmuuttajien ohjaus sekä neuvonta on järjestetty erilaisten projektien ja ostopalveluiden myötä.

Yhteistyöverkoston osalta jatketaan yhteistyötä Järvilakeuden kansalaisopiston kanssa. Lisäksi hyödynnetään maakunnallisen Welcome2EP -hankkeen palveluita. Kyseisessä hankkeessa on käynnistynyt neljäs hankekausi ajalle 1.9.2023-31.8.2024.

Vuoden 2024 aikana myös kaupungin kotouttamisohjelman päivitystyö saadaan päätökseen.

Työllisyys

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- nuorten työpajatoiminta,
- aikuisten työpajatoiminta ja
- työmarkkinatuen kuntaosuus.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen työpajatoiminta on siirtynyt Kauhavan kaupungille 1.11.2022 alkaen. Kauhavan kaupungin ja Evijärven kunnan ostopalvelusopimuksen myötä Kauhavan kaupunki toteuttaa pajatoimintaa myös Evijärvellä.

Työpaja Junkin ja Kieppiksen toiminta käsittää nuorten ja aikuisten työpajatoiminnan. Nuorten työpajatoiminta on suunnattu nuorisolain tarkoittamalle 18–28-vuotiaiden ikäryhmälle. Se käsittää yksilövalmennuksen ja työvalmennuksen sekä mahdollisuuden toimintojen opinnollistamiseen. Aikuisten työpajatoiminta käsittää yksilövalmennuksen ja työvalmennuksen. Työvalmennukseen sisältyy puu- ja metallialan ohjausta sekä pesulatoiminta. Aikuisten työpajalla on mahdollisuus mm. työkokeiluun ja palkkatuetuun työhön.

Yleisesti ottaen työpaja tarjoaa mahdollisuuden ohjattuun ja tuettuun työntekoon ja sitä kautta räätälöityyn polkuun koulutukseen ja työelämään. Toiminnan tarkoituksena on kartoittaa osallistujien työ- ja toimintakykyä ja tukea arjenhallinnassa. Työpajan toimitilat, koneet ja laitteistot tarjoavat lähellä työmarkkinoita olevia työtehtäviä. Esimerkiksi Junkilla tehdään pienimuotoisesti erilaista alihankintaa paikallisille yrityksille työelämää lähellä olevien työtehtävien mahdollistamiseksi. Tutkinnonosien/ tutkintojen suorittaminenkin on mahdollista osana pajajaksoa.

Työpaja Junki

- toimii vuokratiloissa LSK Business Park Oy:n alueella osoitteessa, Loppusuora 3.
- henkilöstö: vastaava ohjaaja, metalliosaston työvalmentaja, puuosaston työvalmentaja ja yksilövalmentaja sekä lisäksi kaksi määräaikaista ja viisi palkkatuella työllistettyä henkilöä.

Työpaja Kieppis

- Toimii Evijärven kunnan omistamissa vuokratiloissa (Kirkkotie 56, Evijärvi)
- henkilöstö: työ- ja yksilövalmentaja

Työpajatoiminta rahoitetaan pääosin kuntien maksuosuuksilla sekä pienimuotoisilla myyntituotoilla. Nuorten pajatoimintaan on haettavissa vuosittain avustus Aluehallintovirastolta.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Kunnat rahoittavat osan työttömyyden perusteella maksetusta työmarkkinatuesta. Kela laskuttaa maksamansa työmarkkinatuen kunnilta jälkikäteen.

Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä. Valtio rahoittaa työmarkkinatuen kokonaan sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 300 päivää.

Sen jälkeen valtio ja työmarkkinatuen saajan kotikunta rahoittavat työttömyyden ajalta maksetun työmarkkinatuen puoliksi sen maksuerän loppuun, jonka aikana henkilölle on maksettu työmarkkinatukea 1 000 päivää. Sen jälkeen kotikunnan rahoitusosuus suurenee 70 %:iin.

Te 2025 uudistus

TE-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille 1.1.2025 alkaen. Kauhava on mukana Etelä-Pohjanmaan itäisessä työllisyysalueessa. KYMPPI-hankkeen toimenpiteenä tullaan toteuttamaan työllisyysalueen valmistelutoimet vuoden 2024 aikana. Tulevaa työllisyysaluetta on perustettu kuntayhtymä Kymppi, jonka käynnistämiseen liittyvät toimet toteutetaan erikseen kuntien toimesta hankkeen ulkopuolella.

Maaseutuhallinto, viranomaistoiminta

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- maaseutuhallinnon viranomaistoiminta ja
- maaseututoimen hanketoiminta ja neuvonta.

Uusi CAP-kausi on muuttanut haettavia tukia ja niiden ehtoja. CAP-suunnitelma määrittää vuosille 2023–2027 suunnitellut maatalouden tukitoimet reunaehtoineen. CAP27-rahoituskaudella on otettu käyttöön satelliittikuva-analyysiin perustuva pinta-alamonitorointi.

Satelliittikuvasarjojen perusteella kerättyjen indeksitietojen pohjalta kuntien maaseutuhallinnon ja ELY-keskuksen yhteistyönä tulkitaan, onko lohko tukikelpoinen, onko maataloustoimintaa harjoitettu loholla vuosittain, täytyykö vaadittu talviaikainen kasvipeitteisyys, tunnistetaan kasvi sekä toteutuuko nurmien niittäminen 31.8.2023 mennessä.

Tulkintaa vaativia GT-kuvia Kauhavan maaseutuhallinnon osalta tulee olemaan vuoden 2023 kokemuksen mukaan 300 – 500 kuvaa, ne pitäisi arvioida vuosittain hallinnon toimesta.

Pinta-alatukien tukikäsitteily (tarkisteet ja päätöskäsittely) hoidetaan kokonaisuudessaan yhteistoiminta-alueilla ja sen lisäksi kuntien työkuva tulee uutena hallinnollista valvontaa. Tuo valvonta on aiemmin ollut pelkästään ELY-keskuksissa. Jatkossa tarkka jaottelu hakemuskäsittelyyn ja valvontaan poistuu, sillä pinta-alamonitorointi käsittää elementtejä molemmista. Pinta-alamonitoroinnista muodostuu hakemustarkisteita, jotka edellyttävät käsittelyä ennen kuin hakemuksen perusteella voidaan tukea maksaa. Hylätty ala aiheuttaa vastaavan seuraamuksen kuin valvonnassa hylätty ala.

Maaseutuhallinnon tehtävät eivät siis ole vähenemässä, vaan muuttavat muotoaan. Jatkossakin tehtäviin kuuluu noiden lisääntyvien valvonnallisten tehtävien lisäksi perinteinen neuvonta ja tukihakemusten käsittely. Muutosvaiheessa neuvonnallinen työ ja kouluttaminen tulevat lisääntymään merkittävästi. Osa vuodelle 2023 tulleista muutoksista, kuten pakollinen viljelykierto tulee toteutettavaksi suurimmalle osalle viljelijöitä 2024. Näiden ja muiden uutena tulleiden asioiden kouluttamiseen ja neuvontaan on syytä panostaa myös vuodelle 2024. Yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjen sisäistäminen ja kertaaminen tulee vielä teettämään töitä.

Viljelijän ja hallinnon välinen ajantasainen tiedonvaihto on tärkeää. Viljelijöiden apuna yhteydenpidossa on mobiilisovellus, Vipu-mobiili. Sovellus on jatkossa jokaisen tukia hakevan viljelijän työkalu, jolla hallinnon pyytämät kuvatkin kasvustosta otetaan. Kuntien maaseutuhallinto on joutunut ja jatkossakin joutuu lisäksi antamaan henkilökohtaista neuvontaa sovelluksen käytön opettamisessa. Joudutaan myös antamaan neuvontaa sovelluksiin, joilla viljelijät seuraavat kasvitauteja, rikkakasveja ja kirvoja sekä muita tuholaisia, tämä toimi liittyy ympäristökorvauksen toimenpiteisiin.

Viranomaistoiminnassa on mukana viisi täysiaikaista työntekijää ja työttehokkuus on valtakuntaan ja maakuntaan verrattuna tehokasta. Ensi vuodelle on yksi työntekijä jäämässä osa-aikaeläkkeelle ja tekee 60 % nykyisestä työajasta. Koska uuden rahoituskauden vaatimaa työmäärää ei tässä vaiheessa tarkoin tiedetä, on neuvoteltu yhteistyöstä Kauhajoen maaseutuhallinnon kanssa viranomaistyön ostosta. Tuo osa-aikaiseksi jäävän täyden palkan käyttämättä jäänyt osa varattaisiin tuon palvelun ostoon. Tällä hetkelläkin yksiköt tekevät yhteistyötä ja tarvittaessa voidaan sopimuksella ostaa puuttuvaa hakemuskäsittelyä.

Neuvonta ja hanketoiminta

Hanketoimintaa toteutetaan Kauhavan kaupunkistrategian mukaan. Yksi edunvalvonnan kärjistä on kauhavalaisen ruuan ja energiatuotannon kehittäminen. Toimenpiteenä tässä ovat ajassa kehittyvän maatalouden edistäminen: biotalous, bioenergia, liitännäispalvelut ja yhteistyö.

Tärkeintä on, että ollaan mukana kehittämistoimenpiteissä, joilla alkutuotannon edellytyksiä Kauhavan hallintoyksikön alueella kehitetään edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti. Maatalousyrittäjiä aktivoidaan oman toimialan kehittämiseen, uusien liiketoimintamuotojen ja toimintamallien sekä innovaatioiden etsimiseen sekä hyödyntämiseen. Suurtuotannon tarpeisiin varaudutaan ja olemassa olevaa tuotantoaluiden kartoitusta päivitetään. Myös viljelijöiden jaksamista ja osaamista taloudellisesti hankalana aikana pyritään tukemaan.

Maaseutuelinkeinojen neuvottelukuntaa hyödynnetään pohdittaessa uusia kehittämistarpeita ja hankeideoita.

Turkistuotantoon tavoitteena uusi turkishanke, jonka toimet joudutaan pohtimaan lintuinfluenssan leviämisen myötä uudelleen. Kaavailtua tarhojen välistä tiivistä yhteistyötä ei tautitilanteen vuoksi voida viedä eteenpäin. Juuri nyt tärkeäksi asiaksi on tullut bioturvallisuus. Kauhavan maaseutuhallinto käyttää valmisteluun aikaisempien turkishankkeiden kautta luomaansa verkostoa. Rahoitusta varataan myös siihen, että Etelä-Pohjanmaan kunnat osallistuvat uuden hankerahoituksen salliessa osaltaan hankerahoitukseen.

Arvio työttehokkuudesta

Suomessa oli vuonna 2022 maaseutuhallinnossa töissä 262 henkilöä kustannusten ollessa 16.951.101 €. Tiloja oli 43.611 kpl eli kustannus oli keskimäärin 388,68 €/tila.

Viranomaistoiminnan kustannus tuli Kauhavalla tilaa kohti vuonna 2022 maksamaan 287,98 €/tila. Maakunnan muihin yksiköihinkin verrattuna toiminta on tehokasta, sillä vastaavilla yksiköillä kustannukset ovat pääosin yli 400 €/tila. Jatkokoskin tehokkuus pidetään vertailukelpoisella tasolla.

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtäväalueina ovat

- Sivistystoimen hallinto
- Varhaiskasvatus ja esiopetus
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Toisen asteen ammatillinen koulutus
- Henkilöliikennepalvelut

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Kasvatus- ja opetuslautakunta	TA2024
Tuloarvio	2 043 660
Määräraha	24 690 710

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatulot, ulkoiset	2 935 220	2 032 590	2 043 660
Toimintamenot, ulkoiset	23 756 572	24 414 300	24 690 710
Toimintakate, ulkoinen	-20 821 353	-22 381 710	-22 647 050
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	2 935 220	2 032 590	2 043 660
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	31 309 739	32 103 240	32 809 204
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-28 374 520	-30 070 650	-30 765 544

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Kohtuulliset ryhmäkoot perusopetuksessa

Mittarit ja tavoitetaso:

- Keskimääräinen oppilaiden lukumäärä/oppitunti, OPH:n ryhmäkokosuositusten toteutuminen %-osuus kaikista oppitunneista

2. Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen lasten ja oppilaiden tuen oikea-aikaisuus ja resurssointi

Mittarit ja tavoitetaso:

- Asiakastytyväisyyskyselyn keskiarvo
- Oppilaskohtainen ohjaajaresurssi perusopetuksessa

3. Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen, koulupudokkuuden ennaltaehkäisy koulunuorisotyön ja muun ammatillisen yhteistyön edistäminen

Mittarit ja tavoitetaso:

- Kouluterveyskysely
- Teaviisari
- Lukuvuosikysely koulun ja kodin välillä
- Koulupoissaolojen seuranta / oppilas

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoivaa, jossa tulee erityisesti painottaa pedagogiikkaa. Kaikilla lapsilla on oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen perheiden tarpeiden mukaisesti. Esiopetuksessa noudatetaan maakunnallista esiopetuksen suunnitelmaa.

Varhaiskasvatuksessa keskeiset toiminta-alueet tulevat valtakunnallisesta sekä paikallisesti laadittavasta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Paikallisesti painotetaan pedagogisessa toiminnassa mm. lähialueiden hyödyntämistä tutustumiskohteina ja eteläpohjalaisen kulttuuriperinteen ja –tietouden vaalimista. Osana varhaiskasvatoiminnan kehittämistä on jatkettu Ihmeelliset vuodet – menetelmän käyttöönottoa ja henkilöstön kouluttamista. Myös S2 (suomi toisena kielenä) toiminnan kehittämistä jatketaan. Tarvetta on lisännyt alueelle muuttaneet ukrainalaiset perheet. Kuluvan toimintakauden aikana jatketaan esiopetuksen käytänteiden yhtenäistämistä varhaiskasvatuksen käytänteiden kanssa esiopetuksen erityisopetuksen siirryttyä varhaiskasvatuksen järjestämäksi elokuusta 2022 alkaen.

Kauhavan kaupunki järjestää varhaiskasvatuspalveluita päiväkotihoidossa ja perhepäivähoidossa kunnallisenä palveluna. Vuorohoitoa järjestetään kaupungin jokaisessa neljässä taajamassa. Esioppilaiden tarvitsema esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus järjestetään samassa yksikössä kuin esiopetuskin.

Kapasiteettitiedot	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Päiväkodit	7	7	6 (7)	6 (7)	6 (7)	1
Ryhmäperhepäivä-hoitokodit	0	0	0	0	0	135
Perhepäivähoitajat	13	14	15	17	26	363
Yksityiset päiväkodit	0	0	0	0	0	1
Yksityiset perhepäivähoitajat	0	0	0	0	0	135
Yksityiset ryhmäperhepäivä-hoitokodit	0	0	0	0	0	363
Lastenhoidon tuen piirissä lapsia		155	109	107	260	1

Syntyneet lapset vuosittain (vuoden 2023 on sisältää syntyneet lapset 2.10.2023):

10/2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
78	92	108	105	102	115	123

Kauhavalla lasten syntyvyys on laskussa, mikä oleellisesti tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan varhaiskasvatuspalveluiden tarpeeseen. Valtioneuvoston tavoitteena on varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen lähes 90 prosenttiin ikäluokasta. Kauhavalla osallistumisaste on yli kolmevuotiaissa tällä hetkellä yli 90 prosenttia. Alle kolmevuotiaiden osallistumisaste on pienempi, määrä vaihtelee syntymävuodesta riippuen 35–67 prosentin välillä. Esiopetukseen osallistuu koko ikäluokka. Esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä on vuosittain kasvanut ollen tällä hetkellä 85 prosenttia ikäluokasta. Päiväkotien käyttöastetta on lisännyt alueelle keväästä 2022 saapuneiden ukrainalaisten perheiden lapset. Kauhavalla on ollut lasten kotihoidon kuntalisä käytössä 1.8.2022 alkaen.

Kauhavan kaupunki tuottaa varhaiskasvatuspalveluita yhteistoimintasopimuksen mukaisesti myös Evijärven kunnalle. Evijärvellä työskentelevä varhaiskasvatuksen henkilöstö on Kauhavan kaupungin palveluksessa.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Haasteena taloussuunnitelmakaudella tulee olemaan lapsimäärien vaikutusten arviointi ja toimenpiteet varhaiskasvatuspalveluissa. Toiminnan laajentuminen ja esiopetuksen siirtyminen osaksi varhaiskasvatusta sekä lisääntynyt lasten ikäluokittainen osallistumisaste varhaiskasvatukseen edellyttää vakituisen henkilöstön määrän määrällistä arviointia. Samalla on otettava huomioon pienenevät ikäluokat.

Varhaiskasvatuslaissa (1.8.2018) säädetään tarkemmin henkilöstön mitoituksesta, jonka mukaan varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien määrä tulee lisääntymään ja vastaavasti lastenhoitajien määrä vähentymään. Näiden muutosten läpiviemiseen on siirtymäsäännökset, joiden mukaan henkilöstömitoitus tulee olla lain mukainen 1.8.2030 mennessä. Muutokset tehdään huomioimalla eläköitymiset sekä muut varhaiskasvatuksen rakenteet ja toimintayksikköjen määrällinen tarve. Varhaiskasvatuslakiin tuli 1.8.2021 voimaan tiukennus henkilöstömitoituksesta ja siitä poikkeamisesta. 1.8.2022 tuli voimaan uusi lakimuutos liittyen varhaiskasvatuksessa järjestettävään tukeen kolmitasoisien tuen myötä, mikä edellyttää riittävän henkilöstömäärän arviointia lähivuosina.

Perusopetus

Lukuvuonna 2023–2024 perusopetusta vuosiluokille 1–6 järjestetään Alahärmän kirkonkylän koulussa, Kosolan koulussa, Voltin koulussa, Ylihärmän yhtenäiskoulussa, Kauhavan yhtenäiskoulussa ja Korttesjärven yhtenäiskoulussa. Näissä järjestetään myös aamu- ja iltapäivätoimintaa. Perusopetusta vuosiluokille 7–9 järjestetään Alahärmän yläkoulussa, Kauhavan yhtenäiskoulussa, Korttesjärven yhtenäiskoulussa ja Ylihärmän yhtenäiskoulussa.

Alahärmän yläkoulun sekä Ylihärmän ja Kauhavan yhtenäiskoulujen oppilasryhmien määrää vähennetään vuosiluokkien 7.–9. osalta 1.8.2024 alkaen. Koulunkäynninohjaajien resursointi koulujen kesken yhtenäistetään.

Kapasiteettitiedot, perusopetus:

Alakoulujen kapasiteettitiedot	2023- 2024	2022- 2023	2021- 2022	2020- 2021	2019- 2020	2018- 2019
Alakouluja 31.12.	3	3	5	5	8	9
Perusopetuksen oppilaat	362	367	614	647	1.165	1.196
Tuntikehys	789,5	796,5	1.193	1.256,5	2.183,5	2.374

Yhtenäiskoulujen kapasiteettitiedot	2023- 2024	2022- 2023	2021- 2022	2020- 2021	2019- 2020	2018- 2019
Yhtenäiskouluja 31.12.	3	3	2	2	1	1
Perusopetuksen oppilaat	1.043	1.056	750	771	202	212
Tuntikehys	2.269	2.135	1.521,4	1.479,7	443	454

Yläkoulujen kapasiteettitiedot	2023- 2024	2022- 2023	2021- 2022	2020- 2021	2019- 2020	2018- 2019
Yläkouluja 31.12.	1	1	2	2	3	3
Perusopetuksen oppilaat	127	135	259	260	570	629
Tuntikehys	386,1	363	818	586,5	1.292	1.359

Tuntikehykseen on sisällytetty rehtorien ja opinto-ohjaajien opetusvelvollisuustuntimäärä yleis- tai erityisopetukseen lukuvuodesta 2018–2019 alkaen. Nämä opetusvelvollisuustuntimäärät sisältyvät koululle myönnettyyn kokonaistuntimäärään / tuntikehykseen.

Lukuvuoden 2024–2025 tuntikehys päätetään keväällä 2024.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Ylihärmän koulukeskuksen uuden yläkoulurakennuksen rakentaminen on alkanut vuonna 2023 ja sen valmistuminen ajoittuu vuosille 2024–2025.

Alahärmän koulukeskuksessa luokat 1–6, lukio ja ruokala olivat edelleen väistötiloissa moduuleissa ja rakennustyöt koulualueella jatkuivat läpi vuoden 2023. Uusi rakentuva koulurakennus luovutetaan käyttäjälle 30.11.2023 ja otetaan käyttöön alkuvuodesta 2024 (lukio, luokat 1–6 sekä luokat 7–9). Tässä yhteydessä perustetaan Alahärmän yhtenäiskoulu lakkautettavien Alahärmän kirkonkylän koulun sekä Alahärmän yläkoulun oppilaista.

Suunnitelmissa on aloittaa 7-9 vuosiluokkien yhteydessä annettava joustavan perusopetuksen toiminta (JOPO-luokka) syksyllä 2024. Joustavan perusopetuksen toiminta tukee oppilaita perusopetuksen oppimäärän suorittamisessa, toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä pitkällä tähtäimellä työelämään sijoittumisessa sekä syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Lukiokoulutus

Kauhavalla lukiokoulutusta antavat Härmän lukio ja Kauhavan lukio. Syksyllä 2023 Härmän lukiossa oli 54 opiskelijaa ja Kauhavan lukiossa 179 opiskelijaa.

Härmän lukio on profiloitunut palvelu- ja matkailualaan, hevosurheiluun ja yrittäjyyteen. Härmän lukiossa toimii liikunnan monilajiryhmä. Kauhavan lukio on profiloitunut kansainvälisyyteen, yrittäjyyteen ja liikunnan monilajiryhmään.

Molemmat lukiot ovat mukana Kauhavan kaupungin hallinnoimassa hankkeessa "Lisää laatua lakeuden lukioihin". Hankkeen tavoitteena on laatia lukiokoulutukseen laatukriteerit. Lisäksi molemmat lukiot tarjoavat lukiolaisille mahdollisuuden suorittaa väyläopintoja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.

Toisen asteen ammatillinen koulutus

2. asteen ammatillisesta koulutuksesta vastaavat Seinäjoen koulutuskuntayhtymä ja Järviseudun koulutuskuntayhtymä. Näillä koulutuksen järjestäjillä ei ole toimipaikkaa Kauhavan kaupungin alueella. Talousarvion ei sisälly rahoitusosuutta ao. kuntayhtymien menoihin.

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatulautakunnan tehtäväalueet:

- Elämänlaatu palveluiden hallinto
- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Liikuntapalvelut
- Museopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Vapaa sivistystyö
- Taiteen perusopetuksen musiikin laaja oppimäärä

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Elämänlaatulautakunta	TA2024
Tuloarvio	464 250
Määräraha	3 085 660

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatulot, ulkoiset	415 309	449 060	464 250
Toimintamenot, ulkoiset	2 682 693	3 178 460	3 085 660
Toimintakate, ulkoinen	-2 267 384	-2 729 400	-2 621 410
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	415 309	449 060	464 250
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	4 271 586	4 577 190	4 778 380
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-3 856 277	-4 128 130	-4 314 130

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Kuntalaisten omaehtoisen liikunnan ja liikkumisen tukeminen ja lisääminen.

Mittari ja tavoitetaso:

- Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä: 11 ryhmää viikossa ja liikuntatapahtumia 12 vuodessa, keskimäärin tapahtuma kuukaudessa. Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä kaikille kuntalaisille, ja erityisesti erilaisille kohderyhmille (työttömät, opiskelun ulkopuolella olevat nuoret ja ylipainoiset sekä seuratoiminnan ulkopuolella olevat lapset ja nuoret). Teaviisari, osallistuminen ja sitoutuminen.

2. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen taiteen, kirjallisuuden ja kulttuurin keinoin

Mittari ja tavoitetaso:

- Matalan kynnyksen taide- ja kulttuurisisältöiset kerhot, tapahtumat ja kokoontumiset kaupunginosittain lapsille, nuorille ja perheille. Säännöllisesti järjestettävät satutuokiot kaikissa kirjastoissa, kirjavinkkaukset ja kirjailijavierailut koululaisille sekä kirjallisuuteen ja kulttuuriin liittyvät teematapahtumat 1-2 kertaa vuodessa kaikille kuntalaisille. Teaviisari, osallistuminen, lukutaito.

3. Kuntalaisten osallisuuden lisääminen

Mittari ja tavoitetaso:

- Osallistavaa toimintaa 4- 6 kertaa vuoden aikana poikkitaiteellisesti elämänlaatupalveluiden yhteistyönä (esim. työpajat, yhteisötaide, graffitikurssi, toiminta-, teema- ja ulkoilupäivät).

Olenaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Elämänlaatupalveluiden hallinto

Tehtäväalueeseen sisältyvät elämänlaatupalveluiden hallinnon lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä ehkäisevä päihdetyö. Elämänlaatupalveluissa on kaksi viranhaltijaa, kirjastopäällikkö ja musiikkiopiston rehtori. Musiikkiopiston rehtori toimii vastualueen, elämänlaatupalveluiden, esimiehenä. Talousarviovuoden 2024 alussa, 29.2.2024 musiikkiopiston rehtori, elämänlaatupalveluiden vakituinen viranhaltija on virkavapaalla. Tällä aikaa tehtävät on jaettu kahdelle viranhaltijalle. Härmänmaan musiikkioiston rehtori hoitaa musiikkiopistosta, kirjastopäällikön vastuulla ovat muut elämänlaatupalvelut pl. musiikkiopisto.

Elämänlaatulautakunta ja sen alaiset palvelualueet tarjoavat Kauhavan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia laadukkaaseen ja monipuoliseen vapaa-ajanviettoon, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Elämänlaatupalveluiden kaikilla palvelualueilla panostetaan hyvään yhteistyöhön omien toimijoiden lisäksi kuntalaisten, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Tehtäväalueeseen sisältyy Harrastamisen riemua kaikkialla -hankkeen menot ja siihen saatava 80 prosentin valtionavustus. Hankkeen kautta järjestetään koululaisille erilaisia kerhoja ja liikuntamahdollisuuksia. Hankkeen budjetista kohdistetaan 3.000 euroa käytettäväksi Kauhavan jäähallin tarjoamiin harrastusmahdollisuuksiin tutustumiseen.

Hyvinvoinnin edistämistyön resurssointi on huomioitu elämänlaatulautakunnan osalta. Elämänlaatulautakunta esitti ja päätti 29.8.2023 kokouksessaan, että Kauhavan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön tulee saada lisäresurssia hyvinvointikoordinaattorin palkkaamisen myötä. Kunnalla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelut toteuttavat kirjastolain (1492/2016) yleisille kirjastoille määrittelemiä tehtäviä. Kirjastot tarjoavat pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitävät monipuolista ja ajantasaista kokoelmaa, edistävät lukemista ja kirjallisuutta, tarjoavat tietopalvelua ja ohjausta sekä tiloja työskentelyyn, oppimiseen ja harrastamiseen. Kirjastot tarjoavat ajantasaiset, laadukkaat ja alueellisesti samanarvoiset kirjastopalvelut kaikille kauhavalaisille ikään tai varallisuuteen katsomatta. Omalla toiminnallaan kirjastot parantavat kuntalaisten elämänlaatua, lisäävät hyvinvointia, vahvistavat osallisuutta ja ehkäisevät syrjäytymistä. Jo ennestään laajojen aukioloaikojen lisäksi omatoimipalvelut kaikissa neljässä toimipisteessä lisäävät kirjaston saavutettavuutta. Kirjastoauto on tärkeä erityisesti haja-asutusseudun asukkaille, mutta sen palvelualueeseen kuuluvat myös päiväkodit ja koulut.

Kirjastojen kirjallisuuden hankintoja tarkastellaan kokonaisuutena kirjastojen yhteisissä menoissa. Tällöin kirjojen kokonaisuutta on tarkoituksenmukaista tarkastella ja huomioida kirjojen kierron erityispiirteet kirjastokohtaisesti.

Kulttuuripalvelut ja kotiseututyö

Kulttuuripalvelut järjestää konsertteja, näyttelyitä sekä eri taiteenaloihin ja kotiseututyöhön liittyviä tapahtumia ja tilaisuuksia koko Kauhavan kaupungin alueella. Kulttuuripalvelut toteuttavat myös kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Kulttuuripalveluiden tavoitteena on, että kaikenikäiset voisivat kokea taide-elämyksiä ja harjoittaa sekä toteuttaa omaa luovuuttaan. Kulttuuripalveluilla on laajaa yhteistyötä muiden paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Pääkirjaston yhteydessä oleva galleriatila tuottaa näyttelyitä ja mahdollistaa taidekasvatusprojekteja sekä lisää elämänlaatu- ja palveluiden eri toimijoiden yhteistyötä.

Kulttuuripalveluihin varataan määrärahat sekä isojen kulttuuritapahtumien avustuksiin että yleis- ja kohdeavustuksiin. Avustuksiin on varattu yhteensä 43.000 euroa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut tukevat monipuolisesti kuntalaisten liikuntaharrastuksia, liikunta- ja urheiluseurojen kilpailutoimintaa sekä kuntalaisten omaehtoista liikuntaharrastusta. Myös ohjattua liikuntaa järjestetään. Liikuntapalvelut järjestää liikuntatapahtumia, -kampanjoita ja -ryhmiä yhdessä yhdistysten ja seurojen kanssa. Kaupungin liikuntapaikkarakentamisessa ja sen suunnittelussa ollaan aktiivisesti mukana. Lähi- ja ulkoliikuntapaikkoja kehitetään ja niitä markkinoidaan.

Liikuntapalveluiden avustukset jakautuvat ohjaaja-, kohde- ja yleisavustuksiin sekä urheilijastipendeihin. Em. avustuksiin on varattu yhteensä 141.000 euroa.

Museopalvelut

Museopalvelut tallentavat alueen historiaa ja kulttuuria ja mahdollistavat siihen tutustumisen. Museokohteita on 14, joista puolet on kaupungin omistamia.

Kauhavan kaupungilla on kaksi ammatillisesti hoidettavaa museota; Puukko- ja tekstiilimuseo sekä Suomen Jääkärimuseo. Suomen Jääkärimuseo on Suomen ainoa jääkärihistoriaan keskittyvä museo. Se tekee tiivistä yhteistyötä jääkäreiden koulutuskaupunkina toimineen Hohenlockstedtin kanssa. Puukko- ja tekstiilimuseo puolestaan edustaa alueen käsityöperinnettä ja sen historiaa.

Museopalveluilla on tiivistä yhteistyötä kotiseutumuseoiden ja muiden museokohteita ylläpitävien yhdistysten kanssa

Nuorisopalvelut (sisältäen ennalta ehkäisevän ja etsivän nuorisotyön sekä Ohjaamon ja nuorisovaltuuston)

Kauhavan nuorisopalvelut luovat edellytyksiä viihtyä, toimia ja harrastaa koko Kauhavan alueella:

- toteuttamalla nuorisotilatoimintaa joka kaupunginosassa
- edistämällä nuorisotiedotusta
- ehkäisemällä syrjäytymistä kannustamalla monipuolisiin harrastuksiin
- toteuttamalla erilaisia nuorisotapahtumia
- edistämällä yhteistoimintaa yhdistysten ja kaupungin kesken
- myöntämällä toiminta-avustuksia nuorisotyötä tekeville yhdistyksille ja järjestöille

- avustamalla nuorten omaa tiedotusta ja elinolojen parantamisessa yhdessä nuorisovaltuuston kanssa

Etsivää nuorisotyötä toteutetaan Kauhavan kaupungin lisäksi Evijärven ja Lappajärven kunnissa. Etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkaamiseen saadaan vuosittain valtionavustusta.

Nuorisopalveluiden yleis-, kohde- ja ohjaaja-avustuksiin varataan määrärahat samoin kuin erityisavustusta ostopalvelusopimuksiin. Avustuksiin on varattu yhteensä 63.000 euroa, josta 25.000 varataan kesäduuniin, 19.950 Härmänmaan 4H- yhdistykselle ja loput yleis-, kohde-, ja ohjaaja-avustuksiin.

Ohjaamo Kauhava tarjoaa palveluja myös Lappajärven ja Evijärven kuntien alueelle. Ohjaamokoordinaattorina toimii nuoriso-ohjaaja.

Nuorisovaltuusto toimii toimintasääntönsä mukaisesti nuoriso-ohjaajan ohjauksessa.

Härmänmaan musiikkiopisto (taiteen perusopetuksen palvelut)

Härmänmaan musiikkiopisto on taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta antava lakisääteinen oppilaitos. Härmänmaan musiikkiopisto toimii Kauhavan kaupungin kaikissa kaupunginosissa sekä Lappajärven kunnassa.

Opiskelija saa perusopintojensa päätteeksi taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen. Perusopintojen jälkeen opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän syventävät opinnot.

Kaupunki saa opetuksen järjestämiseen valtiosuutta opetustuntimäärän (11.326 tuntia) ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Valtiosuuden saamisen ehtona on valtiosuustuntien toteutuminen vähintään myönnettyjen valtiosuustuntien mukaisesti vuosittain.

Järvilakeuden kansalaisopisto

Kauhavan kaupungin rahoitusosuus kansalaisopiston vuoden 2024 toimintaan on 185.000 euroa.

Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tehtäväalueet:

- Tekninen hallinto
- Rakennuttaminen
- Tilapalvelut
- Yhdyskuntatekniikka

Kaupunginvaltuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on tekninen johtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Tekninen lautakunta	TA2024
Tuloarvio	2 256 460
Määräraha	10 957 510

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatulot, ulkoiset	2 620 659	1 542 440	2 256 460
Toimintamenot, ulkoiset	13 079 848	11 572 510	10 957 510
Toimintakate, ulkoinen	-10 459 189	-10 030 070	-8 701 050
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	13 851 348	13 709 720	15 135 300
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	15 478 083	14 854 710	14 479 396
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-1 626 734	-1 144 990	655 904

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. Palveleva liikenneverkko

Mittarit ja tavoitetaso:

- Alempiasteisen liikenneverkon kunnon edistäminen: avustettavia hankkeita 10 km/ vuosi
- Kaavateiden kunnon parantaminen: perusparannusta 0,5 km/ vuosi

2. Kasvatus- ja koulutus turvallisessa ympäristössä

Mittarit ja tavoitetaso:

- Terveiden ja toimivien oppimisympäristöjen ylläpito: huolletaan kiinteistöjä suunnitelmien mukaisesti ja korjataan ennakoivasti
- Kouluruokailussa lähiruuan suosiminen: lähiruuan osuus 85 %
- Monipuoliset harrastus- ja osallistumismahdollisuudet: ylläpidetään hyvätasoisia ja houkuttelevia lähiliikunta- ja harrastustiloja sekä yhdistysten kokoontumistiloja

3. Kestävä kuntatalous

Mittarit ja tavoitetaso:

- Investointien suunnittelu, tiukka budjettiseuranta ja budjetissa pysyminen: ei budjetin ylityksiä

- Käyttämättömistä kiinteistöistä luopuminen: toimeenpannaan päätökset kiinteistöjen käyttötarkoituksista, myynnistä ja purkamisesta
- Erilaisten avustusten ja hankerahoitusmahdollisuuksien tehokas hyödyntäminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa: haetaan valtionavustuksia omiin hankkeisiin ja tuetaan 3. sektorin hankkeita suunnitteluvaiheessa

Olellaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Tekninen hallinto

Tehtävälle on budjetoitu teknisen lautakunnan ja -toimiston kulut. Hallinnossa työskentelee vuonna 2023 tekninen johtaja ja rakentamispäällikkö 70 prosentin työpanoksella. Tekninen lautakunta kokoontuu 7–8 kertaa vuodessa.

Rakennuttaminen

Alahärmän koulu ja kirjasto hanke jatkuu vielä pihojen osalta 2024.

Kortesjärven kuntosali otetaan käyttöön maaliskuussa 2024.

Ylihärmän yläkoulu hanke on perustusvaiheessa ja valmistuu kokonaisuudessaan vuoden 2025 loppuun mennessä.

Keskuskeittiö valmistuu kesällä 2024. Siihen liittyvät muutokset Kirkkorannan päiväkodin keittiön osalta valmistuvat keuhällä 2024, Kosolan koulun keittiö on valmis ja Ylihärmän sekä Metsäkulman päiväkotien keittiömuutokset valmistuvat vuoden 2024 aikana.

Tilapalvelut

Tilapalveluiden käyttötalousbudjetissa on huomioitu vuoden 2024 aikana tapahtuvat isot muutokset keskuskeittiön ja Alahärmän koulukeskuksen osalta. Molemmat hankkeet tehostavat käyttötaloutta toteuttuaan. Kokonaissäästöt saavutetaan vaiheittain. Keskuskeittiön osalta toiminta alkaa koekäytöllä kesän aikana ja täysipainoisesti syksyn aikana. Lopulliset säästöt saavutetaan, kun loputkin jakelukeittiöt ja Tiheikön päiväkotit poistuvat. Alahärmän koulukeskuksen osalta säästötavoitteet toteutuvat sitä mukaa, kun tarpeettomasta rakennusmassasta päästään eroon. Esimerkiksi vuokramoduulien vuokrasopimukset päättyvät alakoulun osalta kesäkuun lopussa ja keittiömoduulin osalta vuoden lopussa.

Vuoden 2023 aikana haettiin avustus lämmitysjärjestelmä muutoksiin ja öljylämmityksestä tullaan luopumaan kaikissa aktiivisesti käytössä olevissa kohteissa, investointimäärärahan puitteissa. Merkittävimmät lämmitysjärjestelmämuutokset toteutetaan vuoden 2024–2025 aikana. Edelleen noudatetaan kiinteistöstrategiaa, ja pyritään luopumaan tarpeettomasta kiinteistömäärästä joko myymällä tai purkamalla vajaa-käytöllä olevia kohteita.

Puhtauspalvelujen tavoitteena on edelleen laadukas ja taloudellinen siivoustoiminta. Puhtauspalvelut tarjotaan muille hallintokunnille myös sovittuja oheispalveluja. Oma tuotantoa täydennetään ostopalveluilla. Henkilöstön jaksamiseen panostetaan pyrkimällä tasapuolisesti jaettuun työalueisiin ja mahdollisuuksien mukaan työnkiertoon sitä haluaville.

Kiinteistöjä peruskorjataan kiireellisyys ja annetut määrärahat huomioiden. Hyvinvointialueen kiinteistöjen osalta tehdään kiireellisimpiä korjauksia, lopullisia päätöksiä odoteltaessa.

Kapasiteettitiedot / Asunnot ja toimitilat	2024	2023	2022	2021
Kaupungin suoraan omistamien rakennusten lukumäärä	80	83	85	85
Kaupungin omistamien rakennusten tilavuus, m ³	416.149	428.909	439.312	391.333
Kaupungin omistamien rakennusten kerrosala, m ²	87.545	90.370	92.065	87.332
Lämmitettävien rakennusten lkm	60	63	73	68
Lämmitettävien rakennusten tilavuus, m ³	401.077	413.837	435.521	386.948
Ruokapalvelu	2024	2023	2022	2021
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	1	2	4	4
Palvelukeittiöiden lukumäärä	8	4		
Jakelukeittiöiden lukumäärä	4	10	26	27
Kouluaterioiden lukumäärä, kpl	371.750	377.910	393.880	415.530
Kaksineuvoiselle myydyt ateriat, kpl	0	0	96.900	188.100
Päiväkotiaterioiden lkm	283.030	314.574	327.660	222.000

Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntatekniikan tavoitteena on lisätä kaupunkilaisten liikkumismahdollisuuksia autoilun sijasta pyöräilyyn ja kävelyyn. Vuosittain pyritään rakentamaan uusia kevyenliikenteenväyliä 1–3 km. Katuvalaistusta uusitaan led-valoiksi 10 kilometrin (1–2) katuvalokeskuksen vuosivauhtia. Liikuntapaikat sekä leikkipuistot pidetään vähintään nykyisellä tasolla. Katuinfraa perusparannetaan yhteistyössä Kauhavan Vesi Oy:n ja Kauhavan Kaukolämpö Oy:n kanssa.

Liikunta-alueista Tynin montun uimapaikka ja Alahärmän urheilukenttä rakennetaan loppuun vuoden 2024 aikana. Määrärahojen puitteissa jatketaan Kauhavan urheilupuiston laajentamista. Valtiolta saatiin avustusta Alahärmän urheilukentän perusparantamiseen. Kauhavan urheilupuiston laajentamiseen haetaan valtion avustusta vuodelle 2024.

Yksityisteiden tiekuntien aktivointia jatketaan edelleen ja yhdessä tiekuntien kanssa pyritään saamaan valtion avustuksia. Kaupunki osallistuu yksityisteiden perusparannushankkeisiin määrärahojen puitteissa.

Havukujan kaavatien loppupää rakennettiin vuonna 2023, päällystys vuonna 2024.

Mäntykujan rakentaminen saatetaan loppuun.

Kaavateiden asfaltointeja toteutetaan tarpeen mukaan, määrärahojen riittäessä.

Rengon/ Airassalon alueen perusparantamista jatketaan yhdessä Kauhavan Veden kanssa noin 600 metrin matkalta.

Mäki-Hannuksen kaava- alueen 1-vaiheen rakentamista valmistellaan.

Suunnitelmat laaditaan Väapelinkylän asuinalueen perusparantamista varten.

Yksityisteiden kunnossapidon avustusta jatketaan. Avustuksiin on varattu 60.000 euroa.

Tavoitteena on nolla liikennevahinkoa vuoden 2024 aikana.

Viheralueiden ja puistojen määrä/koko on kasvanut yli 30 %:a viimeisen viiden vuoden aikana. Tämän lisäksi kesäkukkaistutusten määrää on lisätty huomattavasti päätösten ja pyyntöjen perusteella. Myös muilta osin työn määrä on lisääntynyt (esimerkiksi roskisten määrä).

Samana aikana ei kuitenkaan ole lisätty henkilöstömäärää eikä määrärahoja lisähenkilöstön palkkaamiseen. Tämä vaikuttaa suoraan hoitotasoon. Kesätyöntekijöiden saatavuus on heikentynyt vuosi vuodelta palkkatason jäätyä merkittävästi jälkeen muista kesätyönantajista. Myöskään kausityöntekijöiden osalta palkkamäärärahat eivät ole riittävät. Ostopalvelun tarjoajia on etsitty tuloksettomana. Kausityöntekijöitä on tällä hetkellä 10 henkilöä. Vajeen paikkaamiseksi tarvittaisiin 3-5 kausityöntekijää lisää. Koska resurssi ei kaupungin taloudellisesta tilanteesta johtuen voida lisätä, joudutaan hoitotasoa laskemaan. Tämä toteutetaan vuoden 2024 kesään mennessä, laatimalla kaupungin puistoille ja viheralueille sopeutettu hoitotasoluokitus sekä vähentämällä kesäkukkaistutuksia vastaamaan käytettävissä olevia henkilöstöresursseja.

Myöskin liikunta-alueiden hoidossa nykyiset resurssit ovat alimitoitettut. Erityisesti haasteita aiheuttaa liikuntapaikkavastaavan puute mutta myös osaltaan vajaa hoitajaresurssi. Tämä vaikuttaa myös vuoden 2024 aikana hoitotasoon ja hoidon oikea-aikaisuuteen. Hoitajaresurssia saadaan paikattua ostopalveluilla mutta vastaavan työtä ei.

Kapasiteettitiedot	2024	2023	2022	
<i>Liikenneväylät</i>				
Kaupungin kunnossapitämät kaavatiet, km	173	173	172	171
Asfaltoidut kaavatiet, km	126	125	124	124
Kaupungin kunnossapitämät yksityistiet, km	430	428	428	428
Avustettavat yksityistiet, km	180		200	200
Kaupungin hallussa oleva tievalaistus, km	78	77	77	77
<i>Puistot ja yleiset alueet</i>				
Kaavoitettujen puistojen pinta-ala, ha	315	315	314	314
<i>Metsätilat</i>				
Kaupungin omistaman metsän pinta-ala, ha		858	855	985

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan tehtäväalueet:

- Ympäristötoimen hallinto
- Maankäyttö ja ympäristö
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi

Kaupunginvaltuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on tekninen johtaja.

Lautakunnan määräraha ja tuloarvio

Ympäristölautakunta	TA2024
Tuloarvio	247 500
Määräraha	884 140

Talouden kehitys	TP2022	TA2023	TA2024
Toimintatulot, ulkoiset	115 987	262 000	247 500
Toimintamenot, ulkoiset	691 117	910 640	884 140
Toimintakate, ulkoinen	-575 130	-648 640	-636 640
Toimintatulot, ulkoiset ja sisäiset	116 069	262 000	247 500
Toimintamenot, ulkoiset ja sisäiset	799 292	1 004 360	989 160
Toimintakate, ulkoiset ja sisäiset	-683 224	-742 360	-741 660

Lautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

1. **Asiantuntevat ja lainmukaiset viranomaispalvelut. Lupahakemukset käsitellään viivytyksettä.**
Mittarit ja tavoitetaso:
 - Ennakkoneuvonta: Riittävä neuvonta ennen lupahakemuksen jättämistä
 - Ammattitaitoinen henkilöstö: Säännöllinen koulutus
 - Asuntotoimen palvelujen taloudellinen ja tehokas tuottaminen: Energia- ja korjausavustusneuvontaa
 - Tarpeen mukainen henkilöstömäärä: Palvelut saadaan tuotettua ajantasaisesti ja lainmukaisesti
2. **Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun palvelut tuotetaan sähköistä asiointia hyödyntäen tehokkaasti.**
Mittarit ja tavoitetaso:
 - Rakennuslupien kustannukset / lupa: kustannus ei ylitä määriteltyä taksoa
 - Rakennuskannan dokumentointi ja rakennustietojen ajantasaistaminen: vuoteen 2025 mennessä
 - Rakennuslupien käsittelyaika: alle 30 vrk
 - Edistetään tiedottamista ajankohtaisissa asioissa: 2–4 tiedotetta / vuosi

3. Kaavoitus

Mittarit ja tavoitetaso:

- Kehitämme yhteistyötä kaupunkiorganisaation sisällä sekä konserniyhtiöiden kanssa: 4 kokousta/vuosi
- Oman työn osuus kaavoituksessa: asemakaavojen laadinnassa oman työn osuus vähintään 70 prosenttia.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Ympäristötoimen vastuualueella työskentelee rakentamispäällikkö (virka jaettu teknisen toimen kanssa), rakennustarkastaja, maankäyttöpäällikkö, maankäyttöasiantuntija, kaavoitusasiantuntija, paikkatietoasiantuntija, kartoittaja sekä kaksi ympäristöasiantuntijaa.

Toiminta järjestetään niin, että lain mukaiset, vuosittaiset valvontatehtävät hoidetaan olemassa olevalla henkilöstöllä. Valvonnasta peritään taksan mukainen maksu. Taksa ajantasaistetaan vuosittain.

Maankäyttö ja ympäristö

Maankäyttö

Kaavoitusohjelman mukaisista osayleiskaavoista Korttesjärven taajaman osayleiskaavan laadinta valmistuu alkuvuonna 2024.

Uusien laajempien asemakaava-alueiden kaavoitus aloitetaan vuonna 2024 maanhankinnan edetessä osayleiskaavojen osoittamilla laajenemisalueilla. Maanomistajan tarpeesta lähtevät kaavamuutokset ilmenevät usein muutostilanteissa ja niihin reagoidaan nopealla aikataululla.

Kaupungin omistamien metsiä hoidetaan metsäsuunnitelman mukaisesti. Taajamametsien hoito toteutetaan yhdyskuntatekniikan kanssa yhteistyössä.

Mittaustoimi huolehtii asemakaavan pohjakarttojen ajantasaisuudesta sekä rakennusvalvontamittauksista. Nykyisillä resursseilla mittauspalvelut keskittyvät teknisen toimen ja rakennusvalvonnan mittauksiin ja palveluiden tarjoaminen konserniyhtiöille on vähäistä.

Paikkatietojärjestelmän kehittäminen jatkuu edelleen kaupungin omien aineistojen päivittämisellä. Paikkatietoaineistoja hyödynnetään suunnittelussa, päätöksenteossa sekä tiedon jakamisessa kuntalaisille karttapalvelun kautta.

Ympäristö

Mikäli lupien ja ilmoitusten määrä vähenee nykyisestä vallitsevasta tilanteesta johtuen, voidaan valvontaan ohjata enemmän resurssia. Myös työpanoksen osoittaminen ympäristövalvonnan toiminnan kehittämiseen, toiminnasta tiedottamiseen sekä tietojen ajantasaistamiseen on tavoitteena vuoden 2024 kuluessa.

Vuonna 2024 toteutetaan resurssien puitteissa myös pohjavesialueiden suojelemissuunnitelmassa ehdotettuja toimenpiteitä mm. tiedottaminen, rajausten maastoon merkinnät sekä riskikohteiden valvonta.

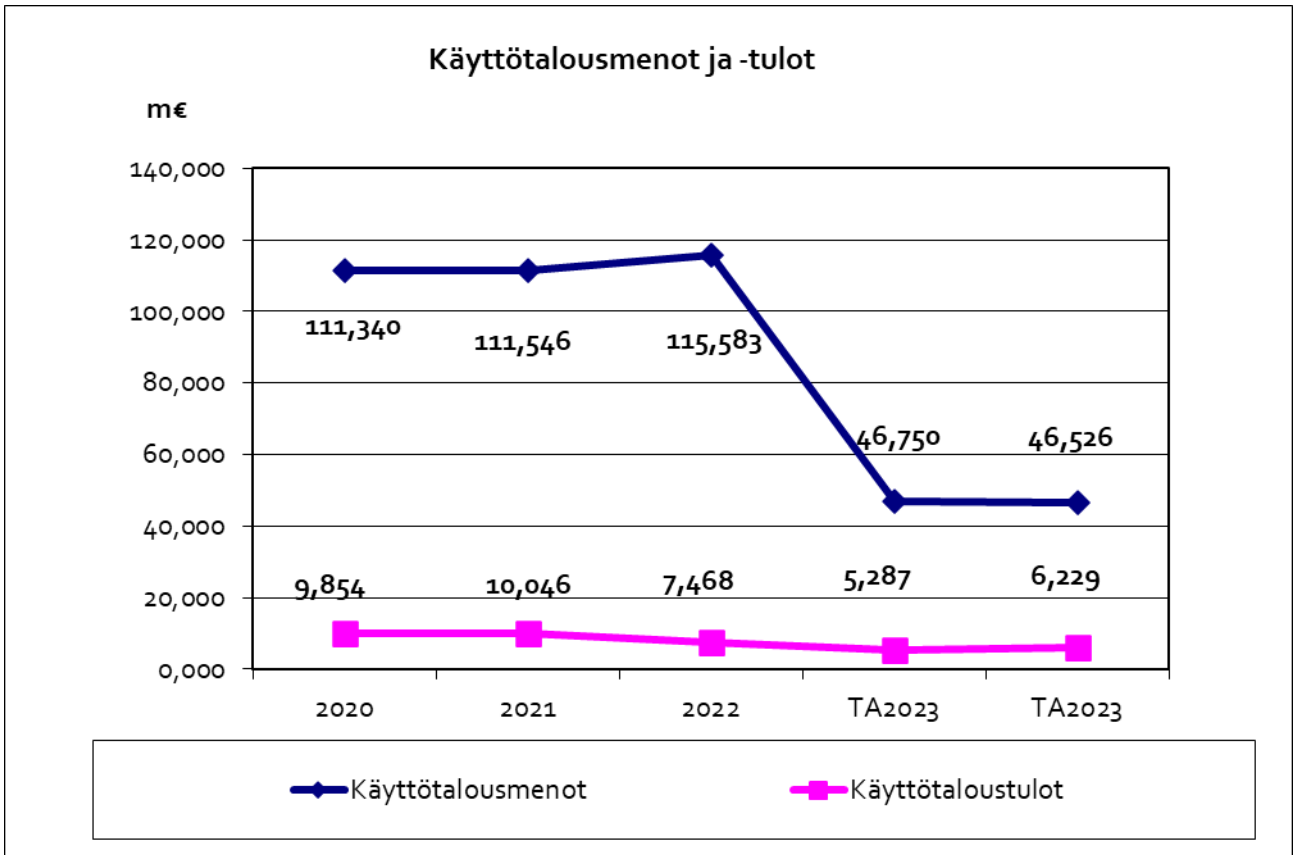
Rakennustarkastus ja asuntotoimi

- Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset viranomaistehtävät: mm. lupa-, neuvonta- ja valvontatehtävät.
- Asuntotoimen hoitoon kuuluvat tehtävät: mm. valtion asuntorahaston avustuksiin liittyvät neuvontatehtävät
- Kaupunginvaltuuston hinnoittelemien omakoti-, rivitalo- ja teollisuustonttien esittely ja myynti

Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista

KÄYTTÖTALOUS Toimielin	ULKOISET MENOT			ULKOISET TULOT		
	TP2022	TA2023	TA2024	TP2022	TA2023	TA2024
Keskusvaalilautakunta	60 837	81 000	141 850	33 558	28 000	84 000
Tarkastuslautakunta	24 105	37 920	42 170	0	0	0
Kaupunginvaltuusto	82 705	115 750	122 670	0	0	0
Kaupunginhallitus	5 045 854	6 439 020	6 600 980	1 268 700	972 710	1 133 100
Perusturva	70 159 316	0	0	0	0	0
Kasvatus- ja opetuslautakunta	23 756 572	24 414 300	24 690 710	2 935 220	2 032 590	2 043 660
Elämänlaatulautakunta	2 682 693	3 178 460	3 085 660	415 309	449 060	464 250
Tekninen lautakunta	13 079 857	11 572 510	10 957 510	2 620 659	1 542 440	2 256 460
Ympäristölautakunta	691 117	910 640	884 140	115 987	262 000	247 500
YHTEENSÄ	115 583 057	46 749 600	46 525 690	7 389 433	5 286 800	6 228 970
Verotulot				59 012 642	32 307 000	31 902 000
Valtionosuudet				56 738 297	16 443 000	14 490 700
VERORAHOITUS YHTEENSÄ				115 750 939	48 750 000	46 392 700

KÄYTTÖTALOUS Toimielin	SISÄISET JA ULKOISET MENOT			SISÄISET JA ULKOISET TULOT		
	TP2022	TA2023	TA2024	TP2022	TA2023	TA2024
Keskusvaalilautakunta	61 582	81 000	141 850	33 558	28 000	84 000
Tarkastuslautakunta	26 021	37 920	44 890	0	0	0
Kaupunginvaltuusto	99 017	132 440	133 490	0	0	0
Kaupunginhallitus	5 489 606	6 788 660	7 088 360	2 149 123	1 635 350	2 193 300
Perusturva	70 159 316	0	0	79 056	0	0
Kasvatus- ja opetuslautakunta	31 309 739	32 103 240	32 809 204	2 935 220	2 032 590	2 043 660
Elämänlaatulautakunta	4 271 586	4 577 190	4 778 380	415 309	449 060	464 250
Tekninen lautakunta	15 478 082	14 854 710	14 479 396	13 851 348	13 709 720	15 135 300
Ympäristölautakunta	799 292	1 004 360	989 160	116 069	262 000	247 500
YHTEENSÄ	127 694 241	59 579 520	60 464 730	19 579 683	18 116 720	20 168 010

Tuloslaskelma

ULKOINEN TULOSLASKELMA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos €	Muutos %
VAR SINAINEN TOIMINTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 582 369	1 794 570	1 880 870	86 300	4,8 %
Maksutuotot	956 249	756 500	586 130	-170 370	-22,5 %
Tuet ja avustukset	1 043 468	1 102 390	1 424 250	321 860	29,2 %
Muut toimintatuotot	1 886 402	1 633 340	2 337 720	704 380	43,1 %
	7 468 488	5 286 800	6 228 970	942 170	17,8 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	66 224	103 900	105 990		
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat	-22 050 416	-22 757 130	-23 275 740	-518 610	2,3 %
Henkilösivukulut	-6 543 050	-6 002 820	-5 972 680	30 140	-0,5 %
Palvelujen ostot	-78 698 195	-9 551 270	-9 354 470	196 800	-2,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 180 521	-5 119 520	-4 808 820	310 700	-6,1 %
Avustukset	-1 186 714	-1 471 600	-1 475 700	-4 100	0,3 %
Muut toimintakulut	-1 924 152	-1 847 260	-1 638 280	208 980	-11,3 %
	-115 583 047	-46 749 600	-46 525 690	223 910	-0,5 %
TOIMINTAKATE	-108 048 335	-41 358 900	-40 190 730	1 168 170	-2,8 %
Verotulot	59 012 642	32 307 000	31 902 000	-405 000	-1,3 %
Valtionosuudet	56 738 287	16 443 000	14 490 700	-1 952 300	-11,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	312 714	15 000	45 000	30 000	200,0 %
Muut rahoitustuotot	723 014	332 000	390 500	58 500	17,6 %
Korkokulut	-290 388	-1 600 000	-1 800 000	-200 000	12,5 %
Muut rahoituskulut	-94 791	-41 000	-57 000	-16 000	39,0 %
	650 549	47 456 000	44 971 200	-2 484 800	-5,2 %
VUOSIKATE	8 353 142	6 097 100	4 780 470	-1 316 630	-21,6 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 510 541	-6 242 080	-5 762 820	479 260	-7,7 %
Kertaluonteiset poistot					
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	1 842 601	-144 980	-982 350	-837 370	577,6 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	161 389	146 670	130 620	-16 050	-10,9 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		60 000	60 000	0	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 003 990	61 690	-791 730	-853 420	-1383,4 %

Toimintatuottojen eli käyttötaloustulojen yhteismäärä on 6.228.970 euroa.

Myyntituottoja on arvioitu kertyvän 1.880.870 euroa. Vuoden 2023 talousarvioon verrattuna myyntituotot kasvavat 86.300 euroa eli 4,8 prosenttia. Maksutuotoiksi on budjetoitu 586.130 euroa, missä on vuoteen 2023 verrattuna vähennystä 170.370 euroa eli 22,5 prosenttia. Muutosta selittää varhaiskasvatusmaksujen pieneneminen. Tukien ja avustusten määrä kasvaa 29,2 prosentilla ollen 1.424.250 euroa. Muutos johtuu mm. kaupungin hallinnoimien hankkeiden lisääntymisestä ja niihin sekä muihin tarkoituksiin saatavista valtionavustuksista. Muita toimintatuottoja arvioidaan kertyvän 2.337.7200 euroa, mikä on 704.380 euroa ja 7,8 prosenttia vuodelle 2023 budjetoitua vähemmän. Kasvu selittyy vuokratuotoilla, jotka oli vuodelle 2023 budjetoitu osittain liian pieninä.

Toimintakuluja eli käyttötalousmenoja arvioidaan kertyvän 46.525.690 euroa.

Toimintakuluihin sisältyvät rakennuttamisen kulut ja muu omana työnä tehtävä osuus omaisuuden perusparantamisesta kohdistetaan investointeihin Valmistus omaan käyttöön -erän kautta. Käyttötalousosasta investointeihin vyörytettävä osuus 105.990 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa vyörytettävä määrä on 103.900 euroa.

Vuodelle 2024 budjetoidut henkilöstökulut ovat 29.248.420 euroa. Henkilöstömenot kasvavat 1,7 prosenttia vuodelle 2023 budjetoituun verrattuna. Palkkamäärärahat on varattu siten, että kesäkuukuun 2023 palkkojen tasoa on korotettu 2,7–2,8 prosentilla sopimuslata riippuen.

Palvelujen ostoihin osoitetaan 9.354.470 euroa, mikä on 196.800 euroa eli 2,1 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2023 talousarviossa. Esimerkiksi purkukustannuksiin on varattu vuodelle 2024 340.000 euroa vuotta 2023 vähemmän.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat – tiliryhmän menoihin on budjetoitu 4.808.820 euroa, mikä on 310.700 euroa (6,1 %) vähemmän kuin vuodelle 2023. Erityisesti lämmitys- ja sähkömenot pienentyvät, kun turhista rakennuksista luovutaan ja uudet rakennukset ovat selvästi energiatehokkaampia. Avustuksiin on budjetoitu 1.475.700 euroa, mikä on 4.100 euroa (0,3 %) enemmän kuin edellisena vuotena.

Muihin toimintakuluihin on varattu 1.638.260, mikä on 11,3 prosenttia (208.980 €) vuotta 2023 vähemmän. Kulujen vähentyminen johtuu vuokramenojen vähenemisestä, kun moduulirakennusten vuokrasopimukset päättyvät.

Toimintatuottojen, valmistus omaan käyttöön –erän ja toimintakulujen erotukseksi eli toimintakatteeksi muodostuu -40.190.730 euroa. Toimintakate osoittaa, mikä osuus käyttötalouden eli kunnan toiminnan kustannuksista tulee kattaa verorahoituksella. Verorahoitukseen luetaan sekä verotulot että valtionosuudet. Vuoden 2023 talousarvioon verrattuna toimintakate paranee (negatiivisuus pienenee) 1.166.170 eurolla eli 2,8 prosentilla.

Vuoden 2024 talousarviossa verotulojen määräksi on arvioitu:

Tulovero (kunnallisvero)	24.420.000 euroa
Yhteisövero	2.976.000 euroa
Kiinteistövero	4.506.000 euroa
Yhteensä	31.902.000 euroa
Verotulot, euroa/asukas	2.117 euroa

Valtionosuudet on budjetoitu seuraavasti:

Peruspalvelujen valtionosuus	11.812.000 euroa
Veromenetysten kompensatio	3.408.000 euroa
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-729.300 euroa
Yhteensä	14.490.700 euroa
Valtionosuudet, euroa/asukas	962 euroa

Korko- ja muita rahoitustuottoja arvioidaan kertyvän 435.000 euroa. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy omavelkaisista takauksista perittävät takausprovisiot. Korko- ja muihin rahoituskuluihin on budjetoitu 1.857.0000 euroa. Lainojen korkomenoihin on varattu 1.800.000 euroa, mikä on 200.000 euroa enemmän kuin vuonna 2023.

Vuoden 2024 budjetoitu vuosikate on 4.780.470 euroa. Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Mikäli vuosikatetason mittarina käytetään talousarvion poistoja aiheuttavien investointien määrää, on vuosikate selvästi liian alhainen. Mittarina voidaan käyttää myös suunnitelman mukaisten poistojen määrää. Sumu-poistoja arvioidaan talousarviovuonna kertyvän 5.762.820 euroa, mikä ylittää vuosikatetason noin miljoonalla eurolla. Suunnitelman mukaisten poistojen määrä pienenee selvästi vuoteen 2023 verrattuna vuoden 2023 tilinpäätöksessä tehtävien käyttöikänsä päässä olevien rakennusten ja muiden hyödykkeiden kertapoistojen seurauksena.

Entisten kuntien ylijäämärahastoista ja kuntaliitoksen yhdistymisavustuksella toteutetuista investoinneista on muodostettu poistoero, jota puretaan suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa. Yhteensä poistoeroa arvioidaan vuonna 2024 purettavan 130.620 eurolla. Poistoeron vähentyminen huomioiden nettopoistotasoksi muodostuu 5.632.200 euroa. Vuonna 2024 kaupunki lyhentää pitkäaikaisia lainoja 9.075.630 eurolla, mikä sisältää 4.000.000 euron kertalyhenteisen lainan. Rahoituksellisesti vuosikate ei riitä kattamaan lainojen lyhennyksiä kokonaisuudessaan. Näin ollen vuosikatetta ei jää käytettäväksi investointien rahoitukseen lainkaan.

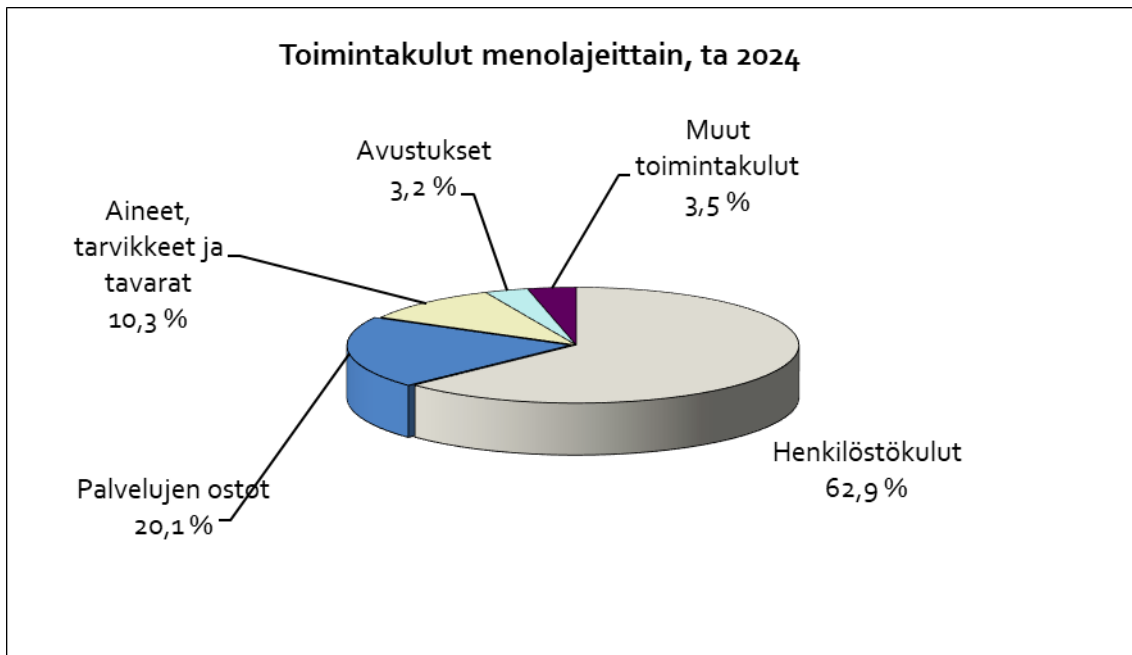
Henkilöstörahastoa puretaan rahaston käyttöä vastaavasti 60.000 eurolla.

Tilikauden 2024 budjetoiduksi alijäämäksi muodostuu 791.730 euroa.

Talousarviokirjassa esitetään myös sekä sisäiset että ulkoiset erät sisältävä tuloslaskelma. Ulkoisessa tuloslaskelmassa esitetään ne luvut, jotka tosiasiallisesti tulevat kaupungin ulkopuolelta kassaan tai lähtevät ulos kaupungin kassasta. Sisäiset ja ulkoiset erät sisältävässä tuloslaskelmassa esitetään myös kaupungin hallintokuntien toisilleen "ostamat ja myymät" palvelut, eli kaupungin sisäinen palvelutoiminta.

Sisäisiä eriä ovat mm.

- toimistohenkilöstön, tietohallinnon ja tietoverkon kustannukset, jotka tulevat tuloksi yleishallinnolle ja menoksi hallintokunnille
- sisäiset tilavuokrat, jotka tulevat tuloksi tilapalvelulle ja menoksi käyttäjille, tilapalvelun sisäiselle vuokralaiselle.
- sisäiset ateriapalvelut, jotka tulevat tuloksi ruokapalvelulle ja menoksi kouluille ja päiväkodeille.
- liikunta-alueiden hoito, joka tulee tuloksi yhdyskuntatekniikalle ja menoksi elämänlaatupalveluille / liikuntapalveluille.

Sisäiset tulot ja menot kohdistuvat käyttötalouteen. Niiden yhteissumma on yhtä suuri, jolloin niillä ei ole vaikutusta toimintakatteeseen, vuosikatteeseen eikä tilikauden tulokseen.

Tuloslaskelma, joka sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät, esitetään informatiivisena tietona.

SISÄINEN + ULKOINEN TULOSLASKELMA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos €	Muutos %
VARSINAINEN TOIMINTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	8 628 638	7 862 440	8 487 170	624 730	7,9 %
Maksutuotot	956 331	756 500	586 130	-170 370	-22,5 %
Tuet ja avustukset	1 043 468	1 102 390	1 424 250	321 860	29,2 %
Muut toimintatuotot	8 951 245	8 395 390	9 670 460	1 275 070	15,2 %
	19 579 682	18 116 720	20 168 010	2 051 290	11,3 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	66 224	103 900	105 990	2 090	2,0 %
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat	-22 050 416	-22 757 130	-23 275 740	-518 610	2,3 %
Henkilösivukulut	-6 543 050	-6 002 820	-5 972 680	30 140	-0,5 %
Palvelujen ostot	-83 744 546	-15 619 140	-15 960 770	-341 630	2,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 180 521	-5 119 520	-4 808 820	310 700	-6,1 %
Avustukset	-1 186 714	-1 471 600	-1 475 700	-4 100	0,3 %
Muut toimintakulut	-8 988 995	-8 609 310	-8 971 020	-361 710	4,2 %
	-127 694 241	-59 579 520	-60 464 730	-885 210	1,5 %
TOIMINTAKATE	-108 048 335	-41 358 900	-40 190 730	1 168 170	-2,8 %
Verotulot	59 012 642	32 307 000	31 902 000	-405 000	-1,3 %
Valtionosuudet	56 738 287	16 443 000	14 490 700	-1 952 300	-11,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	312 714	15 000	45 000	30 000	200,0 %
Muut rahoitustuotot	723 014	332 000	390 500	58 500	17,6 %
Korkokulut	-290 388	-1 600 000	-1 800 000	-200 000	12,5 %
Muut rahoituskulut	-94 791	-41 000	-57 000	-16 000	39,0 %
	650 549	47 456 000	44 971 200	-2 484 800	-5,2 %
VUOSIKATE	8 353 142	6 097 100	4 780 470	-1 316 630	-21,6 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 510 541	-6 242 080	-5 762 820	479 260	-7,7 %
Kertaluontoiset poistot					
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	1 842 601	-144 980	-982 350	-837 370	577,6 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	161 389	146 670	130 620	-16 050	-10,9 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		0	60 000		
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	60 000	0	-60 000	-100,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 003 990	61 690	-791 730	-853 420	-1383,4 %

Taloussuunnitelma 2024–2025

	TP 2022 t€	TA 2023 t€	TA 2024 t€	TS 2025 t€	TS 2026 t€
Myyntituotot	3 582	1 795	1 881	1 918	1 957
Maksutuotot	956	757	586	598	610
Tuet ja avustukset	1 044	1 102	1 424	1 453	1 482
Muut toimintatuotot	1 886	1 633	2 338	2 384	2 432
TOIMINTATUOTOT	7 468	5 287	6 229	6 354	6 481
Valmistus omaa käyttöön	66	104	106	104	76
Palkat	-22 050	-22 757	-23 276	-23 265	-23 571
Henkilösivukulut	-6 543	-6 003	-5 973	-5 970	-6 048
Palvelujen ostot	-78 698	-9 551	-9 354	-11 157	-11 380
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 180	-5 120	-4 809	-4 905	-5 003
Avustukset	-1 187	-1 472	-1 476	-1 483	-1 490
Muut toimintakulut	-1 924	-1 847	-1 638	-1 471	-1 500
TOIMINTAKULUT	-115 582	-46 750	-46 526	-48 250	-48 993
TOIMINTAKATE	-108 048	-41 359	-40 191	-41 793	-42 436
Verotulot	59 013	32 307	31 902	32 792	33 408
Valtionosuudet	56 738	16 443	14 491	16 175	16 331
Korko- ja muut rahoitustuotot	1 035	347	436	450	500
Korko- ja muut rahoituskulut	-385	-1 641	-1 857	-1 870	-1 870
VUOSIKATE	8 353	6 097	4 780	5 754	5 933
Poistot	-6 511	-6 242	-5 763	-6 324	-6 441
Satunnaiset tuotot					
TILIKAUDEN TULOS	1 842	-145	-982	-570	-508
Varausten ja rahastojen muutokset	161	207	191	191	191
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 003	62	-792	-379	-317
KERTYNYT YLI- / ALIJÄÄMÄ	11 489	11 551	10 759	10 381	10 064

Vuosien 2025 ja 2026 liittyy merkittäviä muutoksia vuoteen 2024 verrattuna, ja tämä yhdessä yleisen talouskehityksen arvioimisen kanssa tuo suunnitteluun epävarmuustekijöitä. Suunnitelma on laadittu 2 prosentin inflaatio-oletuksella sekä toimintatuottojen että toimintakulujen osalta lukuun ottamatta avustusmenoja, joiden määrää on korotettu 0,5 prosentilla sekä vuodelle 2025 että 2026. Taloussuunnitelma on laadittu vuodelle 2024 määrätyillä veroprosenteilla.

Henkilöstökuluissa on huomioitu henkilöstösuunnitelman mukainen keittiö-, varhaiskasvatus-, opetus- ja projektihenkilöstön vähentymä.

Palvelujen ostoihin on vuodelle 2025 huomioitu Kuntayhtymä Kympin maksuosuutena 95 prosenttia te-palvelujen järjestämiseen saatavasta alustavasta valtionosuuden määrästä. Vuosille 2024 ja 2025 sisältyy varaus purkukustannuksiin, joka on poistettu vuoden 2026 luvuista. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden sekä avustusten osalta vuodet 2025 ja 2026 perustuvat vuodelle 2024 budjetoituun määrään. Muissa toimintakuluissa on huomioitu vuonna 2024 päättyvien Alahärmän koulukeskuksen alakoulu- ja ruokalamoduulirakennusten vuokrasopimusten päättyminen.

Verotulot on huomioitu kuntakohtaisen veroennustekehikon mukaisina. Valtionosuudet perustuvat VM:n laskelmiin, ja niissä on huomioitu vuodesta 2025 alkaen te-palvelujen järjestämiseen saatava rahoitus. Vuonna 2026 toteutettavaksi suunnitellun valtionosuusuudistuksen kuntakohtaista vaikutusta ei ole vielä tiedossa, eikä uudistusta siten ole huomioitu vuoden 2026 valtionosuuksien määrässä. Korkotason arvioidaan laskevan noin 2,5 prosenttiin.

Poistojen määrä nousee, kun vuonna 2025 valmistuu Ylihärmän yläkoulu ja kaupungintalo. Keskuskeittiön poistot on huomioitu koko vuodelle 2025, kun vuonna 2024 poistoja kertyy vain jälkimmäiseltä vuosipuoliskolta. Vuode 2026 poistoissa on huomioitu kaupungintaloratkaisun poistot koko vuodelta.

Laaditun taloussuunnitelman mukaan talous näyttää pysyvä alijäämäisenä myös vuodet 2025 ja 2026. Talouden tasapainotusta onkin jatkettava vuonna 2024, jotta alijäämäkehitys saadaan katkaistua.

Tasetarkastelussa on huomioitu vuodelle 2023 hyväksytyn talousarvion mukainen ylijäämätaso, jonka myös arvioidaan toteutuvan. Vaikka vuoden 2024 talousarvio on alijäämäinen, kuten myös vuosien 2024 ja 2025 taloussuunnitelmat, säilyy tase suunnitelmakauden ylijäämäisenä.

Investoinnit

Yhteenveto investoinneista

Vuoden 2024 investointimenojen kokonaismääräksi muodostuu 15.660.700 euroa. Investointeihin saadaan rahoitusosuuksia 486.100 euroa ja investointituloja kertyy 50.000 euroa. Nettoinvestointien määräksi muodostuu 15.124.600 euroa. Investointimäärästä 14.791.600 euroa on poistoja lisääviä.

Kaupunginhallituksen investointimenot ovat 2.236.000 euroa, mistä 1.500.000 euroa käytetään kiinteän omaisuuden hankintaan. Määrärahasa on varauduttu Kiinteistöosakeyhtiö Kauhavan Tietotalon omistaman kiinteistön ostamiseen 1.200.000 eurolla. Kiinteän omaisuuden myyntituotoksi on budjetoitu 50.000 euroa. Digitalisaatiota edistäviin tietokoneohjelmistoihin (sähköinen arkisto, Nepton-työaikaohjelmisto, sähköiset lomakkeet, Cloud Meeting ym.) sekä kotisivu-uudistukseen osoitetaan 150.000 euroa vuonna 2024 ja 100.000 euroa sekä vuodelle 2025 että 2026. Osakkeisiin ja osuuksiin on varattu 33.000 euron määräraha Kuntayhtymä Kympin peruspääomaan. Koneisiin ja kalustoon kohdistetaan 20.000 euroa kehityskeskusten messukontin hankintaan. Kaupunki varautuu tukemaan laajakaistarakentamista vuosina 2024 ja 2025 muihin pitkävaikutteisiin menoihin varatulla 200.000 euron kuntarahaosuudella. Rahoitus kohdistetaan hankkeille, joilla valokuituyhteys rakennetaan sellaisille alueille, joille sitä ei saada markkinaehtoisesti. Muihin pitkävaikutteisiin menoihin varataan myös 10.000 euroa osallistavaan budjetointiin sekä 150.000 euron varaus Aisaparin osarahoittamaan yleishyödylliseen investointihankkeeseen. Hankehaku kohdistuu alkuvuoteen 2024, ja haettavaa hanketta ei ole vielä päätetty. Investointiryhmälle kohdistuu rahoitusosuutta 150.000 euroa, sekä yleishyödyllisten hankkeiden (Tynin monttu ja vuonna 2024 haettava hanke) kuntarahaosuutta 100.000 euroa. Kiinteät rakenteet ja laitteet -investointiryhmään varataan 100.000 euroa Tynin monttu -hankkeen menoihin sekä rahoitusosuuksiin. Hankkeelle on saatu rahoitus Aisapari ry:ltä, ja työt ovat käynnistyneet vuonna 2023. Nettomääräisesti kaupunginhallitukselle budjetoidaan 1.963.000 euron investoinnit.

Teknisen lautakunnan investointimenojen kokonaismäärä on 13.397.700 euroa. Summasta 11.635.000 euroa kohdistuu rakennuksiin, 170.000 euroa koneisiin ja kalustoon, sekä 1.592.700 kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin.

Kesällä 2024 valmistuvan keskuskeittiön loppuun rakentamiseen ja palvelukeittiöiden muutostöihin osoitetaan 1.250.000 euroa. Keskuskeittiöratkaisu mahdollistaa merkittävät säästöt käyttötalousmenoihin, mm. henkilöstömenoihin (-8-9 htv) ja kuljetuskustannuksiin, kun jäädytettyä ruokaa kuljetetaan vain kahtena – kolmena päivänä viikossa.

Tulevan kaupungintalon (Tietotalo) peruskorjaus jakautuu kahdelle vuodelle. Vuosi 2024 aloitetaan suunnittelulla. Varsinainen peruskorjaaminen käynnistyy arvion mukaan elokuussa 2024 ja jatkuu keväälle 2025. Kiinteistön hankintamenon lisäksi peruskorjaukseen osoitetaan 2.650.000 eurolla vuonna 2024 ja 1.050.000 euroa vuodelle 2025.

Alahärmän koulukeskus valmistuu rakennustöiden osalta vuoden 2023 lopussa. Koulukeskuksen varustamiseen ja piha-alueiden rakentamiseen kohdistetaan 1.500.000 euron määräraha.

Härmä-sali puretaan aikaisintaan kesäkuussa 2027. Sitä ennen kaupunki tekee päätöksen salin jatkokäytöstä, korvaavasta tilasta tai Härmä Areenan laajennuksesta. Tämä tulee huomioida alakoulun pihasuunnittelussa.

Syyskesästä 2023 käynnistynyt, hankintahinnaltaan 11 miljoonan euron Ylihärman koulukeskushanke jatkuu. Koulukeskuksen rakentamiseen tarvitaan 5.500.000 euroa vuonna 2024, 2.500.000 euroa vuonna 2025 ja 300.000 euroa vuonna 2026. Rakennus valmistuu vuoden 2025 alkupuolella, mutta hanke saadaan kokonaisuudessaan valmiiksi vasta nykyisen koulurakennuksen purkamisen jälkeen, jolloin Ylihärman koulukeskuksen uusi yläkouluosio on nykyistä rakennusta tila- ja energiatehokkaampi, ja tehostaa siltä osin käyttötaloutta.

Kortesjärven koulukeskushanke saatetaan loppuun vuonna 2024 kuntosalin ja piha-alueiden viimeistelytoilla. Tarkoitukseen osoitetaan 100.000 euroa.

Muihin rakennuksiin budjetoidaan 600.000 euroa. Tämä käytetään teknisen lautakunnan päätösten mukaisesti. Yhtenä kohteena on Korttesjärven terveysaseman piha-alueen kunnostus.

Koneisiin ja kalustoon on budjetoitu 170.000 euron määräraha. Tätä käytetään mm. rakennusautomaatioon, lämmönvaihtimiin, kulunvalvontaan, varautumiseen poikkeustilanteisiin sekä ruokahuollon, puhtauspalvelujen ja kiinteistönhoidon koneisiin ja kalustoon.

Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin osoitetusta 1.592.700 euron määrarahasta 727.700 euroa kohdistetaan teknisen lautakunnan päätöksellä mm. kaavateihin, kevyen liikenteen väyliin sekä kunnallistekniikan rakentamiseen. Vuonna 2024 toteutetaan Rengon / Airassalon alueen teiden saneerauksen 3. vaiheen lopputyöt sekä viimeinen 4. vaihe käynnistyy. Suunnitelmavuosina peruskorjausvuorossa on Alahärman Louhikon sekä Kauhavan Nahkalan alueet.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden määrarahasta sidotaan 100.000 euroa yksityisteiden ja siltojen perusparannuksen kaupungin rahoitusosuuksiin (ehtona tiekunnan saama valtionavustus), 100.000 euroa ympäristön parantamiseen ja 375.000 euroa liikunta-alueiden perusparantamiseen ja varustamiseen. Tekninen lautakunta toteuttaa liikunta-alueinvestoinnit elämänlaatulautakunnan tammikuussa 2023 päättämän ohjelman mukaisesti. Liikunta-alueinvestointeihin kohdistuu Alahärman urheilukentän perusparannukseen saatu 96.100 euron rahoitusosuus. Tievalaistuksen uusimiseen ja rakentamiseen kohdistetaan 100.000 euroa. Valaistuksen uusiminen led-tekniikalle näkyy säästöinä käyttötaloudessa.

Alahärman Ruusutie toteutetaan 140.000 eurolla perillisittä kuolleen henkilön jälkeen kaupungille tulleilla varoilla. Perintövarat kohdistetaan hankkeelle 140.000 euron rahoitusosuutena.

Kauppapient peruskorjauksen suunnittelu käynnistetään yhteistyössä ELY:n kanssa vuoden 2024 aikana ja toteutetaan suunnitelmavuosina, mikäli molemmat osapuolet saavat 50 prosentin rahoituksen peruskorjaukselta varten. Suunnitelmakaudella Kauppapient peruskorjaukseen kohdistetaan yhteensä 1.250.000 euroa kaupungin rahoitusta.

Kasvatus- ja opetuslautakunnalle, elämänlaatulautakunnalle ja ympäristökunnalle ei ole osoitettu investointimäärärahoja vuodelle 2024.

Investoinneissa kestävä taso joudutaan ylittämään vuoden 2024 lisäksi vielä vuonna 2025. Investointien kestävä taso saavutetaan vuonna 2026, jolloin kaikki isot rakennushankkeet on toteutettu ja voidaan keskittyä kiinteistöjen ylläpitosaneerauksiin sekä liikenneväylien peruskorjaamiseen. Nettoinvestointien määrä on 7.710.000 euroa vuonna 2025 ja 3.390.000 euroa vuonna 2025.

Koska vuosien 2024 ja 2025 investointitaso on selvästi poistotasoa ja vuosikatetasoa korkeampi, joudutaan investoinnit rahoittamaan lainanotolla. Lainannostotarve määritellään rahoituslaskelmassa, ja lopullinen

tarve riippuu kaupungin talouden kehittymisestä ja investointien toteutuksen aikataulusta. Kaupungin lainakanta kasvaa edelleen, ollen jo nyt valtakunnan tasoa korkeampi. Lainakanta tulee kasvamaan selvästi vielä vuonna 2025, mutta kääntyy laskuun vuonna 2026.

Investoinnit käsitellään kaupunginvaltuuston päätöksen 16.9.2019 § 58 mukaisesti toimielimittäin hankeryhmäkohtaisina määrärahoina. Mikäli yksittäisen hankkeen kustannusarvio on vähintään miljoona euroa, käsitellään se kuitenkin erillishankkeena ja omana määrärahanaan.

Talousarviokirjan liitteenä esitetään investointisuunnitelma, josta selviää hankeryhmäkohtaisen määrärahan kohdistuminen eri hankkeille. Osa hankkeista on sellaisia, että niillä toteutetaan useampia kohteita. Teknisen lautakunnan tulee tammikuussa 2023 määrittellä ns. määrärahan sisäiset pääkohteet. Osa määrärahasta voidaan jättää myöhemmin kohdennettavaksi. Suunnitelma tulee antaa kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Pienempien investointihankkeiden toteutukseen kaupunki hakee yhteistyökumppaneiksi järjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita, jotka pystyvät hyödyntämään eri rahoituskanavia. Myös kaupungin omissa investoinneissa on hyödynnettävä kaikki mahdollinen ulkopuolinen rahoitus

Investointihankkeet

Vuoden 2024 investointiohjelma ja vuosien 2025–2026 investointiohjelma on esitetty seuraavan sivussa taulukossa. Vuoden 2024 investointiohjelma mukaiset määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla. Suunnitelmavuosien määrärahat ja tuloarviot ovat ohjeellisia.

INVESTOINTIOHJELMA 2024 JA INVESTOINTISUUNNITELMA 2025 - 2026

Toimielin / Hankkeen nimi	2024	2025	2026
Kaupunginhallitus			
Kiinteä omaisuus			
Määräraha	-1 500 000	-300 000	-300 000
Tuloarvio	50 000	50 000	50 000
Atk-ohjelmistot			
Määräraha	-150 000	-100 000	-100 000
Koneet ja kalusto			
Määräraha	-20 000	-50 000	
Osakkeet ja osuudet			
Määräraha	-33 000		
Muut pitkävaikutteiset menot			
Määräraha	-460 000	-200 000	
Tuloarvio, rahoitusosuudet	150 000		
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Määräraha	-100 000		
Tuloarvio, rahoitusosuudet	100 000		
Kaupunginhallitus yhteensä			
Määrärahat	-2 263 000	-650 000	-400 000
Tuloarviot	300 000	50 000	50 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Määräraha		-20 000	
Kasvatus- ja opetuslautakunta yhteensä			
Määrärahat		-20 000	
Tekninen lautakunta			
Keskuskeittiö ja palvelukeittiöiden muutostyöt			
Määräraha	-1 250 000		
Kaupungintalo, Tietotalo			0
Määräraha	-2 650 000	-1 050 000	
Alahärmän koulukeskus			
Määräraha	-1 500 000		
Ylihärmän koulukeskus			
Määräraha	-5 500 000	-2 500 000	-300 000
Kortesjärven koulukeskus (kuntosali ja laitteet sekä piha-alueet)			
Määräraha	-100 000		
Muut rakennukset			
Määräraha	-635 000	-700 000	-400 000
<i>Määrärahasta sidotaan Kortesjärven puukoulun hankesuunnitelmaan 35.000 €</i>			
Koneet ja kalusto			
Määräraha	-170 000	-160 000	-160 000
Muut pitkävaikutteiset menot			
Määräraha		-30 000	-30 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Määräraha	-1 542 700	-1 950 000	-1 650 000
Tuloarvio, rahoitusosuus	236 100		
<i>Määrärahasta sidotaan</i>			
<i>Teknisen lautakunnan päätöksellä 727.700 €</i>			
<i>Ruusutie 140.000 €, rahoitusosuus 140.000 €</i>			
<i>Tievalaistus 100.000 €</i>			
<i>Avustus yksityisteiden perusparannukseen, ehtona valtionavustus, 100.000 €</i>			
<i>Liikunta-alueet 375.000 €, rahoitusosuus 96.100 €</i>			
<i>Ympäristön parantaminen 100.000 €</i>			
Kauppatien saneeraus			
Määräraha	-50 000	-700 000	-500 000
Tekninen lautakunta yhteensä			
Määrärahat	-13 397 700	-7 090 000	-3 040 000
Tuloarviot, rahoitusosuudet	236 100	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ			
MÄÄRÄRAHAT	-15 660 700	-7 760 000	-3 440 000
TULOARVIOT	536 100	50 000	50 000

Rahoituslaskelma

	TP 2022 €	TA 2023 + muut. €	TA 2024 €	TS 2025 1000 €	TS 2026 1000 €
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA					
Tulorahoitus					
Vuosikate	8 353 142	6 097 100	4 780 470	5 754	5 662
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	-89 076	-25 000	-25 000	-25	-25
<i>Tulorahoitus yhteensä</i>	8 264 066	6 072 100	4 755 470	5 729	5 637
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 668 123	-15 656 980	-15 660 700	-7 760	-3 440
Rahoitusosuudet investointeihin	109 303	104 440	486 100		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	131 476	50 000	50 000	50	50
<i>Investoinnit yhteensä</i>	-12 427 344	-15 502 540	-15 124 600	-7 710	-3 390
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 163 278	-9 430 440	-10 369 130	-1 981	2 247
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-7 589 800	-3 000 000	-3 000 000	-3 000	-3 000
Antolainasaamisten vähennykset	8 407 269	3 009 000	3 009 000	3 009	3 009
<i>Antolainauksen muutokset yhteensä</i>	817 469	9 000	9 000	9	9
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000 000	13 600 000	18 500 000	6 700	3 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 138 606	-5 494 240	-9 075 630	-4 881	-5 159
Lyhytaikaisten lainojen muutos	400 029				
<i>Lainakannan muutokset yhteensä</i>	261 423	8 105 760	9 424 370	1 819	-2 159
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toim.ant.varojen ja po:n muutokset	-149 324				
Vaihto-omaisuuden muutos	2 528				
Käyttöomaisuuden oikaisu					
Saamisten muutos	-8 612	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	3 042 549				
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä</i>	2 887 142	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	3 966 034	8 114 760	9 433 370	1 828	-2 150
Rahavarojen muutos	-197 244	-1 315 680	-935 760	-153	97

Rahoituslaskelman mukaan kaupunki tarvitsee vuonna 2024 uusia pitkäaikaisia lainoja investointien ja pitkäaikaisten lainojen maksamista varten 18.500.000 euroa (valtuustoon nähden sitova erä). Lainaa nostetaan kuitenkin vain rahoituksen kannalta välttämätön määrä. Kaupungin kokonaislainamäärä kasvaa 9.424.370 euroa ollen v. 2024 lopulla n. 76.463.600 euroa eli 5.074 euroa/asukas (asukasluku 30.9.2023: 15.069). Lainakanta nousee vielä vuonna 2025, mutta kääntyy hienoiseen laskuun vuonna 2026. Rahoituslaskelman

mukaan lainakanta kasvaa 1,8 miljoonalla eurolla vuonna 2025 ja pienenee 2,1 miljoonalla eurolla vuonna 2026. Vuoden 2026 lopussa kaupungin lainakanta on 76,1 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaan asukas-kohtainen lainamäärä on vuoden 2026 lopussa 5.052 euroa.

Liitteet

Henkilöstösuunnitelma

Nimike	2022	2023	2024	2025	2026
HALLINTOPALVELUJEN TOIMIALA					
kaupunginjohtaja	1	1	1	1	1
hallintojohtaja	1	1	1	1	1
henkilöstöjohtaja	1	1	1	1	1
tietohallintokoordinaattori	1	1	1	1	1
johdon sihteeri	1	0	0	0	0
hallintosihteeri	2	3	3	3	3
hallinnon assistentti	0	1	1	1	1
palveluneuvoja	1	1	1	1	1
asianhallintasihteeri	1	1	1	1	1
taloussihteeri	1	1	1	1	1
kirjanpitäjä	2	2	2	2	2
palkkasihteeri	3	2	2	2	2
toimistosihteeri	6	6	6	6	6
koulusihteeri	2	2	2	2	2
yrittäjäsihteeri	1	1	1	1	1
viestintä- ja markkinointikoordinaattori	1	1	1	1	1
HALLINTOPALVELUJEN TOIMIALA YHT.	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
KEHITYSKESKUS					
kehitysjohtaja	1	1	1	1	1
<i>määräaikainen projektipäällikkö</i>	2	2	1	1	0
<i>määräaikainen projektisuunnittelija</i>	1	1	0	0	0
<i>määräaikainen projektijohtaja</i>	0	1	1	0	0
<i>määräaikainen (2 v) maahanmuuton palveluohjaaja</i>	0	0	1	1	0
vastaava ohjaaja	1	1	1	1	1
työvalmentaja	2	2	2	2	2
<i>määräaikainen yksilövalmentaja</i>	1	1	0	0	0
yksikövalmentaja	0	0	1	1	1
työ- ja yksikövalmentaja	1	1	1	1	1
maaseutupäällikkö	1	1	1	1	1
maaseutuasiamies	3	3	3	3	3
KEHITYSKESKUS YHT.	13,00	14,00	13,00	12,00	10,00
SIVISTYSTOIMIALA					
Hallinto					
sivistysjohtaja	1	1	1	1	1
opetuspäällikkö	1	1	1	1	1
vastaava koulukuraattori	1	0	0	0	0
koulukuraattori	3	0	0	0	0
koulupsykologi	1	0	0	0	0
psykiatrinen sairaanhoitaja	1	0	0	0	0
Hallinto yht.	8,00	2,00	2,00	2,00	2,00

Nimike	2022	2023	2024	2025	2026
Varhaiskasvatus ja esiopetus					
varhaiskasvatuspäällikkö	1	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen palveluohjaaja	2	2	2	2	2
varhaiskasvatuksen erityisopettaja	2	3	3	3	3
päiväkodin johtaja	5	5	4	4	4
varhaiskasvatuksen opettaja	34	35	36	38	38
<i>määräaikainen varhaiskasvatuksen opettaja</i>	1	2	2	0	0
lastenhoitaja	49	47	48	48	48
<i>määräaikainen lastenhoitaja</i>	17	20	20	18	18
perhepäivähoitaja	19	17	17	16	16
<i>määräaikainen perhepäivähoitaja</i>	3	4	4	3	3
ryhmäavustaja/henkilökohtainen avustaja	2,50	2,50	1,50	1,50	0,50
<i>määräaikainen ryhmäavustaja/henkilökohtainen avustaja</i>	7	7	7	5	5
Varhaiskasvatus ja esiopetus yht.	142,50	145,50	145,50	139,50	138,50
Perusopetus					
yhtenäiskoulun rehtori	3	3	4	4	4
yhtenäiskoulun apulaisrehtori	1	1	1	1	1
alakoulun rehtori	1	1	0	0	0
lehtori	42	43	42	42	42
kiertävä engl opettaja, lehtori	1	1	0	0	0
lehtori, S2 opetus	1	1	1	1	1
oppilaanohjaaja, lehtori	3	3	3	3	3
päätoiminen tuntiopettaja, yläkoulu ja yhtenäiskoulu	0	0	2	1	1
<i>määräaikainen tuntiopettaja, yläkoulu ja yhtenäiskoulu</i>	4	4	4	0	0
luokanopettaja	52	53	52	51	50
<i>määräaikainen luokanopettaja, valmistava opetus</i>	0	2	2	0	0
<i>määräaikainen tuntiopettaja, alakoulu</i>	0	0	2	0	0
erityisluokanopettaja	9	10	10	10	10
<i>määräaik. erityisop. konsultat. tuki ja lukiok. erit.op.</i>	1	0	0	0	0
erityisopettaja, laaja-alainen	10	12	12	12	12
kiertävä erityisopettaja	1	0	0	0	0
<i>määräaikainen erityisopettaja, alakoulu</i>	0	1	0	0	0
<i>määräaikainen erityisluokan tuntiopettaja, alakoulu</i>	1	1	1	0	0
koulunkäynnin ohjaaja	50	55	58	55	55
Perusopetus yht.	180,00	191,00	194,00	180,00	179,00
Lukiokoulutus					
rehtori	2	2	2	2	2
lehtori	14	14	15	15	15
päätoiminen tuntiopettaja	2	2	1	1	1
<i>määräaikainen tuntiopettaja, lukio</i>	0	1	1	0	0
lukion erityisopetus ja koordinointi	0	1	1	1	1
opinto-ohjaaja, lehtori	1	1	1	1	1
Lukiokoulutus yht.	19,00	21,00	21,00	20,00	20,00

Nimike	2022	2023	2024	2025	2026
Elämänlaatu palvelut					
Musiikkiopisto					
rehtori, elämänlaatu palveluiden esimies	1	1	1	1	1
musiikkiopiston opettaja	14	0	0	0	0
virkasuhteinen soitonopettaja, piano	0	3	3	3	3
virkasuhteinen soitonopettaja, viulu	0	2	2	2	2
virkasuhteinen soitonopettaja, huilu	0	1	1	1	1
virkasuhteinen soitonopettaja, klassinen kitara	0	1	1	1	1
virkasuhteinen varhaisiän musiikkikasvatuksen opettaja	0	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, piano	0	0,85	0,85	0,85	0,85
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, hahmotusaineet	0	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, laulu	0	0,3	0,3	0,3	0,3
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, klarinetti	0	0,65	0,65	0,65	0,65
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, lyömäsoittimet	0	0,35	0,35	0,35	0,35
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, bändisoittimet	0	1	1	1	1
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, harmonikka	0	0,45	0,45	0,45	0,45
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, kantele	0	0,32	0,32	0,32	0,32
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, vasket	0	0,28	0,28	0,28	0,28
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, sello	0	0,31	0,31	0,31	0,31
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, jousiorkesteri	0	0,26	0,26	0,26	0,26
virkasuhteinen tuntiopettaja, soitonopettaja, musisoi-ryhmä	0	0,23	0,23	0,23	0,23
Musiikkiopisto yht.	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
Kirjasto					
kirjastopäällikkö	1	1	1	1	1
kirjastonhoitaja	3	3	3	3	3
kirjastoautovirkailija	1	1	1	1	1
kirjastovirkailija	3	3	3	3	3
Kirjasto yht.	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Muut elämänlaatu palvelut					
nuoriso-ohjaaja	3	3	3	3	3
etsivä nuorisotyöntekijä	3	3	3	3	3
kulttuuriohjaaja	1	1	1	1	1
museointendentti	1	1	1	1	1
liikunnanohjaaja	2	2	2	2	2
Muut elämänlaatu palvelut yht.	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
Elämänlaatu palvelut yht.	33,00	33,00	33,00	33,00	33,00
SIVISTYSTOIMIALA YHT.	382,50	392,50	395,50	374,50	372,50

Nimike	2022	2023	2024	2025	2026
TEKNINEN TOIMIALA					
Hallinto					
tekninen johtaja	1	1	1	1	1
rakentamispäällikkö	0,50	0,50	0,70	0,50	0,50
rakennusasiantuntija	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Hallinto yht.	1,90	1,90	2,10	1,90	1,90
Tilapalvelut					
tilapalvelupäällikkö	1	1	1	1	1
Kiinteistönhoito					
rakennusasiantuntija	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
kiinteistönhoitaja	8	8	8	8	8
kirvesmies	3	2,50	2,50	2,50	2,50
putkiasentaja	1	1	1	1	1
Kiinteistönhoito yht.	12,60	12,10	12,10	12,10	12,10
Ruoka- ja puhtauspalvelut					
palvelupäällikkö	1	1	1	1	1
siivoustyönohjaaja	1	1	1	1	1
ruokapalveluvastaava	3	2	2	1	1
laitoshuoltaja	22,52	20,74	20,74	20,74	20,74
laitoshuoltaja (varahenkilö)	1	1	1	1	1
palvelutyöntekijä, puhtauspalvelut	3,51	2,86	2,86	2,86	2,86
kokki	18	11,60	11,60	8	8
ruokapalvelutyöntekijä	16,39	11,60	11,60	12,60	12,60
palvelutyöntekijä, ruokapalvelut	3,01	2,66	2,66	2	2
Ruoka- ja puhtauspalvelut yht.	69,43	54,46	54,46	50,20	50,20
Tilapalvelut yht.	83,03	67,56	67,56	63,30	63,30
Yhdyskuntatekniikka					
yhdyskuntatekniikan päällikkö	1	1	1	1	1
tiemestari (työnjohtaja)	1	1	1	1	1
kunnossapitotyöntekijä	7	7,50	7,50	7,50	7,50
kaupunginpuutarhuri	1	1	1	1	1
puutarhuri	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
puistotyöntekijä, htv	4	4	4	4	4
Yhdyskuntatekniikka yht.	14,50	15,00	15,00	15,00	15,00
Maankäyttö ja ympäristö					
maankäyttöpäällikkö	1	1	1	1	1
maankäyttöasiantuntija	1	1	1	1	1
paikkatietoasiantuntija	1	1	1	1	1
kartoittaja	1	1	1	1	1
kaavoitusasiantuntija	1	1	1	1	1
ympäristöasiantuntija	2	2	2	2	2
Maankäyttö ja ympäristö yht.	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00
Rakennustarkastus					
rakentamispäällikkö	0,50	0,50	0,30	0,50	0,50
rakennustarkastaja	1	1	1	1	1
Rakennustarkastus yht.	1,50	1,50	1,30	1,50	1,50
TEKNINEN TOIMIALA YHT.	107,93	92,96	92,96	88,70	88,70
Kaikki yhteensä	528,43	524,46	526,46	500,20	496,20

Investointisuunnitelma

	2024	2025	2026
	€	€	€
Kaupunginhallitus			
Kiinteä omaisuus	1 450 000	250 000	250 000
Kiinteän omaisuuden hankinta	1 500 000	300 000	300 000
Kiinteän omaisuuden myynti	-50 000	-50 000	-50 000
Atk-ohjelmistot	150 000	100 000	100 000
Kotisivut, sähköinen arkisto, Nepton -laajennus, Cloud Meeting ym digitalisaation edistäminen			
Kalusto	20 000	50 000	0
Kehityskeskus, messukontti	20 000		
Hallintopalvelut, kalusto		50 000	
Osakkeet ja osuudet	33 000		
Kuntayhtymän Kymppi, peruspääoma			
Muut pitkävaikutteiset menot	310 000	200 000	0
Osallistava budjetointi	10 000		
Laajakaistahankkeiden kuntarahaosuudet	200 000	200 000	
Aisaparin yleishyödylliset investointihankkeet, varaus	150 000		
Rahoitusosuus, sis. kuntarahaosuuden	-150 000		
Yleishyödyllisten investointihankkeiden kuntarahaosuudet	100 000		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0	0	0
Tynin monttu -investointihanke	100 000		
Rahoitusosuus, sis. kuntarahaosuuden	-100 000		
Kaupunginhallitus yhteensä	1 963 000	600 000	350 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0	20 000	
Pihaleikkivälineet		20 000	
Kasvatus- ja opetuslautakunta yhteensä	0	20 000	0
Tekninen lautakunta			
Erillishankkeet	11 000 000	3 550 000	300 000
Keskuskeittiö	1 250 000	0	0
Kaupungintalo, Tietotalo	2 650 000	1 050 000	0
Alahärmän koulukeskus	1 500 000	0	0
Ylihärmän koulukeskus	5 500 000	2 500 000	300 000
Kortesjärven koulukeskus	100 000	0	0
Muut rakennukset	635 000	700 000	400 000
Teknisen lautakunnan päätöksen mukaan ja suunnitelmavuosien kohdistamattomat rak.investoinnit	600 000		
Kortesjärven puukoulun hankesuunnitelma	35 000		
Kortesjärven terveysaseman piha			
Lämmitysjärjestelmämuutokset öljystä uusiutuviin Voltin koulu ja Sateenkaarentuvan päiväkotiv. 2025			
Pääkirjasto v. 2025			
Rakennukset yhteensä	11 635 000	4 250 000	700 000

	2024	2025	2026
	€	€	€
Koneet ja kalusto	170 000	160 000	160 000
Rakennusautomaatio, lämmönvaihtimet, sähkölukitus ja turvallisuus, keittiöt, työkoneet	150 000	140 000	140 000
Varautuminen poikkeustilanteisiin mm sähkökatkoksiin	20 000	20 000	20 000
Muut pitkävaikutteiset menot	0	30 000	30 000
Rakennustekniset kuntoarviot ja -tutkimukset	0	30 000	30 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 356 600	2 650 000	2 150 000
Yhdyskuntatekniikka, kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät teknisen lautakunnan päätöksellä	727 700	1 950 000	1 650 000
Kaavateiden ja kevytväylien rakentaminen, perusparannus, päällystys			
Hulevesiverkosto			
Rengon alueen 3. ja 4. vaihe			
Vääpelinkylän alueen perusparannus 2025-2026			
Louhikon alueen perusparannus 2025			
Suunnittelukustannukset			
Ruusutie v. 2024, käytetään perintönä saatuja varoja	140 000		
Rahoitusosuus, käytettävät perintövarat	-140 000		
Tievalaistus	100 000		
Yksityisteiden ja siltojen perusparannus, nettomeno (ehtona valtionavustus)	100 000		
Liikunta-alueiden rakentaminen, perusparantaminen ja varustaminen	375 000		
Alahärmän urheilukenttä, esteettömät uimarannat, maastopyöräreittisuunnitelma, Kitkan frisbeegolfalustat, Kiistolan näyttötaulut, el.ltk:n esityksen ja tekn.ltk:n päätöksen mukaan			
Rahoitusosuus, Alahärmän urheilukenttä	-96 100		
Ympäristön parantaminen	100 000		
Kauppatien saneeraus Ely-keskuksen kanssa, rakentaminen 2025-2026	50 000	700 000	500 000
Tekninen lautakunta yhteensä, netto	13 126 600	7 090 000	3 040 000
NETTOINVESTOINNIT YHTEENSÄ	15 089 600	7 710 000	3 390 000

Palveluista perittävien maksujen yleiset perusteet

Yleistä maksupolitiikasta

Maksupolitiikan voidaan määritellä sisältävän ne periaatteet, joita toimielimet noudattavat tehdessään maksujen perusteita ja maksujen tasoja koskevia päätöksiä.

Maksupoliittisia tavoitteita ja toimintalinjoja laajalti tarkasteltaessa tulee ottaa kantaa mm. seuraaviin seikkoihin:

1. rahoitustarpeen kattaminen (maksuilla katettava osuus tuloista, taksojen rakenne ja sen vaikutus tuloihin jne.);
2. maksujen vaikutus palvelusten kysyntään yleensä ja erityisesti eri kausina (kuukaudet, vuorokauden ajat jne.);
3. maksujen vaikutus tilojen (kapasiteetin) käyttöasteeseen (mm. kilpailunäkökohdat);
4. tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat (laskuttaminen / käteismaksu / luottotappioiden ehkäisy / rahavarojen hallussapidon riski / perintätoimien kannattavuus jne.);
5. arvonlisäverollisuus. Tällä on erityinen merkitys kiinteistöjen käyttöluovutusten kohdalla; (mikäli kiinteistö vuokrataan arvonlisäverottomalla sopimuksella, ei kunta saa vähentää investointi- ja käyttömenojen arvonlisäveroa)
6. maksujen kohdistuminen eri käyttäjäryhmiin (ansiotason mukaiset ryhmät, lapset, vanhukset, vieraskuntalaiset jne.), mitkä kaupungin viranomaiset päättävät maksuista, yleisvaltakunnalliset ja eri sektoreiden toimintaa ja rahoitusta koskevat tavoitteet (mm. taksojen yhtenäistäminen, kustannusvastaavuus);
7. paikalliset, maksupolitiikkaan vaikuttavat erityistekijät;
8. Kauhavan kaupunkistrategia.

Maksupolitiikan seurannan tulee tapahtua jatkuvan raportoinnin ja talousarvion perusteluihin liitettävien katsausten muodossa. Tarvittavia tulkintoja voidaan antaa esim. talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

Ylimpänä valvovana viranomaisena toimii kaupunginhallitus

Käsitteistö

Osa kunnallisista maksuista on julkisoikeudellisia maksuja, joiden kantaminen perustuu nimenomaisiin säännöksiin laissa.

Joskus organisaatiomuodon valinta itsessään ratkaisee tarkastelutavan. Mikäli kunta esim. perustaa jonkin toiminnon operointiin osakeyhtiön eikä sen suhteen päättä mistään erityisrahoituksesta eikä laista tms. muuta johdu, on se tulkittava siten, että osakeyhtiö on perustettu tuottamaan voittoa.

Kunnat ryhtyivät 1997 soveltamaan kirjanpitolakia, mikä osaltaan antaa mallia siitä, miten esim. tietyn yksikön tulokäsitemääräytyy. Toisaalta kustannus- eli sisäisen laskennan sektorille on tullut uusia näkemyksiä sekä metodin (esim. toimintolaskenta) että näkemyksen puolelle (esim. elinkaariajattelu, jota voisi edustaa kaatopaikan jälkihoitokulut).

Maksupolitiikka

Kaupunki voi periä myös yksityisoikeudellisia maksuja. Näiden maksujen kantamisessa kaupungin asema on sama kuin vastaavan laitoksen omistavan tai vastaavia palveluksia tarjoavan yksityisen yhteisön.

Kuntaliitto antaa suosituksia ja malleja erilaisten maksujen, taksojen ja tariffien määrittämisestä.

Maksun käsite on tässä ohjeistossa ymmärretty varsin laajasti ja siihen sisältyy sellaisiakin tuloeriä kuin vuokria ja korvauksia, koska ne voidaan mm. kustannusten kattavuuden, kohtaannon ja perinnän vuoksi rinnastaa varsinaisiin maksuihin.[1]

SUORITTEIDEN KUSTANNUKSET JA NIIDEN LASKEMINEN

Yleistä

Suoritteiden hinnoittelu edellyttää suoritteiden omakustannushinnan selvittämistä. Suoritekohtaisesti laskettavia maksuja määrättäessä on selvítettävä kunkin yksittäisen suoritteen kustannukset erikseen. Kuntien ja kuntayhtymien kustannuslaskentaa säätelee valtakunnallinen ohjeistus JHS 203 eli julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukaupungin suositus. Ohjeistus liittyy kiinteästi Kuntatieto-uudistukseen, joka pyrkii yhtenäistämään mm. kuntien ja kuntayhtymien tilirakenteita ja kustannuslaskentaa sekä sitä kautta taloustiedon vertailukelpoisuutta.

Mikäli sisäisen laskentatoimen soveltamisessa esiintyy tulkintaa vaativia kohtia, on niiden ratkaiseminen suoritettava yhteistyössä rahatoimen kanssa.

Otettaessa käyttöön uusia maksuja tai tarkistettaessa jo olemassa olevien maksujen suuruutta, on pyrittävä suoritteiden omakustannushintaan, ellei palvelun luonne, markkinaolosuhteet tai muut sellaiset tekijät erityisesti edellytä omakustannushintaa alempia tai korkeampia maksuja.

Omakustannushintaa alemmat maksut

Omakustannushintaa alempi maksu tulee kysymykseen, mikäli tätä puoltavat sosiaali- ja koulutuspolitiikkaan liittyvät tai muut näihin verrattavat perusteet.

Harvoille käyttäjille tarkoitettut sekä erityispalvelukset on yleensä hinnoiteltava omakustannushinnan mukaisesti.

Omakustannushintaa korkeammat maksut

Kun toimielimet tuottavat samanlaisia suoritteita kuin esimerkiksi yksityiset yritykset tai henkilöt, tulee kaupungin hinnoitella tuote markkinaperusteisesti. Mikäli kaupunki toimii jossakin toiminnassa markkinoilla, on kyseinen toiminta eriyttävä siten, että kilpailullinen toiminta voidaan erottaa kaupungin muusta toiminnasta, todentaa hinnoittelun perusteet sekä se että kilpailullista toimintaa ei tueta verovaroilla. Kilpailullista toimintaa ja sen eriyttämismahdollisuutta valvoo kilpailu- ja kuluttajavirasto, ja vuodesta 2023 alkaen tästä on raportoitava muun kuntaraportoinnin yhteydessä valtiokonttorille.

MAKSUJEN MÄÄRÄÄMIS- JA TARKISTAMISMENETTELY

Ensisijainen velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin maksujen määräämiseksi ja tarkistamiseksi on suoritteita tuottavalla toimielimellä. Toimielinten on selvitettävä, sisältyykö niiden suoritustuotantoon sellaisia suoritteita, jotka tulisi asettaa maksullisiksi ja seurattava, ovatko maksuja koskevat ohjeet tarkoituksenmukaisia, sekä ryhdyttävä tarvittaessa asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Maksujen taso on tarkistettava vuosittain tai olosuhteissa tapahtuvien muutosten perusteella. Mikäli maksulle vahvistetaan kaava (esim. kaukolämpö), on samassa yhteydessä määrättävä, miten kaavan soveltaminen suoritetaan (kuka / aikataulu, minkä mukaan tarkistus suoritetaan / ulkoinen muutos, joka laukaisee arviointiprosessin jne).

Maksujen suuruuden tarkistaminen kustannusten muutosten perusteella on pääsääntöisesti suoritettava ennen talousarviokäsittelyä. Toimielinten on pidettävä luetteloa voimassa olevista maksuista. Luetteloa käsitellessään tulee toimielinten tarkistaa vuosittain, vastaavatko kannettavat maksut niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat kyseisen suoritteiden tuottamisesta.

Toimielimen tulee talousarvioesityksensä käsittelyn yhteydessä käsitellä maksuluettelo, johon liittyy suunnitelma maksuihin tehtävistä muutoksista perusteluineen sekä seurausvaikutuksineen.

MAKSUJEN PERIMINEN

Maksujen periminen suoritteiden vastaanottajalta tulee ensisijaisesti pyrkiä järjestämään siten, että periminen tapahtuu joko suoritteiden tuottamiseen ryhdyttäessä tai heti suoritteiden tuottamisen jälkeen riippuen ensi sijassa siitä, miten maksun periminen voidaan käytännöllisemmin ja varmimmin toteuttaa. Maksujen perimisessä tulee ottaa huomioon luottotappioiden ehkäiseminen sekä käteisen rahan hallussapitoon liittyvä turvallisuusriski. Maksutapojen ja välineiden kehittyminen sekä suoritteiden luovuttamisen sähköiset toimintatavat (esim. verkkokauppa) tulee ottaa huomioon. Sähköiseen palveluun kuuluva maksu tulee suorittaa samassa prosessissa sähköisesti. Viranomaispalvelujen sähköistämisen valtakunnallisena alustana toimii suomi.fi-verkkopalvelu, ja siihen kytkettyä maksamisen prosessia hallinnoi valtiokonttori. Kaupungit ovat veloitettuja ottamaan käyttöön suomi.fi-palvelun maksuominaisuuden 30.11.2022 mennessä.

Maksujen periminen suoritteiden tuottamiseen ryhdyttäessä tulee kysymykseen lähinnä kiinteiden maksujen yhteydessä. Milloin maksu peritään jälkikäteen, on sen tapahduttava yleensä siinä vaiheessa, jolloin valmis suorite tai todiste suoritteesta luovutetaan vastaanottajalle.

MAKSUPOLITIIKAN PÄÄPERIAATTEET

Maksupolitiikan toteuttaminen

Maksuja, jotka ovat kaupungin toimivallan piirissä, käsitellään kahdesta eri näkökulmasta: yleensä poliittinen päätöksentekijä päättää perusteet, jota maksuun sovelletaan ja sen pohjalta valmistellaan varsinainen päätös maksusta. Usein nämä kaksi eri näkökulmaa yhdistyvät yhdeksi ja samaksi prosessiksi, jolloin ne eivät erotu prosessin eri vaiheina.

Talousarvio ja taloussuunnitelma ovat valtuuston ja kaupunginhallituksen taloudenohjauksen välineitä. Käsitellessään talousarvion ja -suunnitelman on valtuuston ja kaupunginhallituksen sisällytettävä päätöksentekonsa piiriin myös maksujen määräytymisperusteet, jotka sitten toimivat ko. tulosalueen ja/tai tulosyksikön yksityiskohtaisen valmistelun perusteena.

Maksun määräytymisperusteet

Tarkasteltaessa kaupungin maksupolitiikkaa kokonaisuudessaan, on siinä noudatettava seuraavia hinnoitteluperiaatteita:

1. Maksu vastaa vähintään palveluksista aiheutuneita kustannuksia.
2. Maksuilla katetaan tuntuva osa palvelumuodon aiheuttamista kustannuksista.
3. Vain vähäinen osa tuotantotoiminnasta aiheutuvista menoista katetaan maksutuloilla.
4. Palvelu hinnoitellaan yleisten markkinahintojen mukaisesti.
5. Palvelu hinnoitellaan lähinnä harkinnanvaraisten, usein Kauhavan paikallisista olosuhteista johtuvien tekijöiden perusteella.
6. Maksun päättää joku muu, esim. valtio.

Mikäli suoritteen luovuttaminen on järjestetty useammalla kuin yhdellä tavalla, on suoritteelle tarvittaessa määrättävä useampi hinta, joiden tasossa on otettava huomioon mahdollinen lisäkustannus lisävaihtoehdon järjestämisestä.

Lisäkustannus voidaan periä myös palvelumaksuna, jolloin varsinainen suoritehinta on yhtenäinen.

Maksun määräytymisperuste ilmaistaan maksuluokkien 1, 2, 3, M, H ja V avulla, joiden tarkempi kuvaus seuraavassa:

Maksuluokka 1

Maksun suuruus asetetaan vastaamaan vähintään suoritteen omakustannushintaa. Maksun suuruuden tarkoituksena on toiminnan menojen kattaminen palvelujen käyttäjiltä perityillä maksuilla käyttömäärän mukaisessa suhteessa. Tällöin ne kaupunkilaiset, jotka eivät käytä kyseistä palvelua, eivät joudu vero- tai muin varoin tukemaan palvelumuodon ylläpitoa.

Maksuluokka 2

Maksun suuruus edustaa palvelun omakustannushintaan nähden tuntuvaa korvausta suoritteesta, mutta on kuitenkin suoritteen omakustannushintaa alhaisempi. Maksuilla pyritään siten kattamaan tuntuva osa palvelun aiheuttamista kustannuksista, mistä syystä on katsottu, että tähän maksuluokkaan lukeutuvilla maksuilla tulisi kattaa esim. puolet tai enemmän suoritteen omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, joita ei ole katsottava välttämättömiksi palveluiksi, mutta joista omakustannushintaa vastaavaa maksua ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista periä.

Maksuluokka 3

Maksun suuruutta pidetään omakustannushinnan kannalta usein vähäisenä eikä maksun osuutta palvelun rahoituksessa ole siten pidettävä useinkaan merkittävänä. Maksun katsotaan lukeutuvan tähän maksuluokkaan, mikäli sen suuruus palvelun omakustannushintaan nähden on vähäinen tai esim. enintään puolet omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, jotka on katsottava lähinnä välttämättömiksi peruspalveluiksi ja joiden sijoittamista tähän maksuluokkaan voidaan useissa tapauksissa perustella esim. sosi- ja koulutuspoliittisilla syillä. Vaikka tähän maksuluokkaan sijoitetuilla maksuilla ei olekaan kaikissa

tapauksissa mainittavaa merkitystä palvelun rahoituksessa, on kuitenkin katsottu maksujen perimisellä olevan eräissä tapauksissa merkitystä suoritteiden kysynnän ohjaamisessa.

Maksuluokka M

Markkinaolosuhteet määräävät maksun tai korvauksen suuruuden. Tilanteissa, joissa suoritteella on markkinahinta, hinnoitellaan suorite eräissä tapauksissa yleisillä markkinoilla vallitsevan hintatason mukaisesti. Siten suoritteesta perittävä maksu tai korvaus ei ensisijaisesti määräydy maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan. Käytännössä markkinatilanteesta johtuen maksu saattaa kuitenkin sijoittua joko maksuluokkaan 1, 2 tai 3 huolimatta erilaisesta määräytymisperusteesta.

Maksuluokka H

Maksut ovat harkinnanvaraisia ja niiden asettaminen sekä suuruudesta päättäminen määräytyy Kauhavan kaupungin paikallisten olosuhteiden mukaan. Palvelun hinnoittelu suoritetaan tähän maksuluokkaan luokiteltujen maksujen osalta kaupungissa vallitsevien olosuhteiden perusteella, jolloin maksun tai korvauksen suuruus ei määräydy tässäkin tapauksessa maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan. Käytännössä, paikallisista olosuhteista riippuen maksu kuitenkin sijoittuu joko maksuluokkaan 1, 2 tai 3 huolimatta erilaisesta määräytymisperusteesta.

Maksuluokka V

Valtion viranomainen tai muu toimivaltainen taho määrää maksun suuruuden. Useiden palvelujen osalta on valtion viranomaisten taholta määrätty palveluista perittävien maksujen suuruus tai niiden vaihtelurajat, eikä kaupungilla siten ole vapaata harkintavaltaa näiden palvelujen hinnoittelussa. Useissa tapauksissa kyseiset maksut edustavat palvelun omakustannushintaan nähden vähäistä suuruusluokkaa, mikä johtuu hinnoittelevan viranomaisen yhteiskuntapoliittisista tavoitteista.

MAKSUPOLITIIKAN VALVONTA JA TULKINTA

Jokainen toimielin valvoo omalla toimialallaan maksupolitiikan noudattamista.

Tulkinnoista vastaa tarvittaessa kaupunginhallitus.

[\[1\]](#)

Maksuja määrittäessä päätetään siitä tulosta, joka tulee kaupungille. Sen lisäksi kaupunki voi ja usein joutuukin kantamaan arvonlisäveroa valtiolle. Maksun perusteella kannettava arvonlisävero ei siis ole kaupungin tuloa vaan se on osa veronkantojärjestelmää. Siksi päätöksenteossa on päätettävä ensin kaupungille kuuluva tulo ja sitten todettava, onko maksu arvonlisäverojärjestelmän piiriin kuuluva ja jos on, niin mitä verokantaa maksuun sovelletaan.

On mahdollista, että maksun yhteydessä kannetaan myös muita veroja tai veronluonteisia maksuja, jotka tilitetään edelleen. Nämä on pidettävä erillään kaupungille kuuluvasta tulosta myös päätöksenteossa.

Päätöksenteossa on siten

1. ensin päätettävä kaupungille suoritettava maksu ja
2. sen jälkeen todettava, mitä muita maksuja kannetaan kaupungille tulevan maksun ohella sekä
3. näytettävä asiakkaan kokonaismaksu.

Joissakin tapauksissa maksun määrää kaupunkia sitovasti esim. valtio, mutta kaupungille jää liikkumatilaa sen suhteen, minkälaista maksua peritään eri palvelukäyttäjiltä, esim. varhaiskasvatuksen maksut kuuluvat tällaiseen maksuryhmään. Tällöin tulee tätä ohjeistoa soveltaa maksun sijasta siihen päätöksentekoon, jolla päätetään maksun kohdentumisesta eri palvelukäyttäjien kesken.

Talousarvion tuloarvioiden ja määrärahojen yhteenveto

	2024	2024	2023	2023
	Määrärahat	Tuloarviot	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA				
Keskusvaalilautakunta	141 850	84 000	81 000	28 000
Tarkastuslautakunta	42 170		37 920	
Kaupunginvaltuusto	122 670		115 750	
Kaupunginhallitus	6 600 980	1 133 100	6 439 020	972 710
Kasvatus- ja opetuslautakunta	24 690 710	2 043 660	24 414 300	2 032 590
Elämänlaatulautakunta	3 085 660	464 250	3 178 460	449 060
Tekninen lautakunta	10 957 510	2 256 460	11 572 510	1 542 440
Ympäristölautakunta	884 140	247 500	910 640	262 000
TULOSLASKELMAOSA				
Valmistus omaan käyttöön		105 990		103 900
Verotulot		31 902 000		32 307 000
Valtionosuudet		14 490 700		16 443 000
Korkotulot		45 000		15 000
Muut rahoitustulot		390 500		332 000
Korkomenot	1 800 000		1 600 000	
Muut rahoitusmenot	57 000		41 000	
INVESTOINTIOSA				
Kaupunginhallitus	2 263 000	300 000	569 200	154 440
Kasvatus- ja opetuslautakunta			30 000	
Elämänlaatulautakunta			55 000	
Tekninen lautakunta	13 397 700	236 100	14 972 780	
Ympäristölautakunta			30 000	
RAHOITUSOSA				
Tulorahoituksen korjaukset		-25 000		-25 000
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	3 000 000		3 000 000	
Antolainasaamisten vähennys		3 009 000		3 009 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		18 500 000		13 600 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	9 075 630		5 494 240	
Lyhytaikaisten lainojen muutos				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Rahavarojen muutos	-935 760		-1 309 880	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA	75 183 260	75 183 260	71 231 940	71 226 140